

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA
NA ŚRODOWISKO I OBSZARY NATURA 2000**

**PLANU URZĄDZENIA LASU
NADLEŚNICTWA SŁAWA ŚLĄSKA**

na okres od 1 stycznia 2026 r. do 31 grudnia 2035 r.

Poznań, 1.01.2026 r.

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP	7
2. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	8
3. WYKAZ STOSOWANYCH SKRÓTÓW I SYMBOLI	14
3.1 Skróty i symbole zastosowane w tekście.....	14
3.2 Symbole gatunków drzew	15
3.3 Typy siedliskowe lasu.....	15
3.4 Słownik terminów leśnych	16
4. UDZIAŁ SPOŁECZEŃSTWA W PROCESIE TWORZENIA PROJEKTU PLANU URZĄDZENIA LASU	19
5. INFORMACJE OGÓLNE	20
5.1 Podstawa prawna prognozy oddziaływania na środowisko	20
5.2 Zakres dokumentu.....	22
5.3 Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy oddziaływania na środowisko	23
5.4 Zawartość planu urządzenia lasu	23
5.5 Główne cele planu urządzenia lasu	26
5.6 Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym istotne z punktu widzenia planu urządzenia lasu	27
5.7 Powiązania planu urządzenia lasu z innymi dokumentami, w tym dokumentami, dla których zostały sporządzone strategiczne oceny.....	30
5.8 Metody analizy skutków realizacji postanowień planu oraz częstotliwość jej przeprowadzenia	31
5.9 Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko	33
6. OPIS, ANALIZA I OCENA STANU ŚRODOWISKA.....	34
6.1 Położenie oraz budowa geologiczna.....	34
6.2 Charakterystyka drzewostanów i ekologiczna ocena stanu lasu	36
6.3 Siedliska przyrodnicze.....	37
6.4 Walory kulturowe.....	38
6.4.1. Ważniejsze obiekty kultury materialnej w zasięgu terytorialnym	38
6.4.2. Zabytki kultury materialnej na gruntach nadleśnictwa.....	39
6.5 Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem	39
6.5.1. Rezerваты przyrody	40
6.5.2. Obszary chronionego krajobrazu	44
6.5.3. Obszary Natura 2000.....	46
6.5.4 Użytki ekologiczne.....	52
6.5.5 Pomniki przyrody.....	54
6.5.6 Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	54
6.5.7 Ochrona gatunkowa	55
6.5.8 Korytarze ekologiczne.....	55
6.6 Określenie obszarów potencjalnej kolizji między celami ochrony przyrody a gospodarką leśną	57
6.7 Istniejące problemy ochrony przyrody istotne z punktu widzenia realizacji planu urządzenia lasu dla nadleśnictwa.....	57
6.8 Potencjalne skutki braku realizacji planu urządzenia lasu.....	68

7. PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIE PLANU NA ŚRODOWISKO I OBSZARY NATURA 2000	69
7.1 Przewidywanie oddziaływanie planu na środowisko	69
7.2 Oddziaływanie na różnorodność biologiczną	70
7.3 Oddziaływanie na ludzi	71
7.4 Oddziaływanie na rośliny, grzyby i zwierzęta, w szczególności na gatunki chronione	71
7.4.1 Rośliny i grzyby	72
7.4.2 Zwierzęta	91
7.5 Oddziaływanie na wodę	105
7.6 Oddziaływanie na powietrze	106
7.7 Oddziaływanie na powierzchnię ziemi	106
7.8 Oddziaływanie na krajobraz	107
7.9 Oddziaływanie na klimat	107
7.10 Oddziaływanie na zasoby naturalne	107
7.11 Oddziaływanie na zabytki i dobra kultury materialnej	108
7.12 Zestawienie zbiorcze wpływu planu urządzenia lasu na środowisko	108
7.13 Prognoza oddziaływania zabiegów planu urządzenia lasu na cele ochrony rezerwatów przyrody	111
7.13.1 Mesze	111
7.13.2 Jezioro Święte	112
7.14 Prognoza oddziaływania zabiegów planu urządzenia lasu na cele ochrony obszarów chronionego krajobrazu	112
7.15 Prognoza oddziaływania zabiegów planu urządzenia lasu na cele ochrony użytków ekologicznych	114
7.15.1 Łąka Kochana	114
7.15.2 Myszkowskie Bagno	114
7.15.3 Dolina Jeziornej	114
7.15.4 Uroczysko Zacisze	114
7.16 Prognoza oddziaływania zabiegów planu urządzenia lasu na cele ochrony zespołów przyrodniczo-krajobrazowych	115
7.17 Prognoza oddziaływania planu urządzenia lasu na specjalne obszary ochrony siedlisk	115
7.17.1 Nowosolska Dolina Odry PLH080014	115
7.17.2 Żurawie Bagno Sławskie PLH080047	120
7.18 Prognoza oddziaływania planu urządzenia lasu na obszary specjalnej ochrony ptaków	122
7.18.1 Dolina Środkowej Odry PLB080004	122
7.18.2 Pojezierze Sławskie PLB3000011	126
7.19 Prognoza oddziaływania planu urządzenia lasu na siedliska przyrodnicze znajdujące się poza granicami obszarów ochrony siedlisk	127
7.20 Przewidywane oddziaływanie na integralność obszarów Natura 2000	129
7.21 Przewidywane oddziaływanie na funkcjonowanie sieci korytarzy ekologicznych w Polsce	129
7.22 Ocena możliwości wystąpienia oddziaływań skumulowanych w czasie realizacji planu	130
 8. PRZEWIDYWANE ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE I OGRANICZENIE NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ PLANU NA ŚRODOWISKO	 131
 9. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZASTOSOWANYCH	 150
 W PLANIE	 150

10. WYKONAWCY PRAC	151
11. LITERATURA I MATERIAŁY POMOCNICZE	152

1. Wstęp

Od wielu lat panuje w Polsce trend zmieniający ogólne spojrzenie na las i jego zasoby. Dzieje się to poprzez rosnące zainteresowanie powszechną ochroną przyrody oraz przede wszystkim wprowadzeniem w Polsce sieci Natura 2000. Konsekwencją tych działań są nowe zasady postępowania wobec leśnych zasobów, podparte uregulowaniami prawnymi m.in. Ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Gospodarka leśna w Polsce oparta jest na wytycznych zawartych w planie urządzenia lasu (Ustawa o lasach). Wszelkie zabiegi, czyli wytyczne planu u.l. przeprowadzane w lasach mogą w mniejszym lub większym stopniu wpływać na środowisko. Zgodnie z ustawą OOŚ organy opracowujące projekty wymienione w art. 46 tej ustawy, są zobligowane do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania danego projektu na środowisko. Ustawa ta zobowiązuje, zatem Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe do posiadania dokumentu strategicznej oceny oddziaływania planu dla danego nadleśnictwa, dla którego wykonano plan urządzenia lasu.

Niniejsze opracowanie sporządzono dla planu urządzenia lasu wykonanego w ramach VI rewizji dla Nadleśnictwa Sława Śląska na okres 01.01.2026 r. – 31.12.2035 r.

2. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Podstawą prawną niniejszej prognozy jest Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Zakres i treść prognozy wynikają bezpośrednio z art. 51 ustawy. Przy sporządzaniu prognozy wzięto pod uwagę m.in. zapisy Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Celem prognozy jest określenie wpływu zaprojektowanych w planie urządzenia lasu zabiegów na środowisko, obszary Natura 2000 oraz inne obszary chronione leżące w zasięgu działania nadleśnictwa.

Dane potrzebne do sporządzenia niniejszej prognozy zaczerpnięto głównie z następujących źródeł:

- Program Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa Sława Śląska (zawiera spis gatunków chronionych oraz zagrożonych);
- Powszechna inwentaryzacja siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, (przeprowadzona na podstawie Zarządzenia nr 31 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 19 lipca 2006 r.) zweryfikowana w zakresie siedlisk przyrodniczych w latach: 2014-2015 i 2024-2025;
- Standardowe Formularze Danych dla obszarów Natura 2000 (określają szczegółowo przedmioty ochrony obszarów programu Natura 2000);
- Dokumentacje źródłowe planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000;
- Plany ochrony rezerwatów;
- Plany zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000.

Plan urządzenia lasu składa się z następujących elementów:

- Opisu taksacyjnego lasów i gruntów przeznaczonych do zalesienia;
- Tabel powierzchni i miąższości drzewostanów;
- Zestawień powierzchni lasów i gruntów przeznaczonych do zalesienia;
- Mapy gospodarczej lasów i gruntów przeznaczonych do zalesienia;
- Ogólnego opisu lasów i gruntów urządzanego obiektu;
- Zestawień powierzchni według czynności gospodarczych;

- Opisu celów i zasad trwale zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej wraz z przewidywanymi sposobami ich realizacji i wynikającymi stąd zadaniami.

Do analizy wpływu planu na poszczególne elementy środowiska oraz przedmioty ochrony w obszarach Natura 2000 użyto metody macierzowej. Polega ona na „przetłumaczeniu” wartości liczbowych, przedstawionych w postaci tabel, na konkretny wpływ poszczególnych wskazań gospodarczych, na siedliska przyrodnicze oraz poszczególne gatunki.

Projekt planu urządzenia lasu podlega zatwierdzeniu przez ministra właściwego ds. środowiska.

Konieczność sporządzenia planu urządzenia lasu wynika z Ustawy o lasach. Sporządza się go dla każdego nadleśnictwa na okres 10 lat. Działanie nadleśnictw w oparciu o plany urządzenia lasu ma służyć prowadzeniu trwale zrównoważonej gospodarki leśnej.

Elementy planu, które mogą wywierać najsilniejszy wpływ na środowisko to przyjęte w nim składy gatunkowe odnowień oraz zaprojektowane zabiegi: rębnie zupełne, cięcia pielęgnacyjne, odnowienia lasu oraz zalesienia.

Oceny tych zabiegów dokonano z pełną świadomością przyjętych metod przeprowadzonych inwentaryzacji siedlisk przyrodniczych i uproszczeń, które zostały w nich zastosowane. Dlatego w przypadku występowania mikrosiedlisk zasadne jest stosowanie składu gatunkowego nowo zakładanych upraw zgodnych z występującymi rzeczywistymi siedliskami.

Jako metody analizy skutków realizacji zapisów planu urządzenia lasu zaproponowano monitoring obejmujący m. in. następujące elementy: zgodność składów gatunkowych drzewostanów z potencjalnym typem lasu na siedliskach przyrodniczych w obszarach Natura 2000; stan hydrogenicznych siedlisk przyrodniczych, występowanie gatunków obcych ekologicznie i geograficznie; zasoby martwego drewna; udział powierzchniowy starodrzewów; stan wykształcenia i zachowania siedlisk przyrodniczych.

W prognozie przeanalizowano możliwość transgranicznego oddziaływania zapisów planu. Ustalono, że ze względu na położenie Nadleśnictwa Sława Śląska oddziaływanie transgraniczne nie zachodzi.

W części ogólnej prognozy opisano stan środowiska z terenu nadleśnictwa. Omówiono jego położenie, klimat, wody i charakterystykę drzewostanów. Szczególną uwagę zwrócono na wartości przyrodnicze. Podano wyniki przeprowadzonych w latach 2014-2015 i 2024-2025 w nadleśnictwie weryfikacji siedlisk i gatunków Natura 2000, podczas których stwierdzono występowanie piętnastu typów siedlisk przyrodniczych, na łącznej powierzchni **865,56 ha**.

W dalszej części omówiono stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem. Analizowane obszary chronione położone w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa to dwa rezerваты przyrody: Mesze i Jezioro Święte, cztery obszary chronionego krajobrazu: Pojezierze Sławskie, Pradolina Obry i Rynna Zbąszyńska, Rynny Obrzycko-Odrzańskie, Pojezierze Sławsko-Przemęckie oraz Nowosolska Dolina Odry oraz jeden zespół przyrodniczo krajobrazowy – Gaj Wandy. W tej części prognozy omówione zostały przedmioty i cele ochrony ww. obszarów chronionych.

Grunty w stanie posiadania Nadleśnictwa Sława Śląska znajdują się w zasięgu czterech obszarów Natura 2000: Nowosolska Dolina Odry PLH080014, Żurawie Bagno Sławskie PLH080047, Dolina Środkowej Odry PLB080004 i Pojezierze Sławskie PLB300011, których krótka charakterystyka została przedstawiona w dalszej części prognozy.

Ogólnie opisano pomniki przyrody oraz rośliny, grzyby i zwierzęta objęte ochroną gatunkową i cenne¹ z terenu nadleśnictwa.

W prognozie określono potencjalne miejsca konfliktu między wymogami ochrony przyrody, a zawartością planu urządzenia lasu. Niezgodności mogą dotyczyć tu w szczególności: realizacji składów gatunkowych przyjętych w elaboracie a naturalnych składów gatunkowych drzewostanów siedlisk przyrodniczych, stosowania rębni zupełnej a zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, problemu braku określenia terminów niektórych zabiegów w planie a ochrony ptaków (ryzyko wykonywania zabiegów w okresie lęgowym), wymogi ochrony lasu a konieczność pozostawiania martwego drewna w lesie.

Ogólnie omówiono problemy ochrony przyrody mogące mieć znaczenie dla realizacji planu urządzenia lasu. Chodzi tu głównie o zagrożenia związane z deficytem wody, stan zanieczyszczeń środowiska, zagrożenie pożarowe lasów, niedostosowanie składów gatunkowych drzewostanów do siedlisk przyrodniczych, zagrożenia powodowane przez niektóre gatunki owadów i grzybów.

Prognoza omawia skutki braku zrealizowania zapisów planu urządzenia lasu nadleśnictwa. Wskazuje się tu przede wszystkim na konieczność prowadzenia gospodarki leśnej w oparciu o plany urządzenia lasu (obowiązek ustawowy). Brak realizacji planu spowodowałby zaburzenie cyklu produkcji drewna, co miałoby niekorzystne skutki społeczne i ekonomiczne. Inne najważniejsze skutki braku realizacji planu to zwiększenie zagrożenia pożarowego lasów, wydłużenie okresu przebudowy składu gatunkowego drzewostanów niezgodnych z siedliskowym typem lasu, nadmierne starzenie się drzewostanów

¹ Jako kryterium przyjęto obecność gatunku na krajowych i lokalnych czerwonych listach.

i deprecjacja surowca drzewnego, pogorszenie warunków dla rozwoju młodego pokolenia drzew, a tym samym zagrożenie trwałości zespołów roślinnych.

W dalszej części prognozy przeprowadzono szczegółową analizę wpływu planu na środowisko oraz obszary Natura 2000. Przeanalizowano wpływ planu na różnorodność biologiczną, ludzi, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki i dobra kultury materialnej. Nie stwierdzono znacząco negatywnego oddziaływania planu urządzenia lasu na wymienione elementy środowiska. Stwierdzono, że w niektórych przypadkach wpływ ten może być pozytywny na skutek regulacji składu gatunkowego drzewostanów na siedliskach przyrodniczych.

Analizie poddano także wpływ planu na chronione i zagrożone gatunki roślin i zwierząt. Szczegółowiej omówiono gatunki, w przypadku, których znana jest dokładna lokalizacja stanowisk. W rozdziale przytacza się zalecenia zawarte w planie, których celem jest ochrona gatunków podczas zabiegów gospodarczych m. in. ochrona stanowisk roślin podczas cięć i zrywki w trakcie wykonywania trzebieży i czyszczeń, pozostawianie kęp drzewostanu podczas wykonywania rębni.

W następnych rozdziałach prognozy przeanalizowano wpływ zabiegów zaprojektowanych w p.u.l. na cele ochrony obszarów chronionego krajobrazu. Nie stwierdzono znacząco negatywnego oddziaływania planu na wymienione wcześniej obszary.

W dalszej części prognozy poddano szczegółowej analizie wpływ zapisów planu na obszary Natura 2000. Przeprowadzono analizę oddziaływania zabiegów planowanych w p.u.l. na siedliska przyrodnicze i gatunki zwierząt stanowiące przedmioty ochrony obszarów Natura 2000. Analizie poddano także wpływ p.u.l. na siedliska przyrodnicze niebędące przedmiotami ochrony obszaru, a położonymi w ich granicach.

W prognozie opisano też wpływ zapisów planu na siedliska przyrodnicze znajdujące się na gruntach administrowanych przez Nadleśnictwo Sława Śląska i położonych poza granicami obszarów siedliskowych Natura 2000 – 3140, 3150, 3160, 6120, 6410, 6430, 6510, 7140, 9110, 9170, 9190, 91D0, 91E0, 91F0.

Przeprowadzono analizę zgodności zaprojektowanych w planie składów gatunkowych odnowień dla siedlisk przyrodniczych z naturalnymi składami gatunkowymi siedlisk Natura 2000 – nie stwierdzono niezgodności.

Wskazano na pozytywny wpływ czyszczeń i trzebieży w płatach siedlisk leśnych (regulacja składów gatunkowych drzewostanów). Na podkreślenie zasługuje fakt, iż nie zaplanowano rębni dla siedlisk przyrodniczych zlokalizowanych w obszarach siedliskowych Natura 2000.

W końcowej części prognozy przedstawiono zawarte w planie rozwiązania mające na celu zapobieganie i ograniczenie negatywnych oddziaływań planu na środowisko oraz rozwiązania alternatywne do rozwiązań zastosowanych w planie. W żadnej z przeprowadzonych analiz nie stwierdzono znacząco negatywnego oddziaływania planu urządzenia lasu. Jednak w pojedynczych przypadkach zaprojektowane w planie zabiegi potencjalnie mogą wywierać niekorzystny wpływ na gatunki uznane za cenne na terenie nadleśnictwa. Dla takich sytuacji w planie przewidziano szereg rozwiązań, które będą negatywny wpływ niwelować, np.:

- Pozostawianie drzew dziuplastych oraz kęp starodrzewu w trakcie realizacji użytkowania rębego;
- W celu stworzenia możliwości powstawania drzew dziuplastych rekomenduje się pozostawianie w trakcie pielęgnacji gatunków drzew szybko rosnących (brzoza, topola);
- Wyłączenie stanowisk gatunków chronionych z użytkowania i planowania szlaków zrywkowych;
- Dostosowanie zwarcia drzewostanu do wymagań świetlnych gatunków chronionych i cennych;
- Wyłączenie stref ochrony całorocznej z zabiegów gospodarczych. W strefach ochrony okresowej zabiegi gospodarcze mogą być wykonywane poza sezonem lęgowym ptaków;
- W przypadku rębni zupełnej na stanowiskach rzadkich i chronionych roślin pozostawiać kępy drzewostanu;
- Nadleśnictwo jest zobligowane do zgłaszania stwierdzonych nowych siedlisk lęgowych gatunków ptaków strefowych do RDOŚ;
- W przypadku stwierdzenia nowych stanowisk lęgowych gatunków strefowych, przed powołaniem dla nich strefy ochrony należy prowadzić prace gospodarcze zgodnie z wymaganiami strefy okresowej i całorocznej;
- Przed przystąpieniem do wykonywania zabiegów gospodarczych w danym wydzieleniu należy dokonać oględzin w zakresie występowania chronionych gatunków;
- Przed przystąpieniem do zabiegów gospodarczych w wydzieleniach, gdzie zostały stwierdzone stanowiska chronionych gatunków roślin, grzybów i zwierząt, należy poinstruować wykonawców prac leśnych w zakresie przeprowadzenia robót w sposób jak najmniej szkodliwy dla stwierdzonych gatunków;

- Informacja o występowaniu stanowisk gatunków chronionych i ich siedliskach powinna być umieszczana i na bieżąco aktualizowana w książkach ochrony przyrody, walorów kulturowych i monitoringu (KOP) i powiązanych z nimi bazach ochrony przyrody (BOP), stanowiących ważny element prowadzonego przez jednostki RDLP Zielona Góra monitoringu wpływu realizacji planu u.l. na środowisko.
- Prowadzić fachowe szkolenia pracowników terenowych (leśniczowie i podleśniczowie) oraz kadry inżynieryjno-technicznej z zakresu praktycznej znajomości chronionych gatunków flory i fauny występujących na terenie nadleśnictwa;
- Podczas prac postępować zgodnie z zapisami Rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 27 marca 2023 r. w sprawie wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej (Dz. U. 2023, poz. 672).

Na etapie konstruowania planu zaproponowano alternatywne rozwiązania, które w uzasadnionych przypadkach będą stosowane:

- **Zmiana celu gospodarczego** - zamiast cięć pielęgnacyjnych czy rębnych, będą w razie potrzeby stosowane okresowe wyłączenie niektórych fragmentów drzewostanów z intensywnej gospodarki;
- **Zwiększenie powierzchni lasów o charakterze ochronnym lub proekologicznym** – na etapie tworzenia planu możliwe jest zwiększanie powierzchni drzewostanów o szczególnych walorach ochronnych lub lasów o wysokiej wartości przyrodniczej;
- **Wprowadzenie naturalnych metod w gospodarce leśnej** – polegające na ograniczeniu inwazyjnych zabiegów, na rzecz wspierania naturalnych procesów zachodzących w drzewostanach:
 - ✓ zainicjowano lub wykorzystano już istniejące naturalne odnowienia;
 - ✓ zaplanowano pozostawianie drzew do naturalnego rozkładu – tam, gdzie jest to możliwe;
 - ✓ zaktualizowano i zwiększono powierzchnię lasów ochronnych;
 - ✓ zmniejszono areał rębni zupełnych i zastosowano złożone z preferencją wykorzystania odnowień naturalnych – tam, gdzie to będzie możliwe;
 - ✓ większość rębni zupełnych zaplanowano jako rębnie retencyjne;
 - ✓ wyznaczono OCP 1 i 2 z zakazem lub modyfikacją zabiegów gospodarczych;
 - ✓ wyznaczono do ochrony tzw. „starolasy”;
 - ✓ wyznaczono lasy o zwiększonej funkcji społecznej.

3. Wykaz stosowanych skrótów i symboli

3.1 Skróty i symbole zastosowane w tekście

BOP – Baza ochrony przyrody

BULiGL – Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej

d-stan – drzewostan

DP – Dyrektywa Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa

DS – Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory

TD – typ drzewostanu

GZWP – główne zbiorniki wód podziemnych

IUL – Instrukcja Urządzania Lasu

KDO – klasa do odnowienia

KO – klasa odnowienia

KOP – Książka ochrony przyrody, walorów kulturowych i monitoringu

NTG – Narada Techniczno Gospodarcza

n-ctwo – nadleśnictwo

OCP-1 – obszary cenne przyrodniczo całkowicie wyłączone z użytkowania

OCP-2 – obszary cenne przyrodniczo objęte modyfikacjami gospodarki leśnej

oddz. – oddział

OOŚ – ocena oddziaływania na środowisko

OZW – obszar mający znaczenie dla Wspólnoty

PGL LP – Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe

POP – Program Ochrony Przyrody

PEP – Polityka Ekologiczna Państwa

p.u.l. (plan u.l.) – plan urządzenia lasu

RDOŚ – Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska

ustawa OOŚ – Ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko

Rb. - rębnia

TP – trzebież późna

TSL – typ siedliskowy lasu

TW – trzebież wczesna

Ip – pierwsze piętro drzewostanu

IIp – drugie piętro drzewostanu

3.2 Symbole gatunków drzew

Bk – buk zwyczajny

Brz – brzoza

Db – dąb

Dbs – dąb szypułkowy

Dbc – dąb czerwony

Dbb – dąb bezszypułkowy

Dg – daglezja zielona

Gb – grab

Kl – klon zwyczajny

Jd – jodła pospolita

Js – jesion

Jw – klon jawor

Md – modrzew

OI – olsza czarna

So – sosna zwyczajna

Św – świerk pospolity

Wz – wiąz pospolity

Wzs – wiąz szypułkowy

3.3 Typy siedliskowe lasu

Bs – bór suchy

Bśw – bór świeży

BMśw – bór mieszany świeży

BMw – bór mieszany wilgotny

BMb – bór mieszany bagienny

LMśw – las mieszany świeży

LMw – las mieszany wilgotny

Lśw – las świeży

Lw – las wilgotny

OI – ols

OIJ – ols jesionowy

3.4 Słownik terminów leśnych

Czyszczenia wczesne – zabiegi pielęgnacyjne prowadzone w młodych drzewostanach zwykle przed osiągnięciem przez nie zwarcia. Głównym celem czyszczeń wczesnych jest regulacja składu gatunkowego drzewostanu i usunięcie drzew wadliwych. Dokonuje się wtedy selekcji negatywnej polegającej na usuwaniu drzew niepożądanych w drzewostanie. Czyszczenia wczesne są zabiegiem pielęgnacyjnym bez pozyskania drewna.

Czyszczenia późne – zabiegi pielęgnacyjne prowadzone w młodych drzewostanach po osiągnięciu przez nie zwarcia i zróżnicowaniu pozycji biosocjalnych drzew, mają charakter selekcji negatywnej. Celem czyszczeń późnych jest rozluźnienie drzewostanu i usunięcie drzew niepożądanych w drzewostanie (drzewa wadliwe, rozpieracze), w trakcie czyszczeń późnych może następować pierwsze pozyskanie drewna z drzewostanu.

Typ drzewostanu (TD) – typ drzewostanu przyjmuje się podczas KZP w formie docelowego zestawu pożądanych gatunków drzew, spodziewanego do uzyskania w wieku dojrzałości drzewostanu do odnowienia. Odpowiednio do funkcji lasu typ drzewostanu może przyjmować kierunek gospodarczy (dominacja funkcji produkcyjnej z uwzględnieniem podziału na grupy mezoregionów przyrodniczo-leśnych oraz typy siedliskowe lasu) lub ochronny (dominacja funkcji ekologicznych z uwzględnieniem potrzeb ochrony leśnych siedlisk przyrodniczych).

Gospodarstwa – w ramach obrębu leśnego tworzy się, dla celów planowania urządzeniowego, jednostki regulacyjne nazywane gospodarstwami. Gospodarstwa tworzy się na podstawie dominujących funkcji pełnionych przez lasy, a także przyjętych celów gospodarowania (z uwzględnieniem możliwości produkcyjnych siedlisk leśnych).

Gospodarstwo specjalne – zalicza się tu drzewostany pełniące funkcje specyficzne, niezależnie od głównego podziału gospodarczego. Są to np.: rezerваты przyrody wraz z otulinami, projektowane rezerваты przyrody, wyłączone powierzchnie badawcze i doświadczalne, lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody (w tym na siedliskach łągowych i bagiennych), wyłączone drzewostany nasienne oraz drzewostany zachowawcze, lasy stanowiące ostoje zwierząt objętych ochroną gatunkową.

KDO – klasa do odnowienia – drzewostan użytkowany w ubiegłym dziesięcioleciu rębnią częściową lub gniazdową, w którym powierzchnia odnowiona stanowi mniej niż 50% powierzchni manipulacyjnej (powierzchni działki zrębowej) lub mniej niż 30% w przypadku rębni gniazdowej i w którym nadal przewiduje się stosować (w nadchodzącym 10-leciu) ten sam sposób użytkowania (odnowienia).

KO – klasa odnowienia – drzewostany z reguły rębne i przeszłorębne, podlegające równocześnie użytkowaniu i odnowieniu pod osłoną, w których co najmniej 50% powierzchni,

a w drzewostanach użytkowanych rębniami gniazdowymi i stopniowymi, – co najmniej 30% powierzchni, zostało odnowione (naturalnie lub sztucznie) gatunkami głównymi o pełnej przydatności hodowlanej i które nadal wymagają stosowania rębni złożonych ze względu na konieczność odślaniania (po upływie określonego czasu) młodego pokolenia dla zapewnienia mu właściwych warunków rozwojowych. Do drzewostanów w klasie odnowienia mogą być zaliczane także drzewostany bliskorębne i młodszych klas wieku o niskim zadrzewieniu, przedplonowe lub położone w strefach uszkodzeń, wymagające przebudowy rębniami złożonymi, spełniające wyżej określone warunki procentowe i jakościowe istniejącego odnowienia (Więcko 1996).

Klasy wieku – w leśnictwie wiek drzewostanu zestawia się w klasy obejmujące okresy dwudziestoletnie i zapisywane cyframi rzymskimi (I, II, III itd.). Klasy od I do V dzieli się dodatkowo na 10 letnie podklasy wieku, oznaczając je w ramach klasy, literami: a, b (np. Ia, IIa, itp.) (Instrukcja urządzania lasu 2011 część 1 "Instrukcja sporządzania planu urządzenia lasu dla nadleśnictwa" § 32).

Odnowienie – wprowadzanie nowego pokolenia lasu sztucznie lub naturalnie na miejsce dotychczasowych drzewostanów usuniętych w toku użytkowania lub zniszczonych przez klęski żywiołowe bądź na skutek starości drzewostanu (Więcko 1996).

Pielęgnowanie lasu – polega na harmonijnym godzeniu procesów naturalnych z potrzebami wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. Obejmuje całość czynności gospodarczych związanych z pielęgnowaniem drzewostanu i siedliska, dla utrzymania lub poprawy stabilności mechanicznej drzewostanu i sprawności siedliska, uzyskania wysokiej produkcji surowca drzewnego możliwie najlepszej jakości, przy zachowaniu naturalnej różnorodności biologicznej lasu i jego pozaprodukcyjnych funkcji (Zasady hodowli lasu 2012).

Rębnia – zespół czynności mający na celu stopniową przemianę pokoleń w lesie w sposób zapewniający równoczesne usuwanie drzew lub drzewostanów, tworzenie najkorzystniejszych warunków dla zainicjowania i rozwoju nowego pokolenia drzew pożądaných gatunków, kształtowanie odpowiedniej budowy drzewostanu, zapewnienie naturalnej różnorodności biologicznej i trwałości w zmieniających się warunkach środowiska (Zasady hodowli lasu 2012).

Rębnie złożone – wyróżnione ze względu na sposób cięcia, stwarzający różne możliwości osłony odnowienia przez starodrzew. Do rębni złożonych zalicza się rębnie: częściowe, gniazdowe, stopniowe i przerębne (Zasady hodowli lasu 2012).

Rębnia zupełna = rębnia całkowita – zalecana dla gatunków światłożądnych – odznacza się jednorazowym usunięciem całego drzewostanu z określonej powierzchni z ewentualnym pozostawieniem nasienników, przestojów lub biogrup drzewostanu rębnego. Na otwartej powierzchni zrębowej w wyniku przeważnie sztucznego odnowienia gatunków

światłoządnym powstają przestrzennie rozgraniczone uprawy równowiekowe (Zasady hodowli lasu 2012).

Trzebież późna – zabieg, którego celem jest pielęgnacja drzewostanu, zaś produktem ubocznym jest pozyskiwanie drewna; w trzebieżach późnych pozyskuje się drewno mało-średnio- i wielkowymiarowe.

Trzebież wczesna – zabieg, którego celem jest pielęgnacja drzewostanu, zaś produktem ubocznym jest pozyskiwanie drewna; w trzebieżach wczesnych pozyskuje się drewno mało i średniowymiarowe.

Zalesianie – wprowadzanie lasu na grunty nieleśne, dotychczas użytkowane rolniczo lub stanowiące nieużytki czasowe (Więcko 1996).

Zasięg terytorialny nadleśnictwa – umowna granica działania nadleśnictwa. W zasięgu terytorialnym znajdują się zarówno grunty administrowane przez PGL LP, jak i grunty innych form własności, do których p.u.l. się nie odnosi.

4. Udział społeczeństwa w procesie tworzenia projektu planu urządzenia lasu

Udział społeczeństwa w procesie tworzenia projektu Planu Urządzenia Lasu (PUL) jest obecnie kluczowym elementem partycypacyjnym, mającym na celu uwzględnienie opinii lokalnych społeczności, organizacji ekologicznych oraz innych interesariuszy w gospodarce leśnej. Konsultacje odbywały się poprzez powołanie Zespołu Lokalnej Współpracy (ZLW), który bezpośrednio konsultował poszczególne etapy prac, oraz poprzez szerszy udział społeczeństwa w naradach KZP i NTG.

Potwierdzeniem przeprowadzenia konsultacji społecznych na poszczególnych etapach opracowania projektu planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Sława Śląska są następujące dokumenty:

- kopie zaproszeń na posiedzenia Komisji Założeń Planu i Narady Techniczno-Gospodarczej;
- kopie list obecności uczestników posiedzeń Komisji Założeń Planu i Narady Techniczno-Gospodarczej;
- kopie ogłoszeń w prasie o wyłożeniu projektu planu urządzenia lasu do wglądu w siedzibie nadleśnictwa;
- notatki, protokoły i opinie ze spotkań przedstawicieli RDLP, nadleśnictwa i wykonawcy planu z Zespołem Lokalnej Współpracy² w/s ustaleń dotyczących planowanej gospodarki leśnej.

² Zespół powołano Decyzją Dyrektora RDLP w Zielonej Górze nr 108 z dnia 3.11.2023 r. w sprawie powołania Zespołu Lokalnej Współpracy (ZLW) w ramach opracowania projektu planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Sława Śląska na lata 2026-2035 (ZS.601.4.2023). Zespół składa się z sześciu osób.

5. Informacje ogólne

5.1 Podstawa prawna prognozy oddziaływania na środowisko

Podstawą prawną opracowania prognozy jest Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity: Dz.U. z 2024 poz. 1112, 1881, 1940).).

Przy sporządzaniu prognozy wzięto też pod uwagę zapisy następujących aktów prawnych:

ustaw:

- *Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach tekst jednolity (Dz.U. z 2025 poz. 567);*
- *Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych tekst jednolity (Dz. U. 2024 poz. 82.);*
- *Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska tekst jednolity (Dz. U. z 2025, poz. 647, 1080);*
- *Ustawa z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie tekst jednolity (Dz. U. z 2025 r., poz. 539);*
- *Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody tekst jednolity (Dz. U. z 2025 r., poz. 884);*
- *Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie tekst jednolity (Dz. U. z 2020 r. poz. 2187);*

rozporządzeń:

- *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. 2014, poz. 1409);*
- *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. 2014, poz. 1408);*
- *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. 2022, poz. 2380.);*
- *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2019, poz. 1839 ze zm.);*
- *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty,*

a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia, jako obszary Natura 2000 tekst jednolity (Dz. U. 2014 poz. 1713);

- *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 sierpnia 2012 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu sporządzania planu urządzenia lasu, uproszczonego planu urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasu (Dz. U. 2012 poz. 1302);*
- *Rozporządzenie Ministra Środowiska z 22 lipca 2019 r. w sprawie kryteriów oceny wystąpienia szkody w środowisku (Dz. U. 2019, poz. 1383);*
- *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. 2011 Nr 25, poz. 133 z późn. zm.);*
- *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 marca 2023 r. w sprawie wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej (Dz. U. 2023, poz. 672.*

Dodatkowo uwzględnia się prawo wspólnotowe:

- *Dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa;*
- *Dyrektywę Rady 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny skutków niektórych publicznych i prywatnych przedsięwzięć dla środowiska (znowelizowana Dyrektywą Rady 97/11/WE z dnia 3 marca 1997 r.);*
- *Dyrektywę Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory;*
- *Dyrektywę 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny oddziaływania na środowisko pewnych planów i programów;*
- *Dyrektywę 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu.*

oraz prawo międzynarodowe:

- *Konwencję o obszarach wodno-błotnych mających znaczenie międzynarodowe, zwłaszcza jako środowisko życiowe ptactwa wodnego, sporządzona w Ramsarze dnia 2 lutego 1971 r.;*
- *Konwencję o ochronie europejskiej dzikiej fauny i flory oraz siedlisk przyrodniczych sporządzona w Bernie dnia 19 października 1979 r.;*
- *Konwencję o ochronie różnorodności biologicznej sporządzona w Rio de Janeiro dnia 5 czerwca 1992 r.*

5.2 Zakres dokumentu

Prognoza oddziaływania na środowisko oparta jest na wytycznych ustawy OOS zawartych w art. 51. pkt. 2.1. Celem prognozy OOS jest określenie wpływu zaprojektowanych działań na środowisko i obszary Natura 2000.

Zakres prognozy uzgodniony został między RDLP w Zielonej Górze a Generalną Dyрекcją Ochrony Środowiska. RDLP w Zielonej Górze zwróciło się w dniu 29 listopada 2023 r. z wnioskiem (zn. spr. ZS.6003.6.2023) do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim o uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu PUL Nadleśnictwa Sława Śląska. Wniosek w dniu 5 grudnia 2023 r. został przekazany przez RDOŚ do ostatecznego procedowania przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Warszawie. Proponowany zakres oparto na Ramowych wytycznych w sprawie zakresu i stopnia szczegółowości prognozy oddziaływania na środowisko planu urządzenia lasu z dnia 18 sierpnia 2011 r. (Dokument zaakceptowany i wprowadzony do stosowania w dniu 28 sierpnia 2013 r. przez Głównego Konserwatora Przyrody).

Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska uzgodnił zakres i stopień szczegółowości prognozy pismem z dnia 11 stycznia 2024 r., zn. spr. DOOS-TSOOS.411.5.2023.TW/KL. Uwzględniony zakres i stopień szczegółowości został uwzględniony w pracach nad projektem PUL.

Po sporządzeniu kompletnego projektu planu ul. RDLP w Zielonej Górze zwróciła się w dniu 24 listopada 2025 r. do Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska pismem (zn. spr. ZS.6003.8.2025) o zaopiniowanie projektu planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Sława Śląska na lata 2026-2035 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

GDOŚ zaopiniował z uwagami projekt planu u.l. Nadleśnictwa Sława Śląska w dniu 17 lutego 2026 r. pismem DOOS-WST.410.25.2025.BW/CO.

Sposób implementacji w dokumentacji Planu Urządzania Lasu Nadleśnictwa Sława Śląska na lata 2026-2035 uwag Generalnej Dyrektora Ochrony Środowiska opisano w osobnym dokumencie zawierającym Podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na Środowisko projektu planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Sława Śląska na lata 2026-2035.

Korespondencja z GDOS w Warszawie jest upubliczniona na portalu Gov.pl – Wykaz dokumentów zawierających informacje o środowisku - Lasy Państwowe Regionalna Dyrektora Lasów Państwowych w Zielonej Górze - Portal Gov.pl

5.3 Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy oddziaływania na środowisko

Prognoza oddziaływania planu u.l. na środowisko jest to dokument powstały w oparciu o kompleksowy zbiór informacji dotyczących obszarów i gatunków chronionych na terenie nadleśnictwa. W celu jak najdokładniejszego opracowania zagadnień związanych z prognozą korzystano z dostępnych materiałów. Wśród najważniejszych znalazły się:

- Program Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa Sława Śląska (zawiera spis gatunków chronionych oraz zagrożonych);
- Powszechna inwentaryzacja siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, (przeprowadzona na podstawie Zarządzenia nr 31 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 19 lipca 2006 r.) zweryfikowana w zakresie siedlisk przyrodniczych w latach: 2013-2014 i 2023-2024;
- Standardowe Formularze Danych dla obszarów Natura 2000 (określają szczegółowo przedmioty ochrony obszarów programu Natura 2000);
- Dokumentacje źródłowe planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000;
- Plany zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000;
- Plany ochrony rezerwatów;
- Opracowanie siedliskowe dla Nadleśnictwa Sława Śląska (2004).

5.4 Zawartość planu urządzenia lasu

Strategiczną ocenę oddziaływania na środowisko wprowadzono m.in. w celu wspierania trwale zrównoważonej gospodarki leśnej prowadzonej w lasach na podstawie ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach. Określone w ww. ustawie zasady zobowiązują właścicieli lasów do ich zachowania oraz do szeroko rozumianej ochrony leśnych zasobów. Niniejsza ustawa określa również, że prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej ma odbywać się według p u l. lub uproszczonego planu urządzenia lasu, które to dokumenty sporządza się na okres 10 lat (Art. 7.1.). Przedmiotem planu urządzenia lasu są lasy w rozumieniu art. 3 ustawy o lasach oraz grunty przeznaczone do zalesienia. W PGL LP plany realizowane są w obrębie nadleśnictw.

Zawartość planu u.l. określa Instrukcja Urządzania Lasu z 2024 r. W skład p.u.l. wchodzi:

1) opis taksacyjny lasów i gruntów przeznaczonych do zalesienia, według stanu na dzień 1 stycznia pierwszego roku obowiązywania sporządzanego projektu planu urządzenia lasu, a w nim:

a) dokładna lokalizacja drzewostanu (adres leśny i administracyjny) oraz rodzaj użytku gruntowego i jego powierzchnia;

b) opis siedliska leśnego z uwzględnieniem informacji o terenie, glebie, pokrywie gleby i runie leśnym;

c) funkcja lasu i cele gospodarowania: typ drzewostanu (o kierunku gospodarczym lub ochronnym odpowiednio do funkcji lasu) oraz wiek dojrzałości rębnej drzewostanu;

d) opis drzewostanu wraz z liczbowymi elementami jego charakterystyki (średnie wymiary drzew, klasa bonitacji drzewostanu, miąższość grubizny, przyrost miąższości);

e) planowane czynności gospodarcze;

2) tabele powierzchni i miąższości drzewostanów według klas wieku oraz:

a) gatunków drzew w drzewostanie;

b) typów siedliskowych lasu;

c) klas bonitacji drzewostanów;

d) funkcji lasów;

3) zestawienie powierzchni lasów i gruntów przeznaczonych do zalesienia według rodzajów użytków gruntowych z podziałem na województwa, powiaty i gminy;

4) mapa gospodarcza lasów i gruntów przeznaczonych do zalesienia; przy przyjętej technologii leśnej mapy numerycznej, zwanej dalej LMN, obowiązuje na niej zakres informacji odpowiedni dla skali 1: 5000 lub większej;

5) ogólny opis lasów i gruntów urządzanego obiektu z uwzględnieniem położenia geograficznego, analizy dotychczasowej gospodarki leśnej (wraz z oceną tej gospodarki dokonaną przez dyrektora regionalnej dyrekcji Lasów Państwowych), opisu stanu lasu i analizy stanu zasobów drzewnych oraz opisu warunków przyrodniczych i warunków ekonomicznych produkcji leśnej; w praktyce w ogólnym opisie zamieszcza się również cały rozdział dotyczący gospodarki przyszłej, w tym m.in. zagadnienia, o których mowa w kolejnych punktach (6, 7 i 8), a także protokoły ustaleń Komisji Założeń Planu i Narady Techniczno-Gospodarczej;

6) zestawienia powierzchni według czynności gospodarczych, zagregowane z opisów taksacyjnych lub wykazów zadań;

7) program ochrony przyrody;

8) opis celów i zasad trwale zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej wraz z przewidywanymi sposobami ich realizacji i wynikającymi stąd zadaniami dotyczącymi:

a) maksymalnej ilości drewna przewidzianej do pozyskania w okresie obowiązywania planu urządzenia lasu, zwanej etatem cięć;

- b) pielęgnowania upraw, młodników i drzewostanów średnich klas wieku (do rozpoczęcia w nich procesu odnowienia z zastosowaniem rębni);
- c) zalesień i odnowień;
- d) ukierunkowań z zakresu ochrony lasu, w tym ochrony przeciwpożarowej wraz z odpowiednimi mapami przeglądowymi;
- e) ukierunkowań z zakresu gospodarki łowieckiej wraz z odpowiednią mapą przeglądową;
- f) ukierunkowań z zakresu ubocznego użytkowania lasu;
- g) potrzeb z zakresu infrastruktury technicznej, w szczególności z zakresu turystyki i rekreacji.

Projekt planu u.l. podlega zatwierdzeniu przez ministra ds. środowiska. Przedmiotem decyzji zatwierdzającej są:

- opis lasów i gruntów przeznaczonych do zalesienia;
- analiza gospodarki leśnej w minionym okresie;
- POP;
- określenie zadań gospodarczych (etat mięszościowy użytków głównych, projektowana powierzchnia do zalesień, odnowień i pielęgnacji, zadania dotyczące ochrony lasu, gospodarki łowieckiej oraz infrastruktury technicznej).

Tabela 1. Elementy p.u.l. mogące oddziaływać na środowisko lub obszary Natura 2000

Rodzaj zabiegu lub zapisu w planie	Szczegółowość informacji zapisana w planie urządzenia lasu	Możliwe negatywne oddziaływania	Opis	Skala (% powierzchni leśnej nadleśnictwa)
Zalesianie	Do konkretnego wydzielenia	Znacząco negatywne w przypadku zalesiania siedlisk nieleśnych z załącznika I DS	Nie zaplanowano zalesień	-
Odnowienia	Do konkretnego wydzielenia	Negatywne w przypadku stosowania składów gatunkowych zupełnie niezgodnych z typem lasu	Skład gatunkowy upraw wynika z ustaleń Komisji Założeń Planu i protokołu NTG. Odnowienia zaplanowano na powierzchni 2 120,48 ha	8,53
Rębnia I	Do konkretnego wydzielenia	Znacząco negatywne w przypadku niektórych gatunków i siedlisk, zależnie od liczby stanowisk	Sposób gospodarowania przyjęty ze względu na typ siedliskowy lasu, TD oraz aktualny skład gatunkowy. Zaplanowano na pow. 867,89 ha	3,48
Składy gatunkowe upraw	Do typów siedliskowych lasu w ramach TD	Negatywne w przypadku stosowania składów gatunkowych niezgodnych z typem lasu	Skład gatunkowy upraw wynika z ustaleń KZP i NTG. TD zapisano w elaboracie. Specjalne składy odnowień dla wydzieli ze stanowiskami siedlisk przyrodniczych zapisano w POP	–

Rodzaj zabiegu lub zapisu w planie	Szczegółowość informacji zapisana w planie urządzenia lasu	Możliwe negatywne oddziaływania	Opis	Skala (% powierzchni leśnej nadleśnictwa)
Etat cięć użytków głównych (rębnych i przedrębnych)	Dla całego nadleśnictwa	Oddziaływanie negatywne w przypadku przyjęcia etatu znacznie przekraczającego możliwości przyrostowe drzewostanów	Określa maksymalną, możliwą do pozyskania miąższość drzewostanów w okresie obowiązywania planu	75,06 ¹
Zalecenie usuwania drzew zasiedlonych przez szkodniki wtórne	Ogólny zapis dotyczący całego nadleśnictwa	Negatywne, jeżeli usuwany jest cały posusz (zmniejszenie zasobów martwego drewna) lub usuwane drzewa są miejscem występowania cennych gatunków	W planie wyznaczono powierzchnie wyłączone z użytkowania, na których nie wykonuje się zabiegów gospodarczych	89,83 ²

¹ – obliczone jako procent sumy powierzchni użytków rębnych i przedrębnych w stosunku do powierzchni leśnej nadleśnictwa

² – powierzchnia leśna pomniejszona o powierzchnię leśną zaliczoną do powierzchni wyłączonych z użytkowania w stosunku do powierzchni leśnej nadleśnictwa

5.5 Główne cele planu urządzenia lasu

Zgodnie z zapisami ustawy OOS „*Prognoza zawiera informacje o (...) głównych celach projektowanego dokumentu*” (art.51.1).

Plan urządzenia lasu ma za zadanie wprowadzenie ogólnokrajowych zasad opracowanych w celach zapewnienia istnienia i prawidłowego funkcjonowania lasów na poziom lokalny, w postaci średniookresowych celów gospodarowania określanych dla nadleśnictwa.

Główne cele urządzania lasu, na których oparty jest plan urządzenia lasu zawarte są w Instrukcji urządzania lasu, która jest załącznikiem do Zarządzenia nr 116 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 14 grudnia 2023 r. w sprawie wprowadzenia „Instrukcji urządzania lasu”.

Oba dokumenty oparte są na obowiązujących aktach prawnych oraz stanowią podstawę planowania gospodarowania w lasach. Do głównych założeń (celów) urządzania zalicza się:

- inwentaryzację i ocenę stanu lasu, w tym gleb, siedlisk i drzewostanów;
- rozpoznanie walorów przyrodniczych;
- określenie i podział lasu wg pełnionych funkcji;
- projektowanie zabiegów gospodarczych dostosowanych do wieku, struktury i składu gatunkowego;

- określenie stopnia uszkodzenia drzewostanów oraz zadań z zakresu hodowli, ochrony i gospodarki łowieckiej;
- ustalenie etatów cięć użytkowania rębного i przedrębного.

5.6 Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym istotne z punktu widzenia planu urządzenia lasu

Przy sporządzaniu planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Sława Śląska oraz w późniejszej analizie wyznaczonych zadań, czyli w ocenie oddziaływania p.u.l. na środowisko, wzięto pod uwagę, obok prawa krajowego, dokumenty o znaczeniu międzynarodowym. Obowiązujące konwencje i dyrektywy mają obecnie ogromne znaczenie w niemal każdej dziedzinie gospodarki, jednak największe odzwierciedlenie znajdują w dziedzinach bezpośrednio związanych z przyrodą, m.in. w leśnictwie.

Cele dotyczące ochrony środowiska, istotne z punktu widzenia p.u.l. znajdują się m.in. w przedstawionych niżej dokumentach.

Polityka leśna państwa z 1997 r.

„Nadrzędnym celem polityki leśnej jest wyznaczenie kompleksu działań kształtujących stosunek człowieka do lasu, zmierzających do zachowania, w zmieniającej się rzeczywistości przyrodniczej i społeczno-gospodarczej, warunków do trwałej w nieograniczonej perspektywie czasowej wielofunkcyjności lasów, ich wszechstronnej użyteczności i ochrony oraz roli w kształtowaniu środowiska przyrodniczego zgodnie z obecnymi i przyszłymi oczekiwaniami społeczeństwa” (rozdział III, 1.).

Krajowy program zwiększania lesistości.

Zakłada zwiększenie lesistości kraju do 33% w połowie XXI wieku.

Koncepcja Rozwoju Kraju 2050.

KRK 2050 to dokument strategiczny przyjęty przez Radę Ministrów w 25 lipca 2025 wyznaczający kierunki rozwoju Polski w perspektywie 25 lat, oparty na analizie globalnych megatrendów. W kontekście przyrodniczo-gospodarczym kluczowe znaczenie ma megatrend „**Wzrost dynamiki zmian środowiskowych**”, który obejmuje zmiany klimatu, spadek bioróżnorodności oraz degradację zasobów naturalnych. Dokument kładzie silny nacisk na transformację w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ), biogospodarki oraz konieczność odbudowy kapitału naturalnego jako fundamentu egzystencji.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1991 w sprawie odbudowy zasobów przyrodniczych, znane jako **Nature Restoration Law (NRL)**.

Jest to kluczowy akt prawny UE, mający na celu długoterminową odbudowę zniszczonych ekosystemów na lądzie i morzu. Rozporządzenie nakłada na państwa członkowskie UE obowiązek wprowadzenia środków odbudowy, które do 2030 roku obejmą co najmniej **20% obszarów lądowych i 20% morskich** UE. Do 2050 roku działania te mają objąć wszystkie ekosystemy wymagające regeneracji.

Dyrektywa Rady 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dyrektywa Siedliskowa).

Dyrektywa stanowi jedną z podstaw europejskiego programu ochrony przyrody – Natura 2000. Określa ważne, w skali europejskiej, gatunki roślin i zwierząt oraz typy siedlisk przyrodniczych, dla ochrony których, kraje członkowskie zobowiązane są powołać obszary Natura 2000. Dyrektywa jest wiążąca dla wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej, które muszą wprowadzić jej postanowienia do prawa krajowego.

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa; (Dyrektywa Ptasia).

Podstawowym celem DP jest ochrona przed wyginięciem populacji ptaków występujących w stanie dzikim na terenie Unii Europejskiej. Drugim celem dyrektywy jest prawne uregulowanie zasad handlu i odłowu ptaków oraz przeciwdziałanie bezprawnemu zabijaniu ptaków.

Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów.

Strategiczne ramy konkurencyjnej i zrównoważonej biogospodarki UE

Strategia UE na rzecz biogospodarki (komunikat COM(2025) 960 *final*) stanowi ramy dla budowy konkurencyjnej i zrównoważonej gospodarki opartej na zasobach biologicznych. Jej głównym celem jest dekarbonizacja przemysłu poprzez zastąpienie materiałów pochodzenia kopalnego produktami biopochodnymi oraz zwiększenie autonomii strategicznej Unii. W 2023 r. wartość unijnej biogospodarki oszacowano na 2,7 bln EUR.

Konwencja o obszarach wodno-błotnych mających znaczenie międzynarodowe, zwłaszcza jako środowisko życiowe ptactwa wodnego, sporządzona w Ramsarze dnia 2 lutego 1971 r. (Konwencja Ramsarska).

Ochrona obszarów wodno-błotnych wprowadzana jest głównie ze względu na ochronę środowiska życia zamieszkującego te tereny ptactwa wodnego.

Konwencja w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego, sporządzona w Paryżu dnia 16 listopada 1972 roku.

Konwencja ta jest podstawowym instrumentem, kształtującym politykę poszczególnych państw w zakresie dziedzictwa kulturowego.

Konwencja o ochronie gatunków wędrownych dzikich zwierząt, sporządzona w Bonn dnia 29 czerwca 1979 roku (Konwencja Bońska).

Celem konwencji jest ochrona dzikich zwierząt migrujących, stanowiących niezastąpiony element środowiska naturalnego.

Konwencja o ochronie europejskiej dzikiej fauny i flory oraz ich siedlisk naturalnych sporządzona w Bernie dnia 19 października 1979 r. (Konwencja Berneńska).

Dotyczy ochrony gatunków zagrożonych i ginących oraz rzadkich siedlisk przyrodniczych, zwłaszcza na terenie Wspólnoty Europejskiej.

Konwencja o ochronie różnorodności biologicznej sporządzona w Rio de Janeiro dnia 5 czerwca 1992 r. (Konwencja z Rio).

W świetle tego dokumentu, działalność związana z ochroną bioróżnorodności oraz jej zrównoważonym użytkowaniem ściśle się ze sobą łączy i uzupełnia. Konieczność korzystania z zasobów niesie za sobą potrzebę ich ochrony. Konwencja wprowadza pojęcia: zrównoważonego leśnictwa i rolnictwa, zrównoważonej eksploatacji zasobów przyrody oraz pojęcie ekorozwoju.

Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 27 marca 2023 r. w sprawie wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej (Dz. U. 2023, poz. 672).

Dokument określa wymagania dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej stosowane podczas przygotowywania i realizacji działań w zakresie gospodarki leśnej. Został on szczegółowo omówiony w rozdziale 9.2.2. POP.

Sposoby realizacji celów ochrony środowiska zawartych w wyżej wymienionych dokumentach to m.in.:

- przyjęcie etatów użytkowania przedrębного i rębного na poziomie zabezpieczającym zasadę trwałości i wielofunkcyjności lasu;
- realizację zasady kompleksowej ochrony ekosystemów leśnych poprzez wyróżnienie i uwzględnienie pełnionych przez nie funkcji ochronnych, optymalne dostosowanie wieków rębności poszczególnych gatunków drzew do istniejących warunków przyrodniczych oraz pełnionych funkcji produkcyjnych i ochronnych;
- możliwość stosowania składów gatunkowych upraw dostosowanych do naturalnych składów gatunkowych siedlisk leśnych;
- możliwość unaturalniania drzewostanów antropogenicznie zniekształconych poprzez projektowanie ich przebudowy;
- respektowanie konieczności ochrony strefowej chronionych gatunków ptaków zgodnie z zaleceniem Dyrektywy Ptasiej;

- wyznaczanie ekosystemów reprezentatywnych (ER) i obszarów cennych przyrodniczo (OCP);
- stosowanie zasad proekologicznych, bezpiecznych sposobów użytkowania lasu (biooleje, okresowe szkolenia, bezpieczne technologie, wyznaczanie szlaków zrywkowych);
- realizacja działań w zakresie szeroko pojętej edukacji leśnej społeczeństwa, w tym opracowywanie programów ochrony przyrody i prognoz oddziaływania planu u.l. na środowisko.

5.7 Powiązania planu urządzenia lasu z innymi dokumentami, w tym dokumentami, dla których zostały sporządzone strategiczne oceny

Zapisy planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Sława Śląska uwzględniają wytyczne zawarte w dokumentach planistycznych opracowanych dla tego obszaru. Wśród najważniejszych znajdują się:

Dokumenty na szczeblu województwa:

- Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego do 2030 roku;
- Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku;
- Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2030 roku;
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego;
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego;
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego;
- Program Ochrony Środowiska Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku;
- Program Ochrony Środowiska Województwa Lubuskiego do roku 2027;
- Program Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego do 2030 roku;
- Prognoza Oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku;
- Prognoza Oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego do 2030 roku;

Opracowania na szczeblu powiatu:

- Strategia Rozwoju Powiatu Wschowskiego na lata 2021-2030;
- Strategia Rozwoju Powiatu Nowosolskiego na lata 2015-2025;
- Strategia Rozwoju Powiatu Zielonogórskiego na lata 2014-2022;
- Strategia Rozwoju Powiatu Wolsztyńskiego na lata 2015-2025;

Opracowania na szczeblu gmin:

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Sława;

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Nowa Sól;
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kolsko;
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Siedlisko;
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Bojadła;
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Kargowa;
- Strategia rozwoju Gminy Bojadła na lata 2021-2030;
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Wolsztyn;
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kotla;

5.8 Metody analizy skutków realizacji postanowień planu oraz częstotliwość jej przeprowadzenia

Monitorowanie zadań określonych w Planie Urządzenia Lasu, zatwierdzonego przez ministra właściwego ds. środowiska, będzie oparte o rozbudowany system kontroli w Lasach Państwowych, głównie w ujęciu średniookresowym, dziesięcioletnim poprzez kontrole okresowe Inspekcji Lasów Państwowych, kontrole sprawdzające i problemowe Wydziału Kontroli i Audytu Wewnętrznego, kontrole funkcjonalne wydziałów merytorycznych RDLP (krótkookresowe). Skutki realizacji postanowień planu zawierać będzie analiza gospodarki leśnej ubiegłego okresu gospodarczego, dokonana przez nadleśniczego, zamieszczona w elaboracie nowego p.u.l.

Podstawą prawną monitoringu wpływu realizacji planu urządzenia lasu na środowisko jest Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (dz. U. z 2024 r., poz. 1112, 1881, 1940, 1535).

Monitoringowi podlegają zarówno wskazania gospodarcze opisane w p.u.l, jak i inne działania opisane w p.u.l. w formie ogólnej i kierunkowej, czy też nieopisane w p.u.l i wynikające z realizacją działań związanych z realizacją zadań ochronnych, hodowlanych, usuwania kłesk żywiołowych, decyzji administracyjnych itp.

Monitoring prowadzą służby Nadleśnictwa Sława Śląska a nadzór i kontrolę – służby RDLP w Zielonej Górze.

W prowadzeniu monitoringu wykorzystuje się wyniki badań naukowych, kontroli i spostrzeżeń: Inspekcji Lasów Państwowych, Zespołu ochrony Lasu, jednostek certyfikujących gospodarkę leśną, instytucji państwowych i innych podmiotów zewnętrznych. Wynikiem przeprowadzonego monitoringu są zaktualizowane informacje o chronionych przedmiotach i obiektach zawarte w KOP, BOP i bazie SILP.

Możliwość oceny skutków realizacji planu urządzenia lasu powinien zapewnić monitoring następujących wskaźników:

- a) struktury powierzchniowej lasów według gatunków panujących i rzeczywistego udziału w składach gatunkowych oraz wieku dla siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków poszczególnych obszarów Natura 2000;
- b) wykonanie zadań wynikających z decyzji ministra właściwego od spraw środowiska w sprawie zatwierdzenia planu urządzenia lasu;
- c) wykonanie zadań z zakresu ochrony przyrody w obszarach Natura 2000 w okresie realizacji planu.

Monitoring realizacji działań gospodarczych zawartych w PUL będzie prowadzony w sposób ciągły w okresie 10-letnim, zgodnie z metodyką kontroli kompleksowej prowadzonej zgodnie z treścią Zarządzenia Nr 50 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 26 lipca 2023 r. w sprawie kontroli instytucjonalnej w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe (GI.210.6.2023) oraz według ustaleń zawartych w Instrukcji Urządzania Lasu, wprowadzonych Zarządzeniem Nr 16 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 14 grudnia 2023 r. (ZU.0210.1.2023).

Możliwość oceny skutków realizacji planu urządzenia lasu w odniesieniu do przedsięwzięć mających wpływ na stan środowiska powinien zapewnić monitoring następujących wskaźników:

- a) wykonanie zadań wynikających z PUL w kontekście wskazań gospodarczych, również tych wynikających z realizacji zadań ochronnych oraz usuwania kłęsk żywiołowych i zjawisk zagrażających życiu i zdrowiu ludzi;
- b) struktury powierzchniowej lasów według gatunków panujących i rzeczywistego udziału w składach gatunkowych oraz wieku dla siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków poszczególnych obszarów Natura 2000;
- c) zgodności składów gatunkowych upraw występujących na siedliskach przyrodniczych z przyjętymi w planie składami gatunkowymi dla poszczególnych typów siedliskowych lasu dla tych właśnie siedlisk;
- d) powierzchni uznanych odnowień naturalnych na siedliskach przyrodniczych w okresie realizacji planu i ich udziale w całkowitej powierzchni odnowień;

- e) aktualizacja nowo stwierdzonych lub zanikających stanowisk gatunków chronionych i cennych grzybów, roślin lub zwierząt według zapisów w BOP;
- f) coroczny monitoring obiektów chronionych (rezerwatów, pomników przyrody itp.) zgodnie z wymogami IOL;
- g) ilość martwego drewna w ekosystemach leśnych nadleśnictwa.

Monitorowanie skutków realizacji PUL realizowane będzie przez RDLP w Zielonej Górze poprzez realizację Zarządzenia nr 11 Dyrektora RDLP w Zielonej Górze z dnia 11.03.2022 r. To wewnętrzne uregulowanie porządkuje dotychczas funkcjonujące akty prawne, precyzuje sposób prowadzenia monitoringu oraz jego dokumentowania, sposób ewidencjonowania monitoringu w bazie ochrony przyrody oraz określa nowy wzór Książek ochrony przyrody, walorów kulturowych i monitoringu (KOP).

W latach 2026-2035 monitoring w Nadleśnictwie Sława Śląska będzie zatem kontynuowany w sposób ciągły z podsumowaniem rocznym, w oparciu o wspomniane wcześniej książki (KOP) oraz Bazę ochrony przyrody (zwaną dalej BOP), prowadzoną w postaci arkusza Excel. KOP stanowią książki służbowe, które znajdują się w obiegu dokumentów nadleśnictwa i są aktualizowane przez poszczególnych leśniczych. Wpisy do KOP stanowią formę notatek służbowych, które spełniają wymogi Instrukcji ochrony lasu (cz. IV Postępowanie w zakresie ochrony przyrody). Podstawy prawne, sposób prowadzenia monitoringu oraz jego dokumentowania w KOP oraz wzór KOP określają załączniki nr 1 i 2, natomiast sposób dokumentowania monitoringu w BOP – załącznik nr 3 wspomnianego wcześniej Zarządzenia nr 11.

5.9 Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Konwencja z Espoo w art. 1 pkt. VIII definiuje oddziaływania transgraniczne jako: „jakikolwiek oddziaływanie, niemające wyłącznie charakteru globalnego, na terenie podlegającym jurysdykcji strony, spowodowane planowaną działalnością, której fizyczna przyczyna jest w całości lub częściowo położona na terenie podlegającym jurysdykcji innej strony”. W świetle Załącznika I Konwencji z Espoo pkt. 17 - „wyrąb lasu na dużych powierzchniach” jest oddziaływaniem transgranicznym – zgodnie z zapisami w planie u.l. urządzanego obiektu brak jest jakichkolwiek wskazań mogących spełniać ww. przesłanki.

Zabiegi gospodarcze w projekcie planu mają charakter miejscowy. W większości wpływają jedynie na stan środowiska w konkretnym wydzieleniu, w którym są wykonywane. Z oceny ogólnej wpływu projektu planu na poszczególne elementy środowiska

(przedstawionej w dalszej części prognozy) wynika, iż wpływ ten jest niewielki. Większość działań gospodarczych jest neutralna dla środowiska, część jest pozytywna, a część nieznacznie negatywna, ale dotyczy to konkretnych stanowisk gatunków i konkretnych płątów siedliska.

Biorąc pod uwagę powyższe ustalenia należy stwierdzić, że projekt planu u.l. nie będzie oddziaływał negatywnie transgranicznie.

6. Opis, analiza i ocena stanu środowiska

6.1 Położenie oraz budowa geologiczna

Nadleśnictwo Sława Śląska zlokalizowane jest głównie w południowo-wschodniej części województwa lubuskiego. Północna część jego zasięgu znajduje się w zachodniej części województwa wielkopolskiego, natomiast południowy fragment położony jest w północnej części województwa dolnośląskiego. Grunty zarządzane przez nadleśnictwo położone są między 15°76' a 16°20' długości geograficznej wschodniej oraz między 51°77' a 52°04' szerokości geograficznej północnej.

Położenie nadleśnictwa według podziału Polski na regiony fizyczno-geograficzne w układzie dziesiętnym (Richling [red.] 2021) przedstawia się następująco:

- Megaregion – Pozaalpejska Europa Środkowa (3)
- Prowincja – Niż Środkowoeuropejski (31)
- Podprowincja – Pojezierza Południowobałtyckie (314-316)
- Makroregion – Pradolina Warciańsko-Odrzańska (315.6)
 - ✓ Mezo-region – Kotlina Kargowska (315.62)
- Makroregion – Pojezierze Leszczyńskie (315.8)
 - ✓ Mezo-region – Pojezierze Sławskie (315.81)
- Podprowincja – Niziny Środkowopolskie (318)
- Makroregion – Obniżenie Milicko-Głogowskie (318.3)
 - ✓ Mezo-region – Pradolina Głogowska (318.32)

Według przedstawionego powyżej podziału fizyczno-geograficznego, omawiany obszar obejmuje fragmenty trzech mezo-regionów, z których największy udział powierzchniowy ma mezo-region Pojezierza Sławskiego (315.81).

Obszar Nadleśnictwa Sława Śląska został ukształtowany przez procesy akumulacji i erozji lądolodu w okresie zlodowacenia środkowopolskiego, stadiału Warty, stadiału leszczyńskiego, a także procesów rzeźbotwórczych działających po ustąpieniu lądolodu. Przynależność terenów nadleśnictwa do trzech mezoregionów fizyczno-geograficznych sugeruje, że ich zróżnicowanie zarówno pod względem geomorfologicznym jak i geologicznym jest dosyć silne.

Nadleśnictwo Sława Śląska położone jest przeważnie na obszarach nizinnych wysoczyzn płaskich i falistych, rzadziej dolinnych (nad Odrą, Obrzycą, Południowym Kanałem Obry) i pagórkowatych. Dominującą formą reliefu jest tu teren nizinny równy (deniwelacje nie przekraczają 5 m) występuje w Kotlinie Kargowskiej oraz w Pradolinie Głogowskiej. Tereny tego rodzaju przeważają również na obszarze Pojezierza Sławskiego. Tereny faliste (deniwelacje nie przekraczające 12-15 m i tworzące nabrzmienia oraz obniżenia o małych nachyleniach – do 5°) i pagórkowate (pagórki, wały oraz garby wysokości względnej do 20-25 m i nachyleniu stoków od ok. 6° do 30°) występują w rozproszeniu w rejonach występowania wydmy, krawędzi dolin rzecznych, mis jeziornych oraz kemów i moren. Wydmy spotykane są w północnej i zachodniej części obrębu Kochanowo oraz środkowej i północnej części obrębu Świętno, rzadziej również w zachodniej i południowej części obrębu Sława. Wzgórza kemowe występują w obrębie linii jezior przecinających nadleśnictwo (Pojezierze Sławskie).

Maksymalne różnice wysokości względnej w nadleśnictwie wynoszą kilkadziesiąt metrów. Najwyżej położone tereny znajdują się w na południu Pojezierza Sławskiego, w strefie moreny czołowej. Największe wyniesienie terenu występuje w południowej części obrębu Sława – „Stara Winna Góra” 130 m n.p.m.

Pojezierze stanowi wyraźną depresję, na której brzegach usytuowane są formy strefy marginalnej – moreny czołowe, wydmy kopalne i sandry. Dno depresji zajmuje między innymi Jezioro Sławskie. Powierzchnia zlewni Jeziora Sławskiego wynosi 207,8 km².

Część Kotliny Kargowskiej obejmująca północne i północno-zachodnie fragmenty nadleśnictwa to obszar piaszczystej i podmokłej równiny o powierzchni ok. 620 km². Powierzchnię równiny urozmaicają wydmy. Zachodnim skrajem kotliny przepływa Odra i jej dopływ Obrzyca, biorąca początek powyżej Jeziora Sławskiego na południu i przepływająca przez Jezioro Rudno. We wschodniej części kotliny wody Obry są rozdzielone na trzy kanały (Północny, Środkowy, Południowy), z których tylko Kanał Południowy odprowadza swe wody do jeziora Rudno i Obrzycy (pozostałe 2 kanały po połączeniu płyną do rynny jezior zbąszyńskich)

Na terenie Pojezierza Sławskiego występują formy dolinne. Wzgórza kemowe wyznaczają granicę ww. zlodowacenia w postaci wygiętego łuku i kończą się na północ od Wschowy. Zbudowane są one z morenowych piaszczystych glin oraz piasków gliniastych,

miejscami przewarstwionych żwirami. W obrębie tego obszaru występuje szereg jezior (m.in. Sławskie, Tarnowskie Duże i Małe).

Na południe od Pojezierza Sławskiego rozciąga się Pradolina Głogowska obejmująca dużą formę dolinną szerokości do 12 km, długości około 70 km, ciągnącą się od Wąsoszy po Nową Sól. W pradolinie występuje szeroki taras łąkowy i piaszczyste terasy plejstoceny z wydrami, zajęte przeważnie przez lasy. W podłożu dominują piaszczysto-żwirowe nanosy. W zasięgu pradoliny znajduje się zachodnia i południowa część obrębu Sława.

Generalnie holocenyjskie osady organiczne (torfowe, mułowe, gytiowe), często powierzchniowo zmurszałe, są rozproszone w dolinach wszystkich cieków wodnych płynących, a także rynien jeziornych położonych w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa, wypełniając lokalne zagłębienia i dolinki. Wydmy i inne piaszczyste utwory eoliczne powstałe na przełomie plejstocenu i holocenu spotykane są głównie w kompleksach leśnych obrębów Kochanowo i Świętno.

6.2 Charakterystyka drzewostanów i ekologiczna ocena stanu lasu

W nadleśnictwie udział drzewostanów jednogatunkowych i dwugatunkowych wynosi odpowiednio 59,1% i 24,0%. Wielogatunkowość (trzy i więcej gatunków) stwierdzono łącznie na 16,9% powierzchni drzewostanów i uwidacznia się ona w drzewostanach młodszych klas wieku (do 40 lat).

Wśród drzewostanów nadleśnictwa zdecydowanie dominują jednopiętrowe zajmujące 96,3% powierzchni leśnej zalesionej. W drzewostanach dwupiętrowych, stanowiących 0,2% powierzchni zalesionej, dolne piętra tworzą takie gatunki jak: dąb, grab, buk, klon jawor, wiąz, świerk, lipa, jesion i brzoza. Udział drzewostanów w KO i KDO to 3,4% – w stosunku do ubiegłego okresu gospodarczego nie odnotowano znaczącej zmiany udziału tej grupy drzewostanów. Drzewostany wielopiętrowe oraz o budowie przerębowej nie występują. Czynniki determinujące obecny stopień zróżnicowania budowy pionowej jest panujący udział siedlisk oraz panująca w okresie powojennym tendencja do zalesiania gruntów porolnych jednym gatunkiem (z reguły – sosną) bez względu na występujące (niekiedy znaczne i nierozpoznane) zróżnicowanie siedliskowe.

Zdecydowana większość drzewostanów Nadleśnictwa Sława Śląska pochodzi z odnowień sztucznych – stanowią one 95,3% powierzchni leśnej zalesionej. Odnowienia odroślowe i z samosiewu wykazano łącznie na 4,7% powierzchni leśnej zalesionej.

Jedną z form degeneracji lasu spotykaną w nadleśnictwie jest borowacenie (określa się ją dla drzewostanów na siedliskach borów mieszanych, lasów mieszanych i lasów). Ta forma zniekształcenia występuje na 46% powierzchni. Najczęstsze jest borowacenie słabe obejmujące 35,2% powierzchni.

Neofityzacja w Nadleśnictwie Sława Śląska związana jest z obecnością jedenastu gatunków obcego pochodzenia w warstwie drzewostanu.

Największy udział powierzchniowy, jako gatunek panujący, wykazuje robinia akacjowa *Robinia pseudoacacia* zajmująca powierzchnię 65,11 ha. Drugim, pod względem udziału powierzchniowego gatunkiem jest dąb czerwony *Quercus rubra* zajmujący areal 48,45 ha, a trójkę taksonów występujących, jako gatunek panujący zamyka daglezwia zielona *Pseudotsuga menziesii* (7,09 ha). Większe znaczenie gospodarcze mogą mieć jeszcze drzewostany z domieszkami wspomnianych wcześniej trzech gatunków oraz sosny wejmutki *Pinus strobus*.

W warstwie drugiego piętra, podsadzeniach i podrostach stwierdzono obecność dwóch gatunków obcego pochodzenia – daglezwii zielonej i dębu czerwonego..

Spośród gatunków krzewiastych, występujących w podszycie, największy udział zajmują dwa: czeremcha późna (amerykańska) *Prunus serotina*, którą zinwentaryzowano w 1 679 wydzieleniach i robinia akacjowa *Robinia pseudoacacia* (759 wydzieleń).

6.3 Siedliska przyrodnicze

Pierwszą inwentaryzację siedlisk przyrodniczych Nadleśnictwo Sława Śląska przeprowadziło w latach 2006 i 2007 na podstawie Zarządzenia nr 31 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 19 lipca 2006 r. oraz Decyzji nr 61 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 25.07.2006 roku w sprawie przeprowadzenia w roku 2006 i 2007 powszechnej inwentaryzacji siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory.

W latach 2014-2015 i 2024-2025 równoległe z pracami urządzeniowymi Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Poznaniu wykonało weryfikację leśnych siedlisk przyrodniczych występujących na gruntach Nadleśnictwa Sława Śląska. Uwzględniono również późniejsze inwentaryzacje, wykonywane m in. na potrzeby opracowań PZO obszarów Natura 2000.

Podczas prac nad nowym planem urządzenia lasu wykonano dostosowanie aktualnej warstwy siedlisk do zaktualizowanych granic wydzieleni oraz ortofotomapy. Rozliczono także powierzchnię. W wyniku analizy aktualnej bazy danych wyróżniono sześć typów siedlisk leśnych i dziewięć nieleśnych na łącznej powierzchni **865,56** ha.

Tabela 2 Wykaz siedlisk przyrodniczych występujących na gruntach Nadleśnictwa Sława Śląska

Kod siedliska	W granicach obszarów siedliskowych Natura 2000				Poza obszarami siedliskowymi Natura 2000				Łącznie			
	Stan siedliska											
	A	B	C	Razem	A	B	C	Razem	A	B	C	Razem
3140					3,44	2,32		5,76	3,44	2,32		5,76
3150	0,39	2,20		2,59	19,35	21,30	0,22	40,87	20,16	23,08	0,22	43,46
3160						0,25		0,25		0,25		0,25

Kod siedliska	W granicach obszarów siedliskowych Natura 2000				Poza obszarami siedliskowymi Natura 2000				Łącznie			
	Stan siedliska											
	A	B	C	Razem	A	B	C	Razem	A	B	C	Razem
6120							0,50	0,50			0,50	0,50
6410						53,01		53,01		53,01		53,01
6430			0,38	0,38		2,90		2,90		2,90	0,38	3,28
6510		5,13		5,13		29,80		29,80		34,93		34,93
7140					2,06	4,19	4,38	10,63	2,06	4,19	4,38	10,63
7230	4,69	0,95		5,64					4,69	0,95		5,64
9110							6,66	6,66			6,66	6,66
9170		5,07	8,13	13,20	3,09	14,88	8,48	26,45	3,09	19,95	16,61	39,65
9190			1,81	1,81		53,27	5,75	59,02		53,27	7,56	60,83
91D0						2,85				2,85		2,85
91E0		80,25	32,38	112,63		240,86	96,40	337,26		321,11	128,78	449,89
91F0		90,45	13,33	103,78		34,51	9,93	44,44		124,96	23,26	148,22
Ogółem	5,08	184,05	56,03	245,16	27,94	460,14	132,32	617,55	33,44	643,77	188,35	865,56

W porównaniu do areалу siedlisk przyrodniczych z 2016 r., ich powierzchnia zwiększyła się o 30,44 ha. Zmiany powierzchni w poszczególnych typach siedlisk przedstawiono szczegółowo w Programie Ochrony Przyrody.

6.4 Walory kulturowe

6.4.1. Ważniejsze obiekty kultury materialnej w zasięgu terytorialnym

Kultura materialna jest pewnym wycinkiem szerszego pojęcia kultury, jako całokształtu dorobku ludzkości, który jest przekazywany między kolejnymi pokoleniami. W zasięgu terytorialnym i w stanie posiadania Nadleśnictwa Sława Śląska znajduje się wiele obiektów kultury materialnej.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Sława Śląska zachowało się wiele zabytkowych kościołów, które reprezentują różne style architektoniczne. Najstarsze zachowały się w miejscowościach: Bojadła, Ciosaniec, Grochowice, Kolsko, Konotop, Krążkowo, Krzepielów, Lubięcín, Przybyszów, Sława, Stare Strącze, Śmieszkowo, Świętno.

W zasięgu terytorialnym nadleśnictwa zachowało się wiele zespołów pałacowo-parkowych i parkowo-dworskich, które reprezentują różne style architektoniczne i pejzażowe. Najstarsze zachowały się w miejscowościach: Bojadła, Chełmek, Kolsko, Krążkowo, Krzepielów, Siedlisko, Sława, Stare Strącze.

Na omawianym terenie występują również stanowiska archeologiczne, pochodzące z różnych okresów historycznych. Są to zazwyczaj pozostałości po dawnych osadach, cmentarzyskach ciałopalnych i grodziskach. Wspomniane obiekty występują w pobliżu miejscowości: Bagno, Bojadła, Dębczyn, Droniki, Głuchów, Kartno, Kolsko, Konotop,

Krażkowo, Kuźnica Głogowska, Lipinki, Lubogoszcz, Łupice, Pymik, Sława, Stare Strącze, Śmieszkowo, Tarnów Jezierny, Wilcze, Wróblów.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Sława Śląska znajduje się wiele innych różnorodnych obiektów kultury materialnej, których obecność wiąże się z bardzo bogatą historią regionu. Do najciekawszych zaliczyć można: zespół młynu wodnego w Kuźnicy Głogowskiej, drewniane wiatraki w miejscowościach: Gola i Lubięcin, dwór Przybyszów-Zbiersk oraz pałac myśliwski w Tarnowie Jeziernym

6.4.2. Zabytki kultury materialnej na gruntach nadleśnictwa

Wśród zabytków kultury materialnej znajdujących się na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Sława Śląska wymienić można:

- Leśnictwo Dąbrówno, oddz. 84I - ruiny po pałacyku myśliwskim Schoneichenów;
- Leśnictwo Sabinówka oddz. 182g, 182j – zabytkowe parki.
- Leśnictwo Kolsko, oddz. 118f – ruiny cmentarza ewangelickiego;
- Leśnictwo Świętobór, oddz. 95a – przedwojenny cmentarz ewangelicki (najstarszy nagrobek datowany na 1873 r.);
- Leśnictwo Świętobór, oddz. 142f – zabytkowy cmentarz;
- Leśnictwo Wilcze, oddz. 12g, 32c – zabytkowe cmentarze ewangelickie.

Na gruntach Nadleśnictwa Sława Śląska występują również stanowiska archeologiczne, zlokalizowane w leśnictwach: Radosławice, Strzeszków i Wilcze.

6.5 Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem

W Nadleśnictwie Sława Śląska znajdują się następujące formy ochrony przyrody:

- Obszary chronionego krajobrazu (4);
- Obszary Natura 2000 (2 obszary siedliskowe oraz 2 obszary ptasie);
- Użytki ekologiczne (4);
- Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe (1);
- Pomniki przyrody (27);
- Ochrona gatunkowa: grzyby (2), mszaki (16), rośliny naczyniowe (43), bezkręgowce (11), ryby (4), płazy (14), gady (5), ptaki (186), ssaki (21).

Tabela 3 Zestawienie liczby i powierzchni form ochrony przyrody w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa

Forma ochrony przyrody	Grunty w zarządzie nadleśnictwa		Grunty w terytorialnym zasięgu poza gruntami w zarządzie nadleśnictwa		Łącznie	
	Liczba	Powierzchnia (ha)	Liczba	Powierzchnia (ha)	Liczba	Powierzchnia (ha)
1	2	3	4	5	6	7
Rezerваты przyrody	2	39,23			2	39,23
Obszary Siedliskowe Natura 2000	2	540,16			2	540,16
Obszary ptasie Natura 2000	2	7415,03			2	7415,03
Obszary chronionego krajobrazu	4	12307,86			4	12307,86
Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	1	4,09			1	4,09
Użytki ekologiczne	4	17,63			4	17,63
Pomniki przyrody	28		32		60	
Ochrona gatunkowa	302				302	

6.5.1. Rezerваты przyrody

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Sława Śląska występują dwa rezerваты przyrody

6.5.1.1. Rezerwat przyrody „Mesze”

Rezerwat został ustanowiony Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 22 kwietnia 1983 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M. P. z dnia 6 maja 1983 r).

Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Zarządzenie Nr 16/2010 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 23 lipca 2010 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Mesze” (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego z 2010 r. Nr 84, poz. 1134).

Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie zarastającego jeziora z charakterystycznymi zespołami oraz rzadkimi gatunkami roślin wodnych i bagiennych.

Powierzchnia rezerwatu wynosi **19,88** ha. Wokół rezerwatu nie wyznaczono otuliny.

Rezerwat posiada aktualny plan ochrony, zatwierdzony Rozporządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 19 sierpnia 2016 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Mesze”.

W cytowanym powyżej dokumencie zawarto szczegółowy opis walorów przyrodniczych, określono zagrożenia dla celów ochrony oraz odniesiono się w kwestii zadań ochronnych.

„W rezerwacie wyróżniono następujące zbiorowiska roślinne związane z zarastającym jeziorem: *Thelypteridi-Phragmitetum*, *Phragmitetum australis*, *Typhetum angustifoliae*, *Myriophylletum spicati*, *Caricetum rostratae*, *Sphagno-Caricetum rostratae*, *Eriophoro angustifolii-Sphagnetum recurvi*, *Charetum fragilis*, *Nupharo-Nymphaeetum albae*, *Potametum lucentis*, *Potametum natantis*. Za udokumentowane rośliny rzadkie, związane z celem ochrony, uznano następujące gatunki: grzybienie białe, grąźel żółty, pływacz drobny, pływacz zwyczajny, wążkrota zwyczajna, rościszka okrągłolistna oraz torfowce.

Jezioro Mesze znajduje się w rynnoksztalnym zagłębieniu o zaawansowanym procesie łądowania i dużym nagromadzeniu osadów biogenicznych. Jego dawne zatoki stanowią obecnie mokradła i torfowisko, w części porośnięte łozowiskiem i olchą. Proces łądowania jest zaawansowany, a jedną z jego przyczyn jest wiek jeziora. Jest ono położone w obszarze maksymalnego zasięgu zlodowacenia północnopolskiego. Szybkie tempo zarastania jeziora przekształcania w łąd, skutkuje zanikiem około 50% powierzchni jeziora w okresie ostatnich 80 lat. Jezioro jest eutroficzne, a najbliższe sąsiedztwo jest w przewadze w użytkowaniu leśnym, co sprzyja ochronie. W sąsiedztwie znajduje się też kilka gospodarstw wsi Mesze. Przed utworzeniem rezerwatu nad jeziorem była dzika plaża, która obecnie jest sporadycznie wykorzystywana, a ślad po niej spontanicznie się zabliźnia. Efemeryczne jest nielegalne wędkarstwo. Rezerwat został objęty granicami obszaru Natura 2000 Pojezierze Sławskie PLB300011 i obowiązuje tu plan zadań ochronnych.

Zgodnie z art. 20 ust. 3 pkt. 2 ustawy o ochronie przyrody zidentyfikowano zagrożenia, skutki oraz określono sposoby ich eliminacji. Do zagrożeń wewnętrznych, potencjalnych, zaliczono wielkopowierzchniowe zniszczenia fragmentów szuwaru wysokiego i niskiego w wyniku presji nielegalnego wędkarstwa (kłusownictwo tryb). Jezioro przed utworzeniem rezerwatu było akwenem PZW i wędkowanie było tu zwyczajowe. W historii rezerwatu pojawiała się budowa nietrwałych kładek wędkarskich. Było to zagrożenie liniowe, punktowe o niewielkiej skali. Nie miało wpływu na trwałość zbiorowisk roślinnych jeziora i obecność oraz stan rzadkich gatunków roślin wodnych i bagiennych. Było ono po części skutkiem słabego rozpowszechnienia wiedzy o rezerwacie i obowiązujących zakazach. Obecnie nielegalne wędkarstwo w rezerwacie ma coraz mniejsze oddziaływanie, jest sporadyczne i nie stanowi zagrożenia dla celu ochrony. Przy nasileniu procederu będzie można inspirować wzmożone kontrole rezerwatu przez uprawnione służby oraz rozbiórkę kładek i pomostów. Zagrożeniem potencjalnym może być wielkopowierzchniowe zniszczenie fragmentów szuwaru wysokiego i niskiego przez reaktywowanie dzikiej plaży, która była w północnej części jeziora przed utworzeniem

rezerwatu. Od momentu utworzenia rezerwatu jej użytkowanie malało, ale sporadycznie się zdarza.

Cały obszar rezerwatu objęty jest ochroną ścisłą. Nie ma potrzeby ingerowania w procesy naturalne dokonujące się w rezerwacie. Nie zidentyfikowano potrzeby, wynikającej z art. 20 ust. 3 pkt. 4 ustawy o ochronie przyrody, określenia działania ochronnego.

Nie ma potrzeby ani celu ochrony, który obligowałby do udostępnienia obszaru dla celów wyróżnionych w art. 20 ust. 3 pkt. 5 tej ustawy. Nie wskazano w rezerwacie obszarów i miejsc udostępnionych do celów i działalności wyróżnionej w art. 20 ust. 3 pkt. 6 ustawy o ochronie przyrody. Nie ma potrzeby ustaleń do lokalnych i regionalnych dokumentów planistycznych, dotyczących eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych.

Plan ochrony rezerwatu nie wymagał spełnienia powinności wynikającej z art. 20 ust. 5 ustawy o ochronie przyrody ponieważ Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 14 stycznia 2014 r., publikowane w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubuskiego, poz. 201, w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Pojezierze Sławskie PLB300011, objęło także rezerwat Mesze”³

6.5.1.2. Rezerwat przyrody „Jezioro Święte”

Rezerwat został ustanowiony Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 22 kwietnia 1983 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M. P. z dnia 6 maja 1983 r).

Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Zarządzenie Nr 19/2010 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 23 lipca 2010 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Jezioro Święte” (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego z 2010 r. Nr 84, poz. 1134).

Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie zarastającego jeziora zasilanego wodami podziemnymi oraz charakterystycznych zbiorowisk i stanowisk rzadkich gatunków roślin wodnych.

Powierzchnia rezerwatu wynosi **19,35** ha. Wokół rezerwatu nie wyznaczono otuliny.

Rezerwat posiada aktualny plan ochrony, zatwierdzony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 2 sierpnia 2016 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Jezioro Święte”..

³ Źródło: Zarządzenie Nr 16/2010 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 23 lipca 2010 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Mesze” (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego z 2010 r. Nr 84, poz. 1134).

W cytowanym powyżej dokumencie zawarto szczegółowy opis walorów przyrodniczych, określono zagrożenia dla celów ochrony oraz odniesiono się w kwestii zadań ochronnych.

„W rezerwacie wyróżniono następujące zbiorowiska roślinne, związane z zarastającym jeziorem: *Thelypteridi-Phragmitetum*, *Phragmitetum australis*, *Typhetum latifoliae*, *Myriophylletum spicati*, *Caricetum elatae*, *Nupharo-Nymphaeetum albae*, *Potametum lucentis*, *Potametum natantis*. Za udokumentowane rośliny rzadkie, związane z celem ochrony, uznano licznie tu występujące: grzybienie białe i grąźel żółty.

Jezioro Świąte znajduje się w rynnoksztalnym zagłębieniu o zawansowanym procesie łądowania i dużym nagromadzeniu osadów biogenicznych. Jego dawne zatoki stanowią obecnie mokradła i torfowisko, w części porośnięte lasem olchowym. Proces łądowania jest zaawansowany, a jedną z jego przyczyn jest wiek jeziora. Jest ono położone w obszarze maksymalnego zasięgu zlodowacenia północnopolskiego. Jezioro jest eutroficzne, a jego zlewnia w przewadze jest leśna, co jest elementem sprzyjającym ochronie. W sąsiedztwie znajduje się kilka budynków przysiółka Świąte oraz oddalona droga wojewódzka. Rezerwat został objęty granicami obszaru Natura 2000 Pojezierze Sławskie PLB300011 i obowiązuje tu plan zadań ochronnych.

Zgodnie z art. 20 ust. 3 pkt. 2 ustawy o ochronie przyrody zidentyfikowano zagrożenia, skutki oraz określono sposoby ich eliminacji. Do zagrożeń wewnętrznych, potencjalnych, zaliczono wielkopowierzchniowe zniszczenia fragmentów szuwaru wysokiego i niskiego w wyniku presji nielegalnego wędkarstwa (kłusownictwo tryb). W historii rezerwatu pojawiała się budowa kładek wędkarskich. Było to zagrożenie liniowe, punktowe o niewielkiej skali. Nie miało wpływu na trwałość zbiorowisk roślinnych i obecność oraz stan rzadkich gatunków roślin. Było ono po części skutkiem słabego rozpowszechnienia wiedzy o rezerwacie i obowiązujących zakazach. Przeciwdziałano akcją informacyjną. Obecnie nielegalne wędkarstwo w rezerwacie ma coraz mniejsze oddziaływanie, jest sporadyczne i nie stanowi zagrożenia dla celu ochrony. Przy nasileniu procederu będzie można inspirować wzmożone kontrole rezerwatu przez uprawnione służby oraz rozbiórkę kładek i pomostów. Cały obszar rezerwatu objęty jest ochroną ścisłą. Nie ma potrzeby ingerowania w procesy naturalne dokonujące się w rezerwacie. Nie zidentyfikowano potrzeby, wynikającej z art. 20 ust. 3 pkt. 4 ustawy o ochronie przyrody, dla określenia działania ochronnego.

Nie ma potrzeby ani celu ochrony, który obligowałby do udostępnienia obszaru dla celów wyróżnionych w art. 20 ust. 3 pkt. 5 tej ustawy. Nie wskazano w rezerwacie obszarów i miejsc udostępnionych do celów i działalności wyróżnionej w art. 20 ust. 3 pkt. 6 ustawy o ochronie przyrody. Nie ma potrzeby ustaleń do lokalnych i regionalnych dokumentów planistycznych, dotyczących eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych.

Plan ochrony rezerwatu nie wymagał spełnienia powinności wynikającej z art. 20 ust. 5 ustawy o ochronie przyrody ponieważ Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 14 stycznia 2014 r., publikowane w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubuskiego, poz. 201, w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Pojezierze Sławskie PLB300011, objęło także rezerwat Jezioro Święte”⁴.

6.5.1.3. Projektowany rezerwat przyrody “Lipiennikowe Bagno”

Celem ochrony planowanego rezerwatu będzie zachowanie obniżenia przy brzegu masy Jeziora Sławskiego z wykształconymi dwoma płacami torfowiska przedzielonymi pasem lasu liściastego, gdzie roślinność bagienna tworzy mszyste szuwały zachyłnikowe, stanowiące siedlisko lipiennika Loesela *Liparis loeseli*. Oprócz wspomnianego gatunku storczyka na omawianym terenie występują płaty siedliska przyrodniczego 7120. Granice planowanego rezerwatu pokrywają się częściowo z granicami specjalnego obszaru ochrony siedlisk Żurawie Bagno Sławskie PLH080047, którego przedmiotami ochrony są wymienione wcześniej siedlisko przyrodnicze 7120 i storczyk.

Ochrona rezerwatowa to krajowa forma ochrony przyrody o surowszym reżimie niż europejska sieć Natura 2000, która może skutecznie chronić cały obszar ograniczając działanie człowieka do minimum. Powierzchnia planowanego rezerwatu wynosi 17,06 ha i w całości znajduje się w stanie posiadania Nadleśnictwa Sława Śląska. Wokół rezerwatu wyznaczona zostanie otulina o powierzchni 35,10 ha.

6.5.2. Obszary chronionego krajobrazu

Obszar Nadleśnictwa Sława Śląska przecinają granice czterech obszarów chronionego krajobrazu

6.5.2.1. Pojezierze Sławskie, Pradolina Obry i Rynna Zbąszyńska

Obszar o powierzchni 41 700,0 ha powstał w celu ochrony i zachowania obszarów o cechach środowiska zbliżonych do naturalnego oraz zapewnienie społeczeństwu warunków do wypoczynku, turystyki i regeneracji sił.

Obecnie obowiązującym aktem prawnym dotyczącym obszaru jest Rozporządzenie Nr 10 Wojewody Zielonogórskiego z dnia 10 lipca 1998 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. z 1998 r., Nr 12, poz. 109). W wspomnianym akcie prawnym zawarto ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów znajdujących się w granicach obszaru a także zakazy służące ochronie przed zmianami lub utratą wartości przyrodniczych.

⁴ Źródło: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 2 sierpnia 2016 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Jezioro Święte”.

Na gruntach nadleśnictwa obszar zajmuje 3 306,58 ha.

6.5.2.2. Rynny Obrzycko-Odrzańskie

Obszar o powierzchni 18 915,39 ha obejmuje tereny chronione ze względu na różnorodność biologiczną siedlisk rynien terenowych Obry i Obrzycy.

Obecnie obowiązującym aktem prawnym dotyczącym obszaru jest Uchwała Nr XXIII/296/16 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 12 września 2016 r. w sprawie wyznaczenia obszaru chronionego krajobrazu o nazwie "Rynny Obrzycko - Odrzańskie" (Dz. Urz. Województwa Lubuskiego z 2016 r., poz. 1873). W wspomnianym akcie prawnym zawarto ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów znajdujących się w granicach obszaru a także zakazy służące ochronie przed zmianami lub utratą wartości przyrodniczych.

Na gruntach nadleśnictwa obszar zajmuje 1 467,51 ha.

6.5.2.3. Pojezierze Sławsko-Przemęckie

Obszar o powierzchni 14 884,60 ha obejmuje tereny chronione ze względu na różnorodność biologiczną siedlisk przyrodniczych Pojezierza Sławskiego.

Obecnie obowiązującym aktem prawnym dotyczącym obszaru jest Uchwała Nr XXIII/296/16 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 29 października 2018 r. w sprawie wyznaczenia obszaru chronionego krajobrazu o nazwie "Pojezierze Sławsko-Przemęckie" (Dz. Urz. Województwa Lubuskiego z 2018 r., poz. 2524). W wspomnianym akcie prawnym zawarto ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów znajdujących się w granicach obszaru a także zakazy służące ochronie przed zmianami lub utratą wartości przyrodniczych.

Na gruntach nadleśnictwa obszar zajmuje 7 273,91 ha.

6.5.2.4. Nowosolska Dolina Odry

Obszar o powierzchni 11 449,24 ha obejmuje tereny chronione ze względu na występowanie podmokłego, mozaikowego krajobrazu leśno-łąkowego doliny dużej rzeki.

Obecnie obowiązującym aktem prawnym dotyczącym obszaru jest Uchwała Nr XLI/590/22 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 4 kwietnia 2022 r. w sprawie obszaru chronionego krajobrazu o nazwie "Nowosolska Dolina Odry" (Dz. Urz. Województwa Lubuskiego z 2022 r., poz. 867). W wspomnianym akcie prawnym zawarto ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów znajdujących się w granicach obszaru a także zakazy służące ochronie przed zmianami lub utratą wartości przyrodniczych.

Na gruntach nadleśnictwa obszar zajmuje 259,86 ha.

6.5.3. Obszary Natura 2000

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Sława Śląska położone są dwie ostoje siedliskowe Natura 2000, które posiadają status specjalnych obszarów ochrony siedlisk. Na omawianym terenie występują również dwa obszary specjalnej ochrony ptaków.

6.5.3.1. Nowosolska Dolina Odry PLH080014

Obszar zajmuje powierzchnię 6 040,33 ha, z czego w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa znajduje się część obszaru – 1 305,70 ha, w zarządzie – 498,46 ha.

Ostoja jest ważna w szczególności dla ochrony siedlisk lasów łęgowych i łąkowych, starorzeczy, a także bardzo cennych siedlisk łąk sełernicowych i zbiorowisk namulisk rzecznych. Łącznie na terenie obszaru stwierdzono 11 typów siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, a także 12 gatunków zwierząt wymienionych w załączniku II ww. Dyrektywy. 10 typów siedlisk przyrodniczych oraz 10 gatunków dzikich zwierząt spełnia kryteria uznania ich za przedmioty ochrony w obszarze.

Aktualnym aktem prawnym określającym status obszaru jest Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 16 marca 2017 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Nowosolska Dolina Odry PLH080014 (Dz. U. z 2017 r., poz. 744).

Tabela 4 Siedliska przyrodnicze stanowiące przedmioty ochrony obszaru PLH080014⁵

Lp.	Kod	Nazwa siedliska	Pokrycie w obszarze wg SDF (ha)	Pow. siedliska na gruntach n-ctwa w granicach obszaru wg PUL (ha)	Reprezentatywność	Powierzchnia względna	Stan zachowania	Ocena ogólna
1.	3150	Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion</i> , <i>Potamion</i>	74,0	2,59	A	C	A	A
2.	3270	Zalewane muliste brzegi rzek z roślinnością <i>Chenopodium rubri</i> p.p. i <i>Bidention</i> p.p.	60,4	-	B	C	B	B
3.	6430	Ziolorośla górskie (<i>Adenostyllum alliariae</i>) i ziolorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>)	60,4	0,38	A	C	A	B
4.	6440	Łąki sełernicowe (<i>Cnidion dubii</i>)	26,0	-	B	C	B	B
5.	6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	6,0	5,13	C	C	C	C

⁵ Źródło: SDF obszaru – data aktualizacji: 2025-01

Lp.	Kod	Nazwa siedliska	Pokrycie w obszarze wg SDF (ha)	Pow. siedliska na gruntach n-ctwa w granicach obszaru wg PUL (ha)	Reprezentatywność	Powie-rzchnia względna	Stan zachowania	Ocena ogólna
6.	9110	Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagetum</i>)	32,0	-	B	C	B	C
7.	9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)	379,0	13,20	B	C	B	B
8.	9190	Kwaśne dąbrowy (<i>Quercion robori-petraeae</i>)	19,0	1,81	B	C	B	C
9.	91E0	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>) i olsy źródliskowe	251,0	108,56	B	C	B	B
10.	91F0	Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>)	1152,0	103,78	A	B	A	A

Przedmiotem ochrony w ostoi są również gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EWG.

Tabela 5 Gatunki roślin i zwierząt stanowiące przedmioty ochrony obszaru PLH080014⁶

Lp.	Kod	Nazwa gatunku	Ocena obszaru			
			Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
1.	1130	Boleń	C	A	C	B
2.	1188	Kumak nizinny	C	B	C	B
3.	1337	Bóbr europejski	C	A	C	B
4.	1149	Koza	C	B	C	C
5.	1355	Wydra	C	A	C	B
6.	1060	Czerwończyk nieparek	C	B	C	C
7.	1145	Piskorz	C	B	C	C
8.	6179	Modraszek nausithous	C	B	C	C
9.	5339	Różanka	C	B	C	B
10.	1166	Traszka grzebieniasta	C	B	C	C

W granicach obszaru na gruntach nadleśnictwa potwierdzono występowanie czterech gatunków będących przedmiotem ochrony w ostoi: bóbr europejski, traszka grzebieniasta, kumak nizinny i wydra.

Obszar posiada Plany Zadań Ochronnych ustanowione zarządzeniami:

Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 25 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Nowosolska

⁶ Źródło: SDF obszaru – data aktualizacji: 2025-01

Dolina Odry PLH080014 (Dz. Urz. Woj. Lub. 2014, poz. 938).

Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 15 marca 2022 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Nowosolska Dolina Odry PLH080014 (Dz. Urz. Woj. Lub. 2016, poz. 1254).

6.5.3.2. Żurawie Bagno Sławskie PLH080047

Ostoja zajmuje powierzchnię 41,70 ha, z czego w zasięgu terytorialnym i w stanie posiadania nadleśnictwa znajduje się cały obszar.

Obszar obejmuje obniżenie przy brzegu misy Jeziora Sławskiego w północno-zachodniej jego części. Zasilane jest wodami wysiękowymi ze skarpy tej misy oraz wodami opadowymi. Obszar leży w mezoregionie Pojezierze Sławskie. Krajobraz obszaru wyznaczają otwarte dwie powierzchnie torfowiska, przedzielone wąskim pasem lasu liściastego. Całość otoczona jest ścisłym pierścieniem lasów iglastych, a od południa także liściastych. W granicach obszaru najważniejszą pod względem przyrodniczym jest strefa zastoisk pojeziornych, zajętych przez zbiorowiska roślinności bagiennej. Wśród nich najcenniejsze są subneutralne mszyste szuwały ze związków *Caricion lasiocarpae* i *Magnocaricion*. Na niewielkim fragmencie obszaru z najlepiej zachowanymi fitocenoząmi mszystych szuwarów zachylnikowych występuje populacja lipiennika Loesela *Liparis loeselii*. Większość powierzchni otwartych mokradeł zajęta jest przez szuwały turzycowe (głównie *Caricetum elatae*) z obfitym udziałem trzęślicy modrej *Molinia caerulea*.

Aktualnym aktem prawnym określającym status obszaru jest Obwieszczenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 26 czerwca 2024 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Żurawie Bagno Sławskie PLH080047 (Dz. U. z 2024 r., poz. 1012).

Tabela 6 Siedliska przyrodnicze stanowiące przedmioty ochrony obszaru PLH020084⁷

Lp.	Kod	Nazwa siedliska	Pokrycie w obszarze wg SDF (ha)	Pow. siedliska na gruntach n-ctwa w granicach obszaru wg PUL (ha)	Reprezentatywność	Powierzchnia względna	Stan zachowania	Ocena ogólna
1.	7230	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	2,51	5,64	C	C	C	C

⁷ Źródło: SDF obszaru – data aktualizacji: 2025-05

Przedmiotem ochrony w ostoi jest również gatunek wymieniony w załączniku II do dyrektywy 92/43/EWG.

Tabela 7 Gatunki roślin i zwierząt stanowiące przedmioty ochrony obszaru PLH080047⁸

Lp.	Kod	Nazwa gatunku	Ocena obszaru			
			Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
1.	1130	Lipiennik Loesela	C	C	C	C

Obszar posiada Plan Zadań Ochronnych ustanowiony zarządzeniem:

Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 31 marca 2020 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Żurawie Bagno Sławskie PLH080047 (Dz. Urz. Woj. Lub. 2020, poz. 1021).

6.5.3.3. Dolina Środkowej Odry PLB080004

Powierzchnia całkowita ostoi wynosi 33 677,79 ha, z czego w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa znajduje się 1 305,70 ha, a w stanie posiadania 498,46 ha.

Obszar stanowi fragment doliny rzeki Odry od 408 km w rejonie miejscowości Czarna (gm. Żukowice, województwo dolnośląskie) do 592 km w rejonie miejscowości Nowy Lubusz (gm. Słubice, województwo lubuskie). Długość rzeki Odry w granicach ostoi wynosi około 184 km, natomiast szerokość waha się od blisko 5 km do zaledwie kilkuset metrów. W obszarze utrzymują się rozległe powierzchnie terenów otwartych, w części wykorzystywanych jako łąki i pastwiska oraz grunty orne, występujące w przestrzennej mozaice z doskonale zachowanymi lasami lęgowymi, starorzeczami, i kanałami.

Obszar jest ważny w szczególności dla ochrony lęgowej i przelotnej populacji 14 gatunków ptaków, w tym 8 gatunków ujętych w załączniku I Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa tj.: A072 trzmielojada, A073 kani czarnej, A074 kani rudej, A081 błotniaka stawowego, A122 derkacza, A196 rybitwy białowąsej, A229 zimorodka, A238 i dzięcioła średniego (>0,5% pop. krajowej), a także 6 gatunków ptaków regularnie migrujących nie wymienionych w załączniku I ww. dyrektywy: A055 cyranki, A056 płaskonosa, A198 rybitwy białoskrzydłej, (>0,5% pop. krajowej) oraz A038 łabędzia krzykliwego, A039 gęsi zbożowej i A053 krzyżówki (>1% pop. szlaku wędrówkowego), spełniających kryteria uznania ich za przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Środkowej Odry PLB080004 (zgodnie z wytycznych GDOŚ, wersja 2012.1).

⁸Źródło: SDF obszaru – data aktualizacji: 2025-05

Tabela 8 Gatunki ptaków stanowiące przedmioty ochrony obszaru PLB080004⁹

Lp.	Kod	Nazwa gatunku	Populacja w obszarze		Ocena obszaru			
			Typ	Wielkość	Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
1.	A229	Zimorodek	r	30-35 (par)	C	B	C	C
2.	A056	Płaskonos	r	5-10 (par)	C	B	C	C
3.	A053	Krzyżówka	c	40000 (osobników)	B	B	C	B
4.	A055	Cyranka	r	20-24 (par)	C	B	C	C
5.	A039	Gęś zbożowa	w	1000-3000 (osobników)	C	B	C	C
			c	3000-40000 (osobników)	B	B	C	B
6.	A196	Rybitwa białowąsa	r	3-30 (par)	C	B	C	B
7.	A198	Rybitwa białoskrzydła	r	15-30 (par)	B	B	C	A
8.	A081	Błotniak stawowy	r	30-35 (par)	C	B	C	C
9.	A122	Derkacz	r	110-120 (osobników)	C	B	C	C
10.	A038	Łabędź krzykliwy	c	900-3220 (osobników)	B	B	C	B
11.	A238	Dzięcioł średni	p	250-370 (par)	C	B	C	B
12.	A073	Kania czarna	r	29-32 (par)	B	B	C	A
13.	A074	Kania ruda	r	32-35 (par)	B	B	C	A
14.	A072	Trzmielojad	r	22-23 (par)	C	B	C	C

Objaśnienia do tabeli:

Typ populacji w obszarze: p – osiadła, r – wydająca potomstwo, c – przelotna, w – zimująca

W granicach obszaru na gruntach nadleśnictwa potwierdzono występowanie jednego gatunku będącego przedmiotem ochrony w ostoi: dzięcioł średni.

Aktualnym aktem prawnym określającym status obszaru jest Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. Nr 25, poz. 133).

Na gruntach Nadleśnictwa Sława Śląska, w granicach obszaru, zlokalizowano dwa stanowiska lęgowe bielika *Haliaeetus albicilla* (oba chronione strefami) niebędącego przedmiotem ochrony w ostoi.

Obszar posiada Plany Zadań Ochronnych ustanowione zarządzeniami:

Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 13 lipca 2017 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Środkowej Odry PLB080004 (Dz. Urz. Woj. Lub., poz. 1642).

Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 15 marca 2022 r.

⁹ Źródło: SDF obszaru – data aktualizacji: 2024-03

zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Środkowej Odry PLB080004 (Dz. Urz. Woj. Lub., poz. 588).

6.5.3.4. Pojezierze Sławskie PLB300011

Obszar zajmuje powierzchnię 39 144,83 ha, z czego w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa znajduje się 13 651,00 ha a w stanie posiadania – 6 916,57 ha.

Ostoja leży na Pojezierzu Sławskim i stanowi mozaikę jezior (około 6 % powierzchni), wyspowo położonych pól uprawnych (54 %) i dużych kompleksów leśnych (40 %). Występuje duże bogactwo form rzeźby polodowcowej. Jeziora są płytkie (od 1,9 do 8,8 m) i silnie zeutrofizowane. Największe z nich to rynnowe: Jez. Dominickie (344 ha), Jez. Przemęckie (240 ha) i Jez. Wieleńskie (220 ha). Rzeki i kanały odwadniające należą do systemu wodnego Obry. Pierwotne wielogatunkowe lasy liściaste i mieszane zostały zastąpione lasami sosnowymi. Szczególnie charakterystycznym zbiorowiskiem leśnym są acidofilne dąbrowy, natomiast dominującym typem siedliskowym lasów są bór mieszany świeży i bór świeży. Tereny rolnicze to pola urozmaicone licznymi zadrzewieniami kępowymi. Obniżenia terenowe zajmują wilgotne, żyzne łąki z dominacją szuwaru turzycowego. Wzdłuż kanałów, grobli i rowów melioracyjnych występują zadrzewienia wierzbowo-topolowe i olchowe.

Występują co najmniej 23 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 7 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C3 i C6) następujących gatunków ptaków: bąk (PCK), bączek (PCK), podróżniczek (PCK) i gęgawa; występuje 22-50 par czapli siwej (C7).

Obszar powstał w 2004 r. (zmiana granic w 2007 r.). Obecnie obowiązującym aktem prawnym wyznaczającym obszar jest Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. Nr 25, poz. 133).

Potencjalne zagrożenie dla przedmiotów ochrony obszaru stanowią: różne formy rekreacji i aktywności turystycznej, wypalanie trzcin, postępująca eutrofizacja jezior, a także ewentualna intensywna eksploatacja złóż gazu ziemnego¹⁰.

Tabela 9 Gatunki ptaków stanowiące przedmioty ochrony obszaru PLB300011¹¹

Lp.	Kod	Nazwa gatunku	Populacja w obszarze		Ocena obszaru			
			Typ	Wielkość	Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
1.	A298	Trzciniak	r	253-270 (osobników)	C	C	C	C
2.	A051	Krakwa	r	13 (osobników)	C	B	C	C
3.	A043	Gęgawa	r	88-100 (osobników)	B	B	C	B

¹⁰ Źródło: SDF dla obszaru (data aktualizacji: 02.2025)

¹¹ Źródło: SDF dla obszaru (data aktualizacji: 02.2025)

Lp.	Kod	Nazwa gatunku	Populacja w obszarze		Ocena obszaru			
			Typ	Wielkość	Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
4.	A021	Bąk	r	23-26 (osobników)	C	B	C	C
5.	A067	Gągoł	r	16 (osobników)	C	B	C	C
6.	A022	Bączek	r	24-35 (osobników)	C	B	C	C
7.	A272	Podróżniczek	r	3-15 (osobników)	C	B	C	C
8.	A074	Kania ruda	r	4-6 (osobników)	C	C	C	C
9.	A323	Wąsatka	r	3-75 (osobników)	B	C	C	C
10.	A005	Perkoz dwuczuby	r	179 (osobników)	C	C	C	C

Objaśnienia do tabeli:

Typ populacji w obszarze: p – osiadła, r – wydająca potomstwo, c – przelotna, w – zimująca

W granicach obszaru na gruntach nadleśnictwa nie potwierdzono występowania gatunków będących przedmiotem ochrony w ostoi.

Na gruntach Nadleśnictwa Sława Śląska, w granicach obszaru, zlokalizowano dwa stanowiska lęgowe bielika *Haliaeetus albicilla* (oba chronione strefami) niebędącego przedmiotem ochrony w ostoi.

Obszar posiada Plan Zadań Ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 14 stycznia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Pojezierze Sławskie PLB300011 (Dz. Urz. Woj. Wlkp., poz. 560).

6.5.4 Użytki ekologiczne

Na gruntach Nadleśnictwa Sława Śląska znajdują się obecnie cztery użytki ekologiczne, utworzone na mocy Rozporządzenia Wojewody Lubuskiego Nr 3/04 z dnia 13.01.2004 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego Nr3, poz. 68). Jeden z użytków (Myszkowskie Bagno) posiada nowy obowiązujący aktualnie akt prawny: Uchwała Nr III/13/18 Rady Miejskiej w Sławie z dnia 20 grudnia 2020 r. w sprawie użytku ekologicznego „Myszkowskie Bagno”. Wszystkie obiekty występują w obrębie Kochanowo.

1. **„Łąka Kochana”** – Użytek obejmuje obszar łąki torfowiskowej z sukcesją olszową oraz miejsce częstego bytowania żurawi. Obszar ten usytuowany jest przy zachodnim brzegu jeziora Sławskiego. Celem ochrony jest zachowanie ekosystemów mających

znaczenie dla zachowania różnorodnych typów siedlisk. Powierzchnia użytku wynosi 0,88 ha.

2. **„Myszkowskie Bagno”** – Użytkiem jest zarastająca łąka torfowiskowa z zadrzewieniem sosnowo-brzozowo-olszowym oraz krzewami kruszyny i wierzby, która stanowi miejsce częstego bytowania żurawi. Na torfowisku rosną rzadkie i chronione gatunki roślin: welnianki, rosiczki, bagno zwyczajne, żurawina błotna i torfowce. Celem ochrony jest zachowanie naturalnych walorów przyrodniczych i krajobrazowych siedliska. Powierzchnia użytku wynosi 5,32 ha

3. **„Dolina Jeziornej”** – Użytkiem jest łąka torfowiskowa biegnąca wzdłuż rowu z jeziora Jeziorna, miejsce częstego bytowania żurawi a w części południowej użytku znajduje się oczko wodne. Celem utworzenia użytku jest ochrona ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodnych typów siedlisk. Powierzchnia użytku wynosi 6,66 ha.

4. **„Uroczysko Zacisze”** – Obiekt zlokalizowany został na śródleśnej podmokłej łące na podłożu torfowym, która jest miejscem częstego bytowania żurawi i stanowiskiem konwalii majowej. Celem utworzenia użytku jest ochrona ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów siedlisk. Powierzchnia użytku wynosi 4,77 ha

Ogólna powierzchnia użytków ekologicznych w stanie posiadania Nadleśnictwa Sława Śląska wynosi 17,63 ha.

Tabela 10 Ogólna charakterystyka użytków ekologicznych na gruntach nadleśnictwa

Lp.	Nazwa	Akt powołujący	Data utworzenia	Gmina	Adres leśny	Pow. (ha)	Użytek ewidencyjny	Uwagi, zalecenia ochronne
1	Łąka Kochana	Rozporządzenia Wojewody Lubuskiego Nr 3/04 z dnia 13.01.2004 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego Nr3, poz. 68).	13.01.2004 r.	Sława (gmina wiejska)	152 h	0,88	E-Ł	
2	Myszkowskie Bagno	Uchwała Nr III/13/18 Rady Miejskiej w Sławie z dnia 20 grudnia 2020 r. w sprawie użytku ekologicznego „Myszkowskie Bagno”	13.01.2004 r.	Sława (gmina wiejska)	153 j	5,32	E-Ls	

Lp.	Nazwa	Akt powołujący	Data utworzenia	Gmina	Adres leśny	Pow. (ha)	Użytek ewidencyjny	Uwagi, zalecenia ochronne
3	Dolina Jeziornej	Rozporządzenia Wojewody Lubuskiego Nr 3/04 z dnia 13.01.2004 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego Nr3, poz. 68).	13.01.2004 r.	Nowa Sól (gmina wiejska)	138 h 138 j	6,66	E-Ł E-R	
4	Uroczysko Zacisze	Rozporządzenia Wojewody Lubuskiego Nr 3/04 z dnia 13.01.2004 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego Nr3, poz. 68).	13.01.2004 r.	Gmina Kolsko	216 c 216 i	4,77	Ł Ł	
Razem						17,63		

6.5.5 Pomniki przyrody

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Sława Śląska znajduje się 60 pomników przyrody: 49 pojedynczych drzew, 6 grup drzew oraz 5 głazów narzutowych.

Część z tych obiektów występuje na gruntach w stanie posiadania nadleśnictwa. Pomniki przyrody ożywionej reprezentują pojedyncze drzewa (20), grupy drzew (2). Reprezentowane jest tu 8 gatunków: buk pospolity, dąb szypułkowy, jałowiec zwyczajny, jesion wyniosły, lipa drobnolistna, sosna zwyczajna, wiąz szypułkowy i żywotnik olbrzymi. Na omawianym terenie występuje też pięć głazów narzutowych objętych ochroną pomnikową.

Oprócz pomników przyrody na terenie nadleśnictwa rośnie wiele starych drzew o znacznych rozmiarach. Informacja o obecności pomników przyrody i drzew cennych zamieszczona została w opisach taksacyjnych.

6.5.6 Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Sława Śląska znajduje się jeden zespół przyrodniczo krajobrazowy o nazwie „Gaj Wandy”. Powstał on na mocy Uchwały Nr XL/235/17 Rady Miejskiej w Sławie z dnia 31 sierpnia 2017 r. w sprawie ustanowienia Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego „Gaj Wandy”.

Celem ustanowienia zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Gaj Wandy”, jest ochrona obszaru o dużych walorach przyrodniczych związanych z występowaniem siedlisk i zbiorowisk roślinności jak również zachowanie obiektów o cennych walorach kulturowych i historycznych.

Obiekt zajmuje powierzchnię 4,09 ha i położony jest na gruntach w stanie posiadania Nadleśnictwa Sława Śląska w leśnictwie Dąbrówno, oddz. 62a. Poza licznymi kasztanowcami białymi znajdują się tam również potężne okazy gatunków takich jak: dąb bezszypułkowy, buk zwyczajny, sosna wejmutka, dąb czerwony.

6.5.7 Ochrona gatunkowa

Zgodnie z postanowieniami Zarządzenia nr 11 Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Zielonej Górze z dnia 11 marca 2022 r, w ramach prowadzenia monitoringu wpływu realizacji planu urządzenia lasu na środowisko, w tym na gatunki chronione i cenne, w minionym okresie gospodarczym aktualizowane były corocznie dane przyrodnicze zawarte w Księżce ochrony przyrody, walorów kulturowych i monitoringu (KOP) oraz Bazie ochrony przyrody (BOP). W prowadzeniu monitoringu wykorzystano wyniki badań naukowych, kontroli i spostrzeżeń: Inspekcji Lasów Państwowych, Zespołu ochrony Lasu, jednostek certyfikujących gospodarkę leśną, instytucji państwowych i innych podmiotów zewnętrznych. Wynikiem przeprowadzonego monitoringu są zaktualizowane informacje o chronionych przedmiotach i obiektach zawarte w KOP, BOP i bazie SILP. Dane wyjściowe pochodziły z Programu Przyrody dla Nadleśnictwa Sława Śląska na lata: 2016-2025 a ostatnią weryfikację przeprowadzono w 2025 roku.

Na terenie nadleśnictwa potwierdzono występowanie gatunków chronionych: grzyby (2), mszaki (16), rośliny naczyniowe (43), bezkręgowce (11), ryby (4), płazy (14), gady (5), ptaki (186), ssaki (21). Dokonano również analizy list gatunkowych pod kątem przynależności zamieszczonych tam taksonów do poszczególnych kategorii zagrożenia w tzw. „czerwonych listach”.

W programie ochrony przyrody podano potwierdzone stanowiska roślin i zwierząt, a w przypadku ptaków sporządzono listę ptaków notowanych w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa.

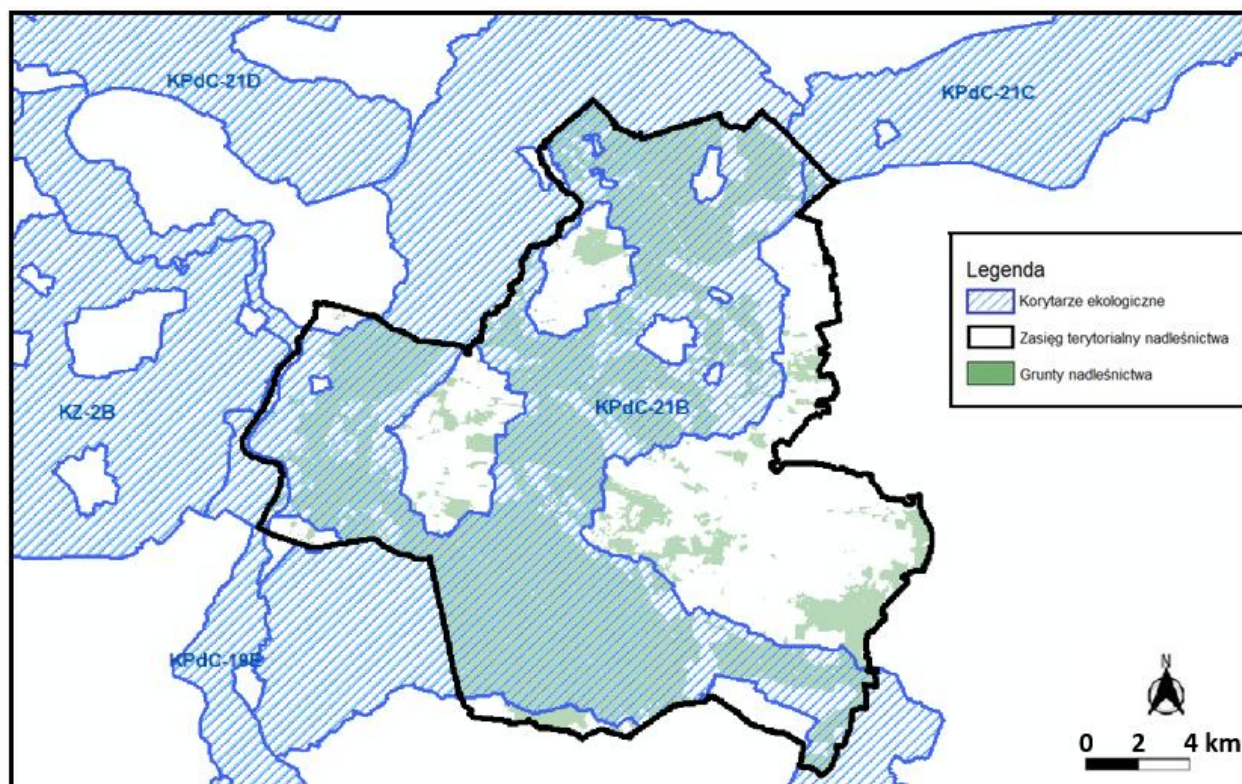
6.5.8 Korytarze ekologiczne

W 2005 roku, na zlecenie Ministerstwa Środowiska, został opracowany projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Ekologiczną Natura 2000 w Polsce (Jędrzejewski i in. 2005). Podstawą ich wyznaczania była analiza środowiskowa oraz rozmieszczenia aktualnego i historycznego, a także migracji wybranych gatunków wskaźnikowych: żubra, łosia, jelenia, niedźwiedzia, wilka i rysia. W 2011 r. we współpracy z organizacją pozarządową „Pracownia na rzecz Wszystkich Istot” (w ramach projektu ze środków EEA/EOG) opracowano kompletną mapę korytarzy istotnych dla populacji dużych ssaków leśnych oraz spójności siedlisk leśnych i wodno-błotnych w skali krajowej i kontynentalnej.

W zaprojektowanej sieci wyróżniono siedem korytarzy głównych, których rolą jest zapewnienie łączności w skali całego kraju i w skali międzynarodowej. Każdy z korytarzy głównych posiada szereg odnóg (korytarzy uzupełniających), dzięki którym łączy on wszystkie leżące w danym regionie kraju cenne obszary siedliskowe.

Przez obszar nadleśnictwa przebiegają dwie odnogi głównego korytarza ekologicznego - Południowo-Centralnego (KPdC), łączącego Roztocze z Lasami Janowskimi, Puszcą Sandomierską i Świętokrzyską, Przedborskim Parkiem Krajobrazowym, Załęczańskim Parkiem Krajobrazowym, schodzącego do Lasów Lublinieckich i Borów Stobrawskich, sięgając do Lasów Milickich, Doliny Baryczy i Borów Dolnośląskich:

- ✓ Lasy Stawskie – KPdC-21B,
- ✓ Dolina Odry Środkowej – KPdC-19E

Rysunek 1 Położenie nadleśnictwa na tle sieci korytarzy ekologicznych

Zaplanowane w PUL zabiegi nie będą naruszać łączności ekologicznej w ww. korytarzach, nie planuje się bowiem budowy żadnych elementów liniowych, barier itp. Ciągłość jest zachowana przede wszystkim wzdłuż cieków i dolin, gdzie pasy fitocenoz wyłączono z gospodarki leśnej. Również kępy w drzewostanach rębnych zakłada się tak, żeby występowała łączność starodrzewów.

6.6 Określenie obszarów potencjalnej kolizji między celami ochrony przyrody a gospodarką leśną

Wieloaspektowa analiza terenów nadleśnictwa, przeprowadzona podczas prac inwentaryzacyjnych, pozwoliła dokładnie określić miejsca posiadające wysoką wartość przyrodniczą, która pod wpływem prowadzonej gospodarki może ulec zmianie. Wśród wielu zabiegów przeprowadzanych w lasach wymienia się te, które mogą kolidować z celami ochrony przyrody. Zagadnienia dotyczą głównie leśnych siedlisk przyrodniczych. Oceny dokonano z pełną świadomością przyjętych metod przeprowadzonych inwentaryzacji i uproszczeń, które zostały w nich zastosowane. Dotyczy to szczególnie metodyki wyróżniania lub generalizowania mikrosiedlisk. Obszary potencjalnych kolizji p.u.l. z celami ochrony przyrody wymienia tabela nr 11.

Tabela 11. Obszary potencjalnych konfliktów między celami ochrony, a gospodarką leśną

Rodzaj zagrożenia	Uwagi
Konflikt pomiędzy koniecznością wykonywania cięć w przeciągu całego roku a wymogami ochrony ptaków lęgowych.	Problem ten nie dotyczy ptaków, dla których wyznaczono strefy ochronne, ale może mieć istotne znaczenie dla innych cennych gatunków ptaków, licznie występujących na terenach nadleśnictwa.
Konflikt pomiędzy wymogami ochrony lasu w kontekście wykonywania działań w zakresie gospodarki leśnej a koniecznością pozostawiania martwego drewna w lesie.	Konflikt może wynikać z braku jednoznacznego określenia ilości martwego drewna w lasach i jego inwentaryzacji, przy jednoczesnym obowiązku pozostawiania pewnej ilości drewna martwego dla zwiększenia bioróżnorodności.
Konflikt pomiędzy wymogami ochrony lasu a użytkowaniem drzewostanów ponad 100-letnich.	Problem może dotyczyć drzewostanów przestarzałych zlokalizowanych w dużych kompleksach leśnych, zaplanowanych do użytkowania rębego. Wymogi dotyczące utrzymania ładu przestrzennego oraz zapobiegania procesom deprecjacji drewna mogą stać w kolizji z szeroko rozumianą ochroną bioróżnorodności. Chodzi również o zasadę zapewnienia trwałości i ciągłości użytkowania w celu uzyskania odpowiedniej jakości surowca drzewnego.

Zagadnienia te poddano analizie w dalszej części prognozy.

6.7 Istniejące problemy ochrony przyrody istotne z punktu widzenia realizacji planu urządzenia lasu dla nadleśnictwa

Zagrożenie środowiska przyrodniczego wynika ze stałego, równoczesnego oddziaływania wielu czynników na naturalne procesy zachodzące w przyrodzie. Owe wpływy nie mogą zostać całkowicie wyeliminowane, toteż bardzo ważne jest ich rozpoznanie i szczegółowa analiza.

Z punktu widzenia realizacji planu najistotniejsze znaczenie odgrywają następujące zagadnienia.

Zagrożenia powodowane przez czynniki atmosferyczne, w tym zmiany poziomu wód.

Do zagrożeń abiotycznych, które oddziałują na procesy zachodzące w ekosystemach leśnych oraz funkcjonowanie drzewostanów, należą różnorodne oddziaływania środowiska zewnętrznego, przede wszystkim w postaci wpływów klimatu. Zwłaszcza skutki oddziaływań czynników atmosferycznych (m.in. wiatrów skutkujących powstawaniem złomów i wywrotów, śniegu, szadzi czy lodu powodujących uszkodzenia pni i koron drzew) bywają szczególnie dotkliwe z gospodarczego punktu widzenia, gdyż pojawiają się zwykle niespodziewanie i na rozległych powierzchniach, a możliwości zabezpieczenia się przed nimi są ograniczone. Do czynników atmosferycznych oddziałujących negatywnie na lasy należą: wiatry, wyładowania atmosferyczne, opady atmosferyczne, mróz, okiść, susza, zmiany stosunków wodnych oraz niskie i wysokie temperatury powietrza.

Zjawiska te, powodując zakłócenia w rozwoju drzewostanów, sprzyjają ich osłabieniu, następstwem czego jest wzmożona podatność na choroby grzybowe i ataki szkodników owadzich. Należy przy tym podkreślić, że opisywane zagrożenia abiotyczne, jako niezależne od działalności człowieka, stanowiące natomiast czynnik naturalny, od wieków wpisane były w funkcjonowanie ekosystemów leśnych, niejednokrotnie będąc stymulatorem ich przemian, odnawiania się drzew, różnicowania struktury lasu itd. Tym samym - de facto - nie powinny być postrzegane, jako zagrożenia dla ekosystemów leśnych, rozumianych jako formacje roślinne. Są natomiast bez wątpienia zagrożeniem dla trwałości drzewostanów, czyli określonej generacji lasu, stąd też w lasach gospodarczych, spełniających funkcje produkcyjne, stanowią one zjawiska niepożądane i dlatego określa się je mianem zagrożeń.

Ostatnie lata charakteryzują się dużym nasileniem występowania niekorzystnych zjawisk klimatycznych takich jak: bezśnieżne zimy z dodatnimi temperaturami, długotrwałe susze, niekorzystny rozkład opadów w ciągu roku, ekstremalne zjawiska pogodowe. Długie i powtarzające się okresy braku opadów w czasie sezonu wegetacyjnego wpłynęły negatywnie na kondycję zdrowotną drzewostanów sosnowych.

W 2017 r. w nadleśnictwie wystąpiły znaczne szkody gospodarcze z tytułu uszkodzeń na skutek wystąpienia bardzo silnych wiatrów z kulminacją w październiku (huragany „Ksawery” i „Grzegorz”). Pozyskano wówczas 5837 m³ drewna pochodzącego z usuwania złomów i wywrotów. W nocy 18/19.01.2018 r. wystąpił na omawianym terenie huragan „Fryderyka”, który uszkodził drzewa o łącznej masie 13 834 m³. Generalnie łączna powierzchnia uszkodzonych w wyniku wiatrów drzewostanów (szkody powyżej 10% ogólnej masy) wyniosła 235 ha.

Niedobór wody spowodowany obniżaniem się poziomu zalegania wód gruntowych oraz występującymi okresami suszy to kolejne czynniki powodujące osłabienie naturalnej odporności drzewostanów. Rezultatem tego zjawiska jest zwiększona podatność na działalność szkodników ze świata grzybów i zwierząt. Drzewostanami najdotkliwiej dotkniętymi niedoborem wody są te położone w dolinach cieków. Najbardziej widocznymi objawami suszy glebowej, spadku poziomu wód gruntowych oraz ich wahań jest zamieranie i zahamowanie wzrostu drzewostanów jesionowych, olchowych i w największym stopniu świerkowych.

Ekstremalne warunki pogodowe latem 2015 r. (susza) prawdopodobnie przyczyniły się do wystąpienia zamierania wierzchołków pędów sosny, czyli choroby wywołanej przez patogen grzybowy *Sphaeropsis sapinea*. Obserwowane obecnie zjawisko wieloczynnikowego zamierania sosny, zamieranie dębów oraz świerków są wynikiem ujemnego klimatycznego bilansu wodnego obserwowanego w ostatnich latach. Szczególnie suche lata 2017-2020 na pewno spowodują obniżenie odporności drzewostanów także na siedliskach świeżych.

Działalność bobrów, a także działania podejmowane przez człowieka na rzecz zwiększenia retencji wodnej prowadzą do miejscowego podnoszenia poziomu wód podskórnych oraz podnoszenia rzędnej zwierciadła wody zbiorników wodnych i cieków. Powstają nowe zbiorniki wodne, a także ponownie wypełniane są niecki dawnych zbiorników wodnych. Ubocznym efektem tych zmian może być jednak czasowe podmokanie i zalewanie drzewostanów.

Pewnym zagrożeniem, zwłaszcza dla najmłodszych drzewostanów są dość częste, późne przymrozki wiosenne (połowa maja, początek czerwca) oraz jesienne przymrozki wczesne, występujące w końcu września i na początku października. W bezodpływowych obniżeniach terenu występują niewielkie zmrozowiska, szczególnie niebezpieczne dla nowozakładanych upraw leśnych.

Łączna powierzchnia zinwentaryzowanych w czasie prac urządzeniowych uszkodzeń spowodowanych przez czynniki klimatyczne na gruntach Nadleśnictwa Sława Śląska wynosi 415,64 ha.

Zagrożenia wynikające z właściwości gleby.

W zalesieniach na gruntach porolnych czynnikiem zmniejszającym odporność biologiczną środowiska leśnego na oddziaływanie czynników biotycznych są właściwości bonitacyjne gleby. Gleby porolne charakteryzują się brakiem odpowiedniej struktury fizykochemicznej i właściwych dla gleb leśnych specyficznych układów mikrobiologicznych.

Na terenie nadleśnictwa zinwentaryzowano 6 795,64 ha drzewostanów rosnących na gruntach porolnych, co stanowi 27,8% powierzchni leśnej. Drzewostany na gruntach

porolnych narażone są na szkody od opieńkowej zgnilizny korzeni oraz huby korzeni.

Zagrożenia wynikające z niewłaściwej struktury i niewłaściwego składu gatunkowego drzewostanów.

Problem dotyczy głównie efektów gospodarki minionych okresów gospodarczych, kiedy to tworzone monokultury cechujące się obecnie niewłaściwymi składami gatunkowymi, co prowadzi do nieodpowiedniego wykorzystania zasobów siedlisk. Wskutek tego, zagrożone są naturalne zbiorowiska roślinne występujące licznie na terenie nadleśnictwa. Dotyczy to degradacji grądów środkowoeuropejskich i kwaśnych dąbrów (głównie pinetyzacja, neofityzacja) oraz lasów łęgowych (przede wszystkim monotypizacja i neofityzacja).

Niewłaściwe składy gatunkowe i struktura drzewostanów mogą utrudnić realizację zadań ochronnych dotyczących cennych gatunków roślin i zwierząt, przez ograniczenie powierzchni ich potencjalnych siedlisk występowania.

Zagrożenia powodowane przez szkodniki owadzie.

Stan zagrożenia lasów nadleśnictwa powiązany jest ze zmiennością warunków klimatycznych. Niskie opady (ich ostry deficyt szczególnie w okresie wegetacyjnym) oraz obniżanie się poziomu zalegania wody gruntowej odbijają się niekorzystnie na kondycji drzewostanów, zwłaszcza dębowych, jesionowych i świerkowych.

Największym problemem w nadleśnictwie ze strony szkodników pierwotnych są szkody powodowane żerem foliofagów sosny: brudnica mniszka *Lymantria monacha* i barczatka sosnówka *Dendrolimus pini*. W celu ograniczenia szkód w drzewostanach sosnowych służby nadleśnictwa prowadzą systematyczne prognozowanie i w miarę potrzeby stosowane zabiegi ratownicze przy użyciu samolotów. W ubiegłym okresie gospodarczym przeprowadzono łącznie 7 takich zabiegów w odniesieniu do wspomnianych wcześniej gatunków:

- barczatka sosnówka (2017, 2022, 2023, 2025) – łączna powierzchnia 10 995,76 ha,
- brudnica mniszka (2019) – łączna powierzchnia 2 060,71 ha.

W przyszłej gospodarce należy prowadzić działania w kierunku ciągłego zwiększania naturalnej odporności biologicznej drzewostanów. Ten cel można osiągnąć poprzez: zwiększanie udziału gatunków liściastych przy maksymalnym wykorzystaniu mikrosiedlisk, terminowe i prawidłowe wykonywanie cięć pielęgnacyjnych, zakładanie punktów biologicznego oporu w ramach kompleksowej ochrony lasu, z wykorzystaniem biogrup pozostawionych na wykonywanych zrębach, ochronę pożytecznego ptactwa (budki lęgowe, karmniki), prowadzenie jesiennych poszukiwań szkodników sosny, prowadzenie monitoringu w zakresie występowania owadów zagrażających stabilności drzewostanów (nie dotyczy to wyłącznie szkodników pierwotnych i nie tylko sosny).

Zainwentaryzowane szkody wyrządzone przez szkodniki wtórne dotyczyły głównie dwóch gatunków.

Kornik ostrozębny *Ips acuminatus*

Począwszy od 2018 r. na terenie nadleśnictwa obserwowano coraz większe występowanie tego szkodnika początkowo na terenie obrębu Świętno, potem głównie na terenie obrębu Kochanowo. W roku 2021 decyzją Dyrektora RDLP w Zielonej Górze ustanowiono na terenie Leśnictw Radosławice i Sabinówka „Obszar Wzmożonego Występowania Kornika Ostrozębnego” na powierzchni 368,62 ha. Aktualnie szkodnik ten nie powoduje większych szkód, dlatego w roku 2025 obszar ten zlikwidowano.

Kornik drukarz *Ips typographus*

To główny szkodnik wtórny drzewostanów świerkowych, który był aktywny przez miniony okres gospodarczy, powodując największe szkody w latach 2019, 2022 i 2023, sukcesywnie eliminując udział tych drzewostanów na terenie nadleśnictwa zwłaszcza na terenie Leśnictwa Kolsko.

Szkodniki owadzie drzewostanów liściastych w minionym okresie nie stanowiły istotnego problemu na gruntach Nadleśnictwa Sława Śląska

W związku z wzrastającym zagrożeniem ze strony szkodników owadzych, szczególnie w drzewostanach iglastych, bardzo ważnym jest stosowanie zabiegów hodowlano-ochronnych zgodnie z zapisami IOL. Służby Nadleśnictwa Sława Śląska prowadzą niezbędne działania polegające na stałym monitorowaniu drzewostanów pod kątem występowania szkód od wspomnianych wcześniej owadów. Odbywa się to poprzez wywieszanie pułapek feromonowych, bieżące usuwanie drzew zasiedlonych oraz minimalizowanie okresu przelegiwania pozyskanego drewna na gruncie. Ze względu na występowanie kornika ostrozębnego w częściach odczubowych, coraz powszechniej zaczęto uprzątać pozycje rębne pozyskując i sprzedając drewno energetyczne, bądź też stosować rozdrabnianie pozostałości po zrębach tuż po zakończeniu pozyskania drewna. W latach 2019-2021 oraz 2023-2024 wykonano również inwentaryzacje lotnicze pod kątem występowania szkodników.

Łączna powierzchnia zinwentaryzowanych w czasie prac urządzeniowych uszkodzeń spowodowanych przez owady na gruntach Nadleśnictwa Sława Śląska wynosi 111,97 ha.

Zagrożenia powodowane przez choroby grzybowe.

Zagrożenia ze strony grzybów pasożytniczych występują głównie w drzewostanach sosnowych, III i IV kl. wieku na gruntach porolnych – szczególnie od huby korzeniowej, a w starszych drzewostanach sosnowych, rosnących na żyznych siedliskach Lśw, LMw i LMśw od huby sosny.

W wyniku występowania suszy w 2015 r. na omawianym terenie wystąpiło zamieranie wierzchołków pędów sosny, wywołane przez patogen grzybowy *Sphaeropsis sapinea*. Obserwowane obecnie zjawiska wspomnianego wcześniej wieloczynnikowego zamierania sosny, a także zamieranie dębów oraz świerków są wynikiem ujemnego klimatycznego bilansu wodnego obserwowanego w ostatnich latach. Stwarza to realne zagrożenie wystąpienia szkód w drzewostanach.

W czasie prac urządzeniowych szkody od grzybów pasożytniczych zinwentaryzowano na łącznej powierzchni 351,62 ha.

Zagrożenia powodowane przez zwierzynę

Obszary nadleśnictwa stanowią miejsce przebywania populacji zwierząt łownych – jelenia, daniela, dzika, sarny. Uszkodzenia roślin następują wskutek: zgryzania pędów, spałowania, ogryzania, czemchania (objiania), zjadania nasion, siewek, pączków lub liści, wydeptywania upraw. Z wymienionych największe gospodarcze znaczenie mają zgryzanie oraz spałowanie. Efektem jest uszkodzenie upraw i młodników oraz redukcja liściastych gatunków głównych i domieszkowych.

Poziom wyrządzanych szkód nie przekracza na ogół wskaźników tzw. szkód gospodarczo znośnych. W celu zmniejszenia rozmiaru wyrządzanych szkód należy dążyć do utrzymywania optymalnego stanu zwierząt łownych poprzez pełne wykonywanie planów odstrzału.

W ubiegłym okresie gospodarczym służby nadleśnictwa jako podstawową metodę ograniczenia uszkodzeń od zwierzyny stosowały mechaniczne zabezpieczanie upraw poprzez grodzenie cennych domieszek gatunków liściastych, głównie dębów. Stosowanie chemicznego zabezpieczania upraw i młodników za pomocą repelentów ograniczono do miejsc o największej presji zwierzyny.

Szkody spowodowane przez zwierzynę zinwentaryzowano podczas prac urządzeniowych na łącznej powierzchni 1 809,09 ha.

Zagrożenia powodowane przez jemiolę

W analizowanym okresie zaobserwowano wzrost powierzchni drzewostanów sosnowych uszkodzonych i zamierających na skutek występowania jemioli pospolitej *Viscum album*. Pojawienie się tego patogenu zagrażającego zdrowotności drzewostanów sosnowych wynika najprawdopodobniej z powodu osłabienia kondycji zdrowotnej drzew na skutek częstych susz. W latach 2019-2022 zinwentaryzowano duże powierzchnie drzewostanów osłabionych i zamierających na skutek występowania jemioli. Powierzchnia uszkodzonych przez ten gatunek drzewostanów pozostaje na zbliżonym poziomie i powoduje konieczność stosowania zrębów sanitarnych.

Szkody spowodowane przez jemiolę zinwentaryzowano podczas prac urządzeniowych na łącznej powierzchni 2 287,83 ha.

Zanieczyszczenia powietrza, wód i gleb.

Obszar nadleśnictwa ma charakter rolniczo-leśny, w jego zasięgu terytorialnym nie występują znaczące przemysłowe źródła emisji.

Emisja zanieczyszczeń powietrza związana jest głównie ze spalaniem paliw w lokalnych kotłowniach i gospodarstwach domowych, przy przetwórstwie mięsa i suszeniu zboża, transporcie drogowym, hodowli trzody chlewnej i bydła. Problemem może być emisja niska związana z budownictwem jednorodzinnym. Liniowym źródłem emisji zanieczyszczeń powietrza w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa jest transport drogowy. System komunikacyjny stwarza zagrożenie dla stanu jakości powietrza, głównie z tytułu transportu tranzytowego pojazdów ciężkich.

Aktualne dane na temat stanu zanieczyszczeń powietrza zawarte są w rocznej ocenie jakości powietrza (GIOŚ 2024). Obszar Nadleśnictwa Sława Śląska zaliczono do trzech stref: lubuskiej, wielkopolskiej i dolnośląskiej. Najbliżej położone stacje pomiarowe znajdują się w Nowej Soli, Sulechowie i Wschowie. Ze względu na to, że blisko 85% gruntów w stanie posiadania nadleśnictwa znajduje się w strefie lubuskiej, stan jakości powietrza omówiono w oparciu o wyniki pomiarów wykonane w tej strefie.

Wypełniając obowiązek wynikający z art. 89 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. 2024 poz. 54), Główny Inspektor Ochrony Środowiska wykonał ocenę jakości powietrza za rok 2023 i na jej podstawie dokonał klasyfikacji stref w województwie lubuskim. Ocenie podlegają zanieczyszczenia, dla których w prawie krajowym i w dyrektywach unijnych określono normatywne stężenia w postaci poziomów dopuszczalnych/docelowych/celu długoterminowego w powietrzu, ze względu na ochronę zdrowia ludzi i ochronę roślin. Wyniki oceny w postaci raportu pt. *„Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubuskim. Raport wojewódzki za rok 2023”* zostały przekazane Zarządowi Województwa Lubuskiego.

Ocena pod kątem ochrony zdrowia ludzi została wykonana na obszarze 3 stref województwa lubuskiego (miasto Gorzów Wielkopolski, miasto Zielona Góra i strefa lubuska) odrębnie dla 12 zanieczyszczeń: dwutlenku siarki (SO₂), dwutlenku azotu (NO₂), tlenku węgla (CO), ozonu (O₃), benzenu (C₆H₆), pyłu zawieszonego PM₁₀, pyłu zawieszonego PM_{2,5} oraz zanieczyszczeń oznaczanych w pyłe zawieszonym PM₁₀: benzo(a)pirenu (B(a)P), arsenu (As), kadmu (Cd), niklu (Ni) i ołowiu (Pb). Ocena pod kątem ochrony roślin została wykonana dla strefy lubuskiej odrębnie dla 3 zanieczyszczeń: dwutlenku siarki (SO₂), tlenków azotu (NO_x) i ozonu (O₃).

Ocena jakości powietrza za rok 2023 wykazała poprawę jakości powietrza w województwie lubuskim w porównaniu z rokiem 2022. W roku 2023 na całym obszarze województwa lubuskiego dotrzymany został poziom docelowy benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM₁₀, który w latach wcześniejszych był przekraczany. We wszystkich strefach województwa lubuskiego, podobnie jak w latach wcześniejszych przekroczony został poziom celu długoterminowego ozonu określony pod kątem ochrony zdrowia i w celu ochrony roślin. Przekroczenie poziomu celu długoterminowego ozonu spowodowane było przede wszystkim warunkami meteorologicznymi sprzyjającymi tworzeniu się ozonu w przyziemnej warstwie atmosfery oraz napływem spoza granic województwa i kraju mas powietrza zanieczyszczonych ozonem.

Poprawa jakości powietrza w roku 2023 jest wypadkową działań na rzecz ochrony powietrza oraz korzystnych warunków meteorologicznych, skutkujących m.in. zmniejszoną emisją zanieczyszczeń z ogrzewania domów i mieszkań w okresie jesienno-zimowym. Na całym obszarze strefy lubuskiej, w tym w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Sława Śląska, stwierdzono poprawę jakości powietrza w 2023 roku. Wynika to z działań na rzecz ochrony powietrza oraz bardzo korzystnych warunków meteorologicznych. Ciepłe, w porównaniu do wielolecia, miesiące zimowe skutkowały mniejszymi emisjami zanieczyszczeń do powietrza, zwłaszcza z indywidualnych źródeł grzewczych. Poprawie jakości powietrza sprzyjało również wystąpienie w okresie zimowym opadów przewyższających normy wieloletnie¹².

Stan jakości wód powierzchniowych wynika głównie z dopływu zanieczyszczeń pochodzących z zakładów przemysłowych i gospodarstw domowych (ścieki bytowe). Równie istotnym źródłem zanieczyszczeń są spływy powierzchniowe zanieczyszczeń rolnych, które zawierają związki biogenne pochodzenia rolniczego, środki ochrony roślin i nawozy.

Aktualnie potencjalne zagrożenia, dla jakości wód stanowią:

- Nieuregulowana gospodarka wodno-ściekowa części terenów wiejskich;
- Możliwość skażenia terenu oraz wód w głębszych i powierzchniowych w wyniku kolizji na szlakach drogowych i kolejowych;
- Występowanie tzw. dzikich wysypisk śmieci i wylewisk;
- Wylęganie gnojowicy na grunty użytkowane rolniczo w sąsiedztwie cieków;
- Intensywne stosowanie wspomaganych chemicznie metod agrotechnicznych.

Gospodarka wodno-ściekowa w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa jest uregulowana w zróżnicowanym stopniu.

¹² Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubuskim. Raport wojewódzki za rok 2023. GIOŚ.2024.

Na stan jakości wód duży wpływ mają zanieczyszczenia pochodzące ze źródeł rolniczych. Wielkość dopływu zanieczyszczeń przedostających się poprzez spływy powierzchniowe z terenów użytkowanych rolniczo zależy od: sposobu zagospodarowania zlewni, intensywności nawożenia, przepuszczalności geologicznych utworów powierzchniowych i warunków meteorologicznych. W ten sposób do wód dostają się związki biogenne, środki ochrony roślin oraz wypłukiwane frakcje gleby. Poważnym zagrożeniem dla jakości wód jest niewłaściwe stosowanie nawozów naturalnych: gnojowicy i obornika, a także rolnicze wykorzystywanie ścieków i osadów ściekowych bez zachowania wymogów ochrony środowiska.

Spośród głównych cieków przepływających przez teren nadleśnictwa, stan wód badano dla czterech odcinków cieków. Poniżej przedstawia się wyniki oceny stanu jednolitych części wód powierzchniowych dla tych odcinków (JCWP)¹³.

Tabela 12 Ocena stanu jednolitych części wód wybranych rzek znajdujących się w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Sława Śląska

Nazwa cieku	Kod jcwp	Wybrane parametry				
		Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych	Klasyfikacja stanu/potencjału ekologicznego	Klasyfikacja stanu chemicznego	Ocena jcwp
Obrzyca do Ciekącej z jez. Sławskim, Tarnowskim Dużym	PLRW60001715632	2	>2	umiarkowany	poniżej dobrego	zły stan wód
Obrzyca od Ciekącej do ujścia z jez. Rudno	PLRW60001915699	3	2	umiarkowany	poniżej dobrego	zły stan wód
Odra od Kanału Wschodniego do Czarnej Strugi	PLRW60002115379	4	>2	słaby	poniżej dobrego	zły stan wód
Odra od Czarnej Strugi do Nysy Łużyckiej	PLRW6000211739	4	2	słaby	poniżej dobrego	zły stan wód

Spośród jezior występujących na terenie nadleśnictwa, stan wód badano dla trzech. Poniżej przedstawia się wyniki oceny stanu jednolitych części wód powierzchniowych dla tych akwenów (JCWP)¹⁴.

¹³ Źródło: <https://wody.gios.gov.pl/pjwp/publications/RIVERS>

¹⁴ Źródło: <https://wody.gios.gov.pl/pjwp/publications/LAKES>

Tabela 13 Ocena stanu jednolitych części wód wybranych jezior znajdujących się w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Sława Śląska

Nazwa cieku	Kod jcwp	Wybrane parametry				
		Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych	Klasyfikacja stanu/potencjału ekologicznego	Klasyfikacja stanu chemicznego	Ocena jcwp
Tarnowskie Duże	PLLW10007	2	2	dobry	poniżej dobrego	zły stan wód
Sławskie	PLLW10002	3	1	umiarkowany	poniżej dobrego	zły stan wód
Kuźnickie	PLLW10346	2	1	umiarkowany	dobry	zły stan wód

Zagrożenie pożarowe.

Poważnym, stałym zagrożeniem dla obszarów leśnych są pożary, zwłaszcza w okresie wczesnej wiosny oraz długotrwałych okresów suszy w sezonie letnim. Powodują one dotkliwe, nieraz nieodwracalne straty w ekosystemach leśnych. Stan zagrożenia pożarowego obszarów leśnych jest przede wszystkim wynikiem wzrastającej ich penetracji przez ludność i nieostrożnego obchodzenia się z ogniem w lesie lub na gruntach sąsiadujących z lasami.

Lasy nadleśnictwa zaliczone zostały do I kategorii zagrożenia pożarowego.

Nadleśnictwo Sława Śląska dysponuje punktem alarmowo-dyspozycyjnym (PAD) zlokalizowanym przy siedzibie, zajmującym się utrzymaniem łączności, obserwacją terenów leśnych oraz prognozowaniem zagrożenia pożarowego.

Obserwacja naziemna jest prowadzona przez cztery dostrzegalnie zlokalizowane w leśnictwach: Świętno, Sabinówka, Gola i Grochowice. Obszar nadleśnictwa objęty jest dodatkowo dozorem z punktów obserwacyjnych zlokalizowanych w sąsiednich nadleśnictwach.

Na terenie nadleśnictwa znajdują się dwie bazy sprzętu przeciwpożarowego (przy siedzibie nadleśnictwa oraz w siedzibie OSP w Tarnowie Jeziernym) oraz punkty czerpania wody (PCW) do celów gaśniczych. Ponadto na obszarze gmin w zasięgu nadleśnictwa znajduje się sieć hydrantów, które mogą stanowić dodatkowe źródło wody przy prowadzeniu akcji ratowniczo-gaśniczej.

W okresie minionego 10-lecia na terenie nadleśnictwa powstało 132 pożary o łącznej powierzchni 10,57 ha. Przeciętna powierzchnia pożaru obliczona za miniony okres wynosi 0,08 ha¹⁵.

Podatność obszarów Nadleśnictwa Sława Śląska na możliwość powstania pożaru występuje sezonowo. Wczesną wiosną (marzec - kwiecień) przypada pierwszy okres zwiększonego zagrożenia pożarowego. Wzrost zagrożenia w tym czasie spowodowany jest

¹⁵ Źródło: Nadleśnictwo Sława Śląska – data aktualizacji 05.09.2025 r.

występowaniem zadarnionej pokrywy z dużą ilością suchych traw. Drugim okresem zwiększonego zagrożenia jest sezon letni, gdy pod wpływem wysokiej temperatury następuje znaczny spadek wilgotności ściółki leśnej. Ryzyko powstania pożaru zwiększa także sezonowy, intensywny ruch turystyczny oraz prace polowe rolników. Potencjalne miejsca zagrożenia pożarowego to tereny wzdłuż dróg publicznych, linii energetycznych i rurociągów.

Potencjalny i aktualny stan zagrożenia pożarowego obszarów leśnych został przedstawiony szczegółowo w *Planie ochrony przeciwpożarowej dla Nadleśnictwa Sława Śląska* zamieszczonym w elaboracie.

Zagrożenie środowiska przyrodniczego wynika ze stałego, równoczesnego oddziaływania wielu czynników na naturalne procesy zachodzące w przyrodzie. Owe wpływy nie mogą zostać całkowicie wyeliminowane, toteż bardzo ważne jest ich rozpoznanie i szczegółowa analiza.

Wszystkie drzewostany Nadleśnictwie Sława Śląska narażone są na szkodliwe czynniki zewnętrzne, które stwarzają zagrożenie dla realizacji celów produkcyjnych i ochronnych lasu. Zdolność drzewostanów do przetrwania i zachowania swojej struktury oraz funkcji w obliczu zagrożeń, takich jak wymienione wcześniej czynniki biotyczne i abiotyczne wiąże się z pojęciem „stabilności” drzewostanu. Według IUL „stabilność drzewostanu to jego naturalna zdolność do pozostawania w stanie względnej równowagi, zapewniająca zachowanie struktury wewnętrznej i jej odtwarzanie, utrzymanie produktywności odpowiedniej do siedliska, scharakteryzowana w opisie taksacyjnym prawdopodobieństwem przeżycia (przejścia do kolejnej klasy wieku)”.

W ramach PUL drzewostany niestabilne, czyli takie, dla których określono wcześniej¹⁶ ryzyko rozpadu powyżej 90% zaliczono do osobnego gospodarstwa i przeznaczono do pilnej lub stopniowej przebudowy w celu wyhodowania w przyszłości drzewostanów bardziej odpornych na zmiany klimatyczne i lepiej dostosowanych do warunków siedliskowych. **Gospodarstwo odbudowy lasów niestabilnych (N)** – obejmuje lasy niestabilne (niezależnie od wieku), o których mowa w § 42 instrukcji ul, a których obecny stan i kondycja wskazują na zaawansowany proces rozpadu. Gospodarstwo (N) tworzy się bez względu na zajmowaną powierzchnię. W celu przywrócenia stabilności lasu konieczna jest jego odbudowa, o której mowa w § 41 ust. 6 instrukcji ul, za pomocą cięć rębnych, z uwzględnieniem warunków siedliskowych oraz ekologicznych wymagań gatunków.

Reasumując: stan zdrowotny i sanitarny lasów Nadleśnictwa Sława Śląska, mimo licznych zagrożeń, można określić, jako dobry, co potwierdzają lustracje i kontrole,

¹⁶ Z wykorzystaniem map ryzyka zamierania drzewostanów opracowanych przez zespół prof. J. Sochy oraz wykazu drzewostanów z odnotowanymi szkodami przez czynniki biotyczne i abiotyczne.

przeprowadzane przez służbę nadleśnictwa, jak i przez Zespół Ochrony Lasu w Łopuchówku.

6.8 Potencjalne skutki braku realizacji planu urządzenia lasu

Prowadzenie gospodarki leśnej na terenie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe (zgodnie z zapisami ustawy z 1991 r. o lasach) opiera się na sporządzanych dla każdego nadleśnictwa planach urządzenia lasu. Sporządzanie planu urządzenia lasu jest zatem obligatoryjnym wymogiem prawnym i determinuje podstawową działalność nadleśnictwa.

Zawarte w planie wytyczne dotyczą korzystania z zasobów przyrody na zasadach trwale zrównoważonej gospodarki leśnej, uwzględniającej zasady zrównoważonego rozwoju. Brak realizacji postanowień spowodowałby przede wszystkim zaburzenie cyklu produkcyjnego, który dotyczy w równym stopniu pozyskania, co odnowienia. Dalsze skutki uderzyłyby w społeczeństwo; osoby bezpośrednio związane z leśnictwem i drzewnictwem oraz w osoby niezwiązane z lasami, ale korzystające z leśnych zasobów, głównie drewna, czyli większość obywateli. Dalsze skutki braku realizacji planu to:

- utrudnienie realizacji zasad wielofunkcyjnej, trwale zrównoważonej gospodarki leśnej, opartej na podstawach ekologicznych;
- brak miejsc pracy dla osób wywodzących się z lokalnych społeczności, tradycyjnie związanych z leśnictwem oraz pracujących w przemyśle drzewnym i z nim współpracujących;
- powstanie konfliktu prawnego – brak realizacji ustawowego obowiązku planowania działalności gospodarczej;
- pogorszenie stanu zdrowotnego drzewostanów poprzez zmniejszenie odporności na zagrożenia biotyczne, abiotyczne i antropogeniczne (np. w wyniku przegęszczenia);
- pogorszenie warunków dla rozwoju młodego pokolenia drzew;
- wydłużenie okresu przebudowy drzewostanów niezgodnych z siedliskowym typem lasu;
- przyspieszenie inwazji gatunków obcych, które lokalnie mogą doprowadzić do zniekształcenia lub zaniku niektórych siedlisk przyrodniczych;
- nadmierne starzenie się drzewostanów i deprecjacja surowca drzewnego;
- inicjowanie spontanicznych procesów mogących doprowadzić do zniekształcenia, degradacji lub zaniku niektórych siedlisk przyrodniczych;
- zwiększenie zagrożenia pożarowego;
- utrata płynności finansowej przez nadleśnictwo oraz firmy powiązane z branżą leśną i drzewną.

7. Przewidywane oddziaływanie planu na środowisko i obszary Natura 2000

7.1 Przewidywanie oddziaływanie planu na środowisko

Plan Urządzenia lasu (PUL) mógłby potencjalnie wpłynąć negatywnie na elementy środowiska wskazane w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Analizując wspomniany dokument można stwierdzić, iż analiza założeń PUL wyklucza realizację przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko.

Spośród przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, które potencjalnie wiązałyby się z planowaniem i prowadzeniem gospodarki leśnej na omawianym terenie wymienić można:

1) Zmianę lasu, innego gruntu o zwartej powierzchni co najmniej 0,10 ha pokrytego roślinnością leśną – drzewami i krzewami oraz runem leśnym – lub nieużytku na użytek rolny lub wylesienie mające na celu zmianę sposobu użytkowania terenu:

- a) jeżeli dotyczy lasów łęgowych, olsów lub lasów na siedliskach bagiennych,
- b) jeżeli dotyczy enklaw pośród użytków rolnych lub nieużytków,
- c) na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, lub w otulinach form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–3 tej ustawy,
- d) w granicach administracyjnych miast,
- e) o powierzchni nie mniejszej niż 1 ha, inne niż wymienione w lit. a–d;

2) Zalesienia:

a) pastwisk lub łąk na obszarach narażonych na niebezpieczeństwo powodzi w rozumieniu art. 16 pkt 33 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne, a jeżeli została sporządzona mapa zagrożenia powodziowego – na obszarach, o których mowa w art. 169 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne,

b) nieużytków na glebach bagiennych,

c) nieużytków lub innych niż orne użytków rolnych, znajdujących się na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, lub w otulinach form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–3 tej ustawy;

3) Zalesienia o powierzchni powyżej 20 ha inne niż wymienione w pkt 2.

Plan urządzenia lasu Nadleśnictwa Sława Śląska nie przewiduje realizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Zapisy planu nie będą zatem negatywnie wpływać na aspekty środowiska wymienione w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

7.2 Oddziaływanie na różnorodność biologiczną

Wpływ planowanych zabiegów na różnorodność biologiczną może być bardzo zróżnicowany. Stosowane zręby mogą znacznie zubażać siedlisko, natomiast przebudowa drzewostanów i wprowadzanie II piętra zwiększa bioróżnorodność. Generalnie uznaje się, że większość zabiegów prowadzonych obecnie w lasach na podstawie planu urządzenia lasu będzie miało w przyszłości znaczny wpływ na zwiększenie różnorodności biologicznej.

Wpływ planu na różnorodność biologiczną Nadleśnictwa Sława Śląska przedstawia się następująco:

- różnorodność biologiczna na poziomie genetycznym opiera się na wytycznych dotyczących gospodarki nasiennej (na całym obszarze PGL LP);
- w ramach planu urządzenia lasu przejmowane i sankcjonowane są strefy ochronne (całoroczna i okresowa) dla chronionych gatunków ptaków;
- przewidziana w planie użytkowania rębego przebudowa drzewostanów o składzie gatunkowym niezgodnym z siedliskiem będzie skutkowała w przyszłości zwiększeniem różnorodności biologicznej oraz poprawą stanu zdrowotnego lasu;
- zastosowanie przyjętych dla poszczególnych zbiorowisk leśnych zmodyfikowanych typów drzewostanów zapobiegnie procesowi uproszczenia struktury gatunkowej zbiorowisk i przyczyni się do unaturalniania składów gatunkowych drzewostanów.

Zgodnie z zaleceniami zawartymi w Wytycznych i rekomendacjach Ogólnopolskiej Narady o Lasach (2024), w nadleśnictwie wyznaczono powierzchnie wyłączone z użytkowania na łącznej powierzchni **2 530,10 ha**.

Wyznaczone obszary cenne przyrodnicze pierwszej kategorii (OCP-1) zostały włączone do gospodarstwa specjalnego a ich powierzchnia wynosi **2117,68 ha**. Zaliczono tu m. in. użytki ekologiczne, rezerваты przyrody, drzewostany stanowiące strefy ochrony całorocznej zwierząt, wybrane powierzchnie z siedliskami przyrodniczymi, starolasy, obszary cenne przyrodniczo, grunty do sukcesji naturalnej, kępy i in.

W drzewostanach tych nie planuje się zadań gospodarczych (mogą być prowadzone jedynie działania podnoszące walory przyrodnicze np. usuwanie gatunków obcych). Na omawianych powierzchniach mogą zachodzić niezakłócone procesy przyrodnicze. Tutaj mogą odkładać się zasoby martwego drewna, będącego siedliskiem ogromnej ilości organizmów saproksylicznych, zwiększających bioróżnorodność terenów nadleśnictwa.

7.3 Oddziaływanie na ludzi

Zapisy planu urządzenia lasu mają bezpośredni wpływ na ludzi ze względów ekonomicznych i społecznych. Z punktu widzenia ekonomicznych korzyści wpływ uwidacznia się poprzez zapewnienie pracy i dochodów zarówno społecznościom lokalnym, zamieszkującym teren nadleśnictwa, jak też w ujęciu szerszym, grupom zawodowo związanym z leśnictwem i drzewnictwem.

W aspekcie społecznym korzystny wpływ p.u.l. na ludzi związany jest z kształtowaniem krajobrazu leśnego, zagospodarowaniem turystycznym i udostępnianiem lasów nadleśnictwa społeczeństwu.

Bardziej szczegółowe zabiegi określone w planie, odnoszące się do każdego wydzielenia mają neutralny wpływ na ludzi.

7.4 Oddziaływanie na rośliny, grzyby i zwierzęta, w szczególności na gatunki chronione

W programie ochrony przyrody zawarte zostały liczne zapisy, których wykonanie pozytywnie wpłynie na stan populacji chronionych gatunków roślin, grzybów i zwierząt oraz ich siedlisk. Poniżej przedstawia się najważniejsze z zaleceń:

- chronić stanowiska gatunków chronionych podczas zabiegów gospodarczych – zgodnie z zaleceniami POP;
- w przypadku rębni zupełnej na stanowiskach gatunków chronionych pozostawiać kępy drzewostanu, omijać stanowiska tych gatunków lub zabiegi gospodarcze wykonać w okresie zimowym; w drzewostanach stabilnych, na siedliskach zbliżonych do naturalnych należy stosować rębnię zupełną w wariacie retencyjnym.
- przed przystąpieniem do wykonywania zabiegów gospodarczych w danym wydzieleniu należy dokonać oględzin w zakresie występowania gatunków objętych ochroną gatunkową;
- przed przystąpieniem do zabiegów gospodarczych w wydzieleniach, gdzie zostały stwierdzone stanowiska chronionych gatunków roślin, grzybów lub zwierząt należy

poinstruować wykonawców robót leśnych w zakresie przeprowadzenia robót w sposób jak najmniej szkodliwy dla stwierdzonych gatunków;

- informacje o występowaniu stanowisk gatunków chronionych i ich siedliskach powinny być umieszczane i na bieżąco aktualizowane w „Książkach ochrony przyrody, walorów kulturowych i monitoringu” sporządzonych dla poszczególnych leśnictw, stanowiących ważny element prowadzonego przez jednostki RDLP Zielona Góra monitoringu wpływu realizacji planu u.l. na środowisko.;
- prowadzić fachowe szkolenia pracowników terenowych (leśniczowie i podleśniczowie) oraz kadry inżynieryjno-technicznej z zakresu praktycznej znajomości chronionych gatunków roślin, grzybów i zwierząt występujących na terenie nadleśnictwa;
- podczas przygotowania i realizacji działań w zakresie gospodarki leśnej postępować zgodnie z zapisami Rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 27 marca 2023 r. w sprawie wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej.

7.4.1 Rośliny i grzyby

Określenie wpływu, jaki mogą powodować zabiegi wynikające z planu urządzenia lasu na poszczególne gatunki chronione przedstawiono w tabeli 14. Informacje zawarte w tabeli odnoszą się do znanych i potwierdzonych w 2025 roku lokalizacji, które określając dokładne miejsce występowania danego gatunku pozwalają ocenić wpływ planowanych zabiegów.

Tabela 14 Przewidywane oddziaływanie zapisów planu na chronione i zagrożone gatunki roślin i grzybów

Lp.	Gatunek: nazwa łacińska i polska, kategoria ochrony/zagrożenia	Lokalizacja stanowisk	Lokalizacja względem form ochrony przyrody	Zaplanowane zabiegi gospodarcze	Wymagania siedliskowe gatunku	Działania minimalizujące i kompensujące oddziaływanie zaplanowanych zabiegów gospodarczych ¹⁷	Ocena oddziaływania planowanych zabiegów ¹⁸
1.	<i>Andromeda polifolia</i> Modrzewnica pospolita OC, VU*	14-09-1-02-122 -I -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Żurawie Bagno Sławskie PLH080047	BRAK-WSK	Występuje na torfowiskach wysokich, mszarach i torfowiskach przejściowych – z reguły w zbiorowiskach z dominacją torfowców. Gatunek wrażliwy na osuszanie siedlisk.	1, 3	brak
2.		14-09-1-02-122 -w -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Żurawie Bagno Sławskie PLH080047	BRAK-WSK		1, 3	brak
3.		14-09-1-02-122 -x -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Żurawie Bagno Sławskie PLH080047	BRAK-WSK		1, 3	brak
4.		14-09-1-02-134 -a -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Żurawie Bagno Sławskie PLH080047	BRAK-WSK		1, 3	brak
5.	<i>Aquilegia vulgaris</i> Orlik pospolity OC, VU*	14-09-2-05-49 -m -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011	BRAK-WSK	Gatunek preferuje gleby żyzne, próchniczne i przepuszczalne o umiarkowanej wilgotności.	1, 3	brak
6.	<i>Arctostaphylos uva-ursi</i> Mącznica lekarska OS, NT, LC*	14-09-1-02-95 -a -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Rezerwat Mesze	BRAK-WSK	Rośnie na otwartych przestrzeniach lub w rzadkich drzewostanach sosnowych. Wymaga gleb piaszczystych, lekkich i przepuszczalnych.	1, 2, 3	brak
7.		14-09-1-02-102 -b -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Rezerwat Mesze	BRAK-WSK		1, 2, 3	brak

¹⁷ objaśnienia symboli użytych w kolumnie znajdują się pod tabelą.¹⁸ objaśnienia symboli użytych w kolumnie znajdują się pod tabelą.

Lp.	Gatunek: nazwa łacińska i polska, kategoria ochrony/zagrożenia	Lokalizacja stanowisk	Lokalizacja względem form ochrony przyrody	Zaplanowane zabiegi gospodarcze	Wymagania siedliskowe gatunku	Działania minimalizujące i kompensujące oddziaływanie zaplanowanych zabiegów gospodarczych ¹⁷	Ocena oddziaływania planowanych zabiegów ¹⁸
8.	<i>Carex dioica</i> Turzyca dwupienna OC, VU, EN*, V**	14-09-1-02-122 -i -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Żurawie Bagno Sławskie PLH080047		Gatunek jest rośliną charakterystyczną dla siedlisk torfowiskowych i źródliskowych.	1, 3	brak
9.	<i>Carex limosa</i> Turzyca bagienna NT, VU*, V**	14-09-1-02-122 -I -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Żurawie Bagno Sławskie PLH080047		Roślina typowa dla terenów podmokłych i torfowisk oraz brzegów zbiorników wodnych.	1, 3	brak
10.		14-09-1-02-122 -w -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Żurawie Bagno Sławskie PLH080047				
11.		14-09-1-02-134 -a -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Żurawie Bagno Sławskie PLH080047				
12.	<i>Cetraria islandica</i> Płucnica islandzka OC	14-09-1-02-142 -c -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011	BRAK-WSK	Gatunek preferuje stanowiska oświetlone, suche i ubogie, występując głównie w borach sosnowych, na wrzosowiskach i wydmach.	1, 3	brak
13.		14-09-1-02-142 -g -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011	BRAK-WSK		1, 3	brak
14.		14-09-3-11-23 -b -00	OChK Pojezierze Sławskie, Pradolina Obry i Rynna Zbąszyńska	TWP		1, 3, 5	+/-1
15.		14-09-3-12-90 -d -00	OChK Pojezierze Sławskie, Pradolina Obry i Rynna Zbąszyńska	CP		1, 3, 5	+/-1
16.		14-09-3-12-90 -f -00	OChK Pojezierze Sławskie, Pradolina Obry i Rynna Zbąszyńska	CW		1, 3, 7	+/-1
17.	<i>Chimaphila umbellata</i> Pomocnik baldaszkowy OC, NT, LC*	14-09-2-05-21 -i -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011	BRAK-WSK	Wymaga stanowisk cienistych lub półcienistych, zazwyczaj pod okapem drzewostanów iglastych, gdzie panuje specyficzny mikroklimat.	1, 3	brak
18.		14-09-2-05-32 -a -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011	BRAK-WSK		1, 3	brak
19.		14-09-2-06-117 -a -00		CP		1, 3, 5	0/1

Lp.	Gatunek: nazwa łacińska i polska, kategoria ochrony/zagrożenia	Lokalizacja stanowisk	Lokalizacja względem form ochrony przyrody	Zaplanowane zabiegi gospodarcze	Wymagania siedliskowe gatunku	Działania minimalizujące i kompensujące oddziaływanie zaplanowanych zabiegów gospodarczych ¹⁷	Ocena oddziaływania planowanych zabiegów ¹⁸
20.	<i>Chimaphila umbellata</i> Pomocnik baldaszkowy OC, NT, LC*	14-09-2-08-167 -f -00		TPP	Wymaga stanowisk cienistych lub półcienistych, zazwyczaj pod okapem drzewostanów iglastych, gdzie panuje specyficzny mikroklimat.	1, 3, 5	0/1
21.		14-09-3-11-28 -c -00	OChK Pojezierze Sławskie, Pradolina Obry i Rynna Zbąszyńska	TPP		1, 3, 5	0/1
22.	<i>Cladonia rangiferina</i> Chrobotek reniferowy OC	14-09-3-12-56 -b -00	OChK Pojezierze Sławskie, Pradolina Obry i Rynna Zbąszyńska	TPP	Preferuje gleby ubogie, piaszczyste, suche oraz podłoża skalne. Rośnie na humusie lub ziemi pokrywającej skały, często spotykany na wydmach i wrzosowiskach.	1, 4, 6	+/-1
23.		14-09-3-12-56 -f -00	OChK Pojezierze Sławskie, Pradolina Obry i Rynna Zbąszyńska	TPP		1, 4, 6	+/-1
24.		14-09-3-12-56 -i -00	OChK Pojezierze Sławskie, Pradolina Obry i Rynna Zbąszyńska	TPP		1, 4, 6	+/-1
25.		14-09-3-12-56 -j -00	OChK Pojezierze Sławskie, Pradolina Obry i Rynna Zbąszyńska	TPP		1, 4, 6	+/-1
26.		14-09-3-12-56 -l -00	OChK Pojezierze Sławskie, Pradolina Obry i Rynna Zbąszyńska	TPP		1, 4, 6	+/-1
27.		14-09-3-12-57 -d -00	OChK Pojezierze Sławskie, Pradolina Obry i Rynna Zbąszyńska	CW		1, 4, 6	+/-1
28.		14-09-3-12-57 -g -00	OChK Pojezierze Sławskie, Pradolina Obry i Rynna Zbąszyńska	BRAK-WSK		1, 4	brak
29.		14-09-3-12-57 -h -00	OChK Pojezierze Sławskie, Pradolina Obry i Rynna Zbąszyńska	TPP		1, 4, 6	+/-1
30.		14-09-3-12-57 -i -00	OChK Pojezierze Sławskie, Pradolina Obry i Rynna Zbąszyńska	TPP		1, 4, 6	+/-1
31.		14-09-3-12-57 -k -00	OChK Pojezierze Sławskie, Pradolina Obry i Rynna Zbąszyńska	BRAK-WSK		1, 4	brak
32.		14-09-3-12-57 -l -00	OChK Pojezierze Sławskie, Pradolina Obry i Rynna Zbąszyńska	TPP		1, 4, 6	+/-1

Lp.	Gatunek: nazwa łacińska i polska, kategoria ochrony/zagrożenia	Lokalizacja stanowisk	Lokalizacja względem form ochrony przyrody	Zaplanowane zabiegi gospodarcze	Wymagania siedliskowe gatunku	Działania minimalizujące i kompensujące oddziaływanie zaplanowanych zabiegów gospodarczych ¹⁷	Ocena oddziaływania planowanych zabiegów ¹⁸
33.	<i>Cladonia rangiferina</i> Chrobotek reniferowy OC	14-09-3-12-66 -a -00	OChK Pojezierze Sławskie, Pradolina Obry i Rynna Zbąszyńska	TPP	Preferuje gleby ubogie, piaszczyste, suche oraz podłoża skalne. Rośnie na humusie lub ziemi pokrywającej skały, często spotykany na wydmach i wrzosowiskach.	1, 4, 6	+/1
34.		14-09-3-12-66 -b -00	OChK Pojezierze Sławskie, Pradolina Obry i Rynna Zbąszyńska	TPP		1, 4, 6	+/1
35.		14-09-3-12-67 -d -00	OChK Pojezierze Sławskie, Pradolina Obry i Rynna Zbąszyńska	BRAK-WSK		1, 4	brak
36.		14-09-3-12-67 -f -00	OChK Pojezierze Sławskie, Pradolina Obry i Rynna Zbąszyńska	TPP		1, 4, 6	+/1
37.		14-09-3-12-67 -j -00	OChK Pojezierze Sławskie, Pradolina Obry i Rynna Zbąszyńska	TPP		1, 4, 6	+/1
38.	<i>Diphasiastrum complanatum</i> Widłak spłaszczony OC, VU, VU*	14-09-2-08-168 -a -00		TPP	Występuje w borach sosnowych (suchych i świeżych) oraz w borach mieszanych. Można go spotkać także na obrzeżach lasów, leśnych polanach, wrzosowiskach, piaszczystych skarpach oraz wzdłuż leśnych dróg	1, 3, 5	0/1
39.		14-09-3-11-41 -g -00	OChK Pojezierze Sławskie, Pradolina Obry i Rynna Zbąszyńska	BRAK-WSK		1, 3	BRAK
40.		14-09-3-11-70 -a -00	OChK Pojezierze Sławskie, Pradolina Obry i Rynna Zbąszyńska	TPP		1, 3, 5	0/1
41.	<i>Drosera rotundifolia</i> Rosiczka okrągłolistna OC, NT, LC*, V**	14-09-1-02-95 -f -00	OChK Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Rezerwat Mesze		Rośnie na kwaśnych, ubogich w składniki odżywcze glebach torfowych (torfowiska wysokie i przejściowe). Wymaga stałego uwilgocenia podłoża i wysokiej wilgotności powietrza.	1, 2, 3	brak

Lp.	Gatunek: nazwa łacińska i polska, kategoria ochrony/zagrożenia	Lokalizacja stanowisk	Lokalizacja względem form ochrony przyrody	Zaplanowane zabiegi gospodarcze	Wymagania siedliskowe gatunku	Działania minimalizujące i kompensujące oddziaływanie zaplanowanych zabiegów gospodarczych ¹⁷	Ocena oddziaływania planowanych zabiegów ¹⁸
42.	<i>Drosera rotundifolia</i> Rosiczka okrągłolistna OC, NT, LC*, V**	14-09-1-02-95 -g -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Rezerwat Mesze		Rośnie na kwaśnych, ubogich w składniki odżywcze glebach torfowych (torfowiska wysokie i przejściowe). Wymaga stałego uwilgocenia podłoża i wysokiej wilgotności powietrza.	1, 2, 3	brak
43.		14-09-1-02-95 -h -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Rezerwat Mesze			1, 2, 3	brak
44.		14-09-1-02-102 -c -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Rezerwat Mesze			1, 2, 3	brak
45.		14-09-1-02-122 -i -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Żurawie Bagno Sławskie PLH080047			1, 3	brak
46.	<i>Eriophorum vaginatum</i> Welnianka pochwowata VU*	14-09-1-02-28 -a -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Rezerwat Jezioro Święte		Wymaga ubogich siedlisk stale wilgotnych, podmokłych (torfowiska wysokie), bagiennych, często wręcz o zastoiskowym poziomie wód (gleby słabo drenowane).	1, 2, 3	brak
47.		14-09-1-02-95 -f -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Rezerwat Mesze			1, 2, 3	brak
48.	<i>Galanthus nivalis</i> Śnieżyczka przebiśnieg OC, DD*	14-09-3-12-87 -g -00	OChK Pojezierze Sławskie, Pradolina Obry i Rynna Zbąszyńska	TPP	Najlepiej rośnie w półcieniu, na przykład pod koronami drzew liściastych lub krzewów. Preferuje gleby żyzne i próchniczne, wilgotne ale nie podmokłe.	1, 3, 5	+
49.		14-09-3-13-185 -d -00	Pojezierze Sławskie PLB300011	TPP		1, 3, 5	+
50.	<i>Galium rotundifolium</i> Przytulia okrągłolistna NT, VU*	14-09-2-05-9 -j -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011	BRAK-WSK	Preferuje zacienione i chłodniejsze miejsca pod okapem drzew, w miejscach o ograniczonym dostępie światła.	1, 3	brak

Lp.	Gatunek: nazwa łacińska i polska, kategoria ochrony/zagrożenia	Lokalizacja stanowisk	Lokalizacja względem form ochrony przyrody	Zaplanowane zabiegi gospodarcze	Wymagania siedliskowe gatunku	Działania minimalizujące i kompensujące oddziaływanie zaplanowanych zabiegów gospodarczych ¹⁷	Ocena oddziaływania planowanych zabiegów ¹⁸
51.	<i>Geranium sylvaticum</i> Bodziszek leśny NT, VU*	14-09-1-02-172 -m -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011	BRAK-WSK	Preferuje miejsca półcieniste, np. pod koronami drzew czy zaroślami o stałej, umiarkowanej wilgotności podłoża.	1, 3	brak
52.	<i>Helichrysum arenarium</i> Kocanki piaskowe OC	14-09-1-02-95 -a -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Rezerwat Mesze	BRAK-WSK	Roślina wymaga stanowisk słonecznych, na glebach żyznych i przepuszczalnych, umiarkowanie wilgotnych.	1, 2, 3	brak
53.		14-09-1-02-95 -b -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Rezerwat Mesze	BRAK-WSK		1, 2, 3	brak
54.	<i>Iris sibirica</i> Kosaciec syberyjski OS, VU*, VU**	14-09-3-14-140 -h -00		CW	Preferuje stanowiska słoneczne, na glebach żyznych, próchnicznych i stale wilgotnych lub podmokłych.	1, 3, 7	+/1
55.	<i>Ledum palustre</i> Bagno zwyczajne OC, VU*	14-09-1-02-95 -h -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Rezerwat Mesze	BRAK-WSK	Krzewinka o wysokich wymaganiach wilgotnościowych, preferująca stanowiska słoneczne do półcienistych, typowe dla borów bagiennych, torfowisk wysokich i przejściowych.	1, 2, 3	brak
56.	<i>Ledum palustre</i> Bagno zwyczajne OC, VU*	14-09-1-02-153 -l -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011	BRAK-WSK	Krzewinka o wysokich wymaganiach wilgotnościowych, preferująca stanowiska słoneczne do półcienistych, typowe dla borów bagiennych, torfowisk wysokich i przejściowych.	1, 3	brak

Lp.	Gatunek: nazwa łacińska i polska, kategoria ochrony/zagrożenia	Lokalizacja stanowisk	Lokalizacja względem form ochrony przyrody	Zaplanowane zabiegi gospodarcze	Wymagania siedliskowe gatunku	Działania minimalizujące i kompensujące oddziaływanie zaplanowanych zabiegów gospodarczych ¹⁷	Ocena oddziaływania planowanych zabiegów ¹⁸
57.	<i>Leucobryum glaucum</i> Bielistka siwa	14-09-1-02-122 -i -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Żurawie Bagno Sławskie PLH080047		Preferuje stanowiska zacienione do półcienistych, na ubogich przepuszczalnych glebach w borach sosnowych i mieszanych, rzadziej w acydofilnych dąbrowach.	1, 3	brak
58.	<i>Limprichtia cossoni</i> Limprichtia pośrednia OC	14-09-1-02-122 -w -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Żurawie Bagno Sławskie PLH080047	BRAK-WSK	Preferuje torfowiska niskie i przejściowe, szczególnie torfowiska alkaliczne (zasadowe). Występuje również w młakach, źródłiskach oraz zabagnionych obniżeniach terenu.	1, 3	brak
59.	<i>Listera ovata</i> Listera jajowata OC, LC*	14-09-1-02-28 -a -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Rezerwat Jezioro Święte		Najczęściej rośnie w runie leśnym, zaroślach, lasach liściastych (grądy), łęgach oraz olsach. Występuje także na obrzeżach lasów, w zakrzewieniach, a rzadziej na otwartych, ale wilgotnych łąkach.	1, 2, 3	brak
60.		14-09-1-02-95 -a -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Rezerwat Mesze	BRAK-WSK		1, 2, 3	brak
61.		14-09-1-02-95 -f -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Rezerwat Mesze			1, 2, 3	brak
62.	<i>Listera ovata</i> Listera jajowata OC, LC*	14-09-1-02-172 -d -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011	TWP	Najczęściej rośnie w runie leśnym, zaroślach, lasach liściastych (grądy), łęgach oraz olsach. Występuje także na obrzeżach lasów, w zakrzewieniach, a rzadziej na otwartych, ale wilgotnych łąkach.	1, 3, 5	0/1

Lp.	Gatunek: nazwa łacińska i polska, kategoria ochrony/zagrożenia	Lokalizacja stanowisk	Lokalizacja względem form ochrony przyrody	Zaplanowane zabiegi gospodarcze	Wymagania siedliskowe gatunku	Działania minimalizujące i kompensujące oddziaływanie zaplanowanych zabiegów gospodarczych ¹⁷	Ocena oddziaływania planowanych zabiegów ¹⁸
63.	<i>Listera ovata</i> Listera jajowata OC, LC*	14-09-1-04-276 -k -00	OChk Rynny Obrzycko-Obrzańskie Dolina Środkowej Odry PLB080004 Nowosolska Dolina Odry PLH080014	BRAK-WSK	Najczęściej rośnie w runie leśnym, zaroślach, lasach liściastych (grądy), łęgach oraz olsach. Występuje także na obrzeżach lasów, w zakrzewieniach, a rzadziej na otwartych, ale wilgotnych łąkach.	1, 3	brak
64.		14-09-2-05-8 -d -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011	BRAK-WSK		1, 3	brak
65.		14-09-2-05-8 -i -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011	BRAK-WSK		1, 3	brak
66.		14-09-2-05-49 -m -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011	BRAK-WSK		1, 3	brak
67.		14-09-2-05-49 -p -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011	TP-P		1, 3, 5	0/1
68.		14-09-2-05-68 -b -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011	BRAK-WSK		1, 3	brak
69.		14-09-2-09-97 -d -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011	CP		1, 3, 5	0/1
70.		14-09-2-09-98 -j -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011	TW-P		1, 3, 5	0/1
71.		14-09-2-05-123 -d -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011	BRAK-WSK		1, 3	brak

Lp.	Gatunek: nazwa łacińska i polska, kategoria ochrony/zagrożenia	Lokalizacja stanowisk	Lokalizacja względem form ochrony przyrody	Zaplanowane zabiegi gospodarcze	Wymagania siedliskowe gatunku	Działania minimalizujące i kompensujące oddziaływanie zaplanowanych zabiegów gospodarczych ¹⁷	Ocena oddziaływania planowanych zabiegów ¹⁸
72.	<i>Lonicera periclymenum</i> Wiciokrzew pomorski OC, VU*	14-09-1-02-153 -h -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011	BRAK-WSK	Najlepiej rośnie na stanowiskach słonecznych do półcienistych, osłoniętych od wiatru. Wymaga gleb żyznych, przepuszczalnych, umiarkowanie wilgotnych o odczynie obojętnym lub lekko zasadowym	1, 3	brak
73.	<i>Lycopodium annotinum</i> Widłak jałowcowaty OC, NT, VU*	14-09-1-01-60 -k -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011	BRAK-WSK	Preferuje cieniste, chłodne i wilgotne lasy, w szczególności bory sosnowe, bory mieszane.	1, 3	brak
74.		14-09-3-12-112 -f -00	OChK Pojezierze Sławskie, Pradolina Obry i Rynna Zbąszyńska	IB	Roślina ceniolubna, wrażliwa na drastyczne zmiany wilgotności gleby.	1, 3, 5	0/2
75.	<i>Lycopodium clavatum</i> Widłak goździsty OC, NT, LC*	14-09-1-02-122 -w -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Żurawie Bagno Sławskie PLH080047	BRAK-WSK	Występuje najczęściej w suchych i świeżych borach sosnowych oraz borach mieszanych. Można go spotkać na wrzosowiskach, obrzeżach torfowisk, piaszczystych nasypach. Preferuje stanowiska półcieniste do cienistych. Jest wrażliwy na zmiany siedliskowe, w tym na osuszanie terenów leśnych oraz mechaniczne niszczenie podłoża podczas prac leśnych.	1, 3	brak
76.		14-09-1-02-134 -a -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Żurawie Bagno Sławskie PLH080047	BRAK-WSK		1, 3	brak
77.		14-09-1-02-146 -d -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011	BRAK-WSK		1, 3	brak
78.		14-09-1-03-215 -i -00		TPP		1, 3, 6	0/1
79.		14-09-1-04-240 -h -00		TPP		1, 3, 6	0/1
80.		14-09-2-07-240 -c -00		TPP		1, 3, 6	0/1
81.		14-09-2-08-241 -b -00		TPP		1, 3, 6	0/1

Lp.	Gatunek: nazwa łacińska i polska, kategoria ochrony/zagrożenia	Lokalizacja stanowisk	Lokalizacja względem form ochrony przyrody	Zaplanowane zabiegi gospodarcze	Wymagania siedliskowe gatunku	Działania minimalizujące i kompensujące oddziaływanie zaplanowanych zabiegów gospodarczych ¹⁷	Ocena oddziaływania planowanych zabiegów ¹⁸
82.	<i>Lycopodium clavatum</i> Widłak goździsty OC, NT, LC*	14-09-2-08-241 -d -00		TPP	Występuje najczęściej w suchych i świeżych borach sosnowych oraz borach mieszanych. Można go spotkać na wrzosowiskach, obrzeżach torfowisk, piaszczystych nasypach. Preferuje stanowiska półcieniste do cienistych. Jest wrażliwy na zmiany siedliskowe, w tym na osuszanie terenów leśnych oraz mechaniczne niszczenie podłoża podczas prac leśnych.	1, 3, 6	0/1
83.		14-09-2-07-280 -l -00		AGROT		1, 3, 7	0/1
84.		14-09-3-12-38 -d -00	OChK Pojezierze Sławskie, Pradolina Obry i Rynna Zbąszyńska	TWP		1, 3, 6	0/1
85.		14-09-3-14-120 -i -00		TPP		1, 3, 6	0/1
86.		14-09-3-14-121 -i -00		TWP		1, 3, 6	0/1
87.		14-09-3-13-178 -b -00		BRAK-WSK		1, 3	brak
88.		14-09-3-13-179 -b -00		TPP		1, 3, 6	0/1
89.		14-09-3-13-190 -a -00	Pojezierze Sławskie PLB300011	IIIBU		1, 3, 5	0/2
90.		14-09-3-13-195 -d -00	Pojezierze Sławskie PLB300011	TPP		1, 3, 6	0/1
91.	<i>Menyanthes trifoliata</i> Bobrek trójlistkowy OC	14-09-1-02-122 -x -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Żurawie Bagno Sławskie PLH080047		Wymaga kwaśnych, torfiastych gleb. Rośnie na torfowiskach, mokrych i bagnistych łąkach, na młakach, na brzegach jezior i rowów	1, 3	brak
92.		14-09-2-09-325 -j -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie	BRAK-WSK		1, 3	brak
93.	<i>Nymphaea alba</i> Grzybienie białe OC	14-09-1-02-28 -a -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Rezerwat Jezioro Święte		Preferują płytkie (do głębokości 2,5 m) wody stojące lub wolno płynące, takie jak stawy, jeziora, starorzecza, zatoki oraz bagna.	1, 2, 3	brak
94.		14-09-1-02-95 -g -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Rezerwat Mesze			1, 2, 3	brak
95.		14-09-3-12-19 -f -00	OChK Pojezierze Sławskie, Pradolina Obry i Rynna Zbąszyńska			1, 3	brak

Lp.	Gatunek: nazwa łacińska i polska, kategoria ochrony/zagrożenia	Lokalizacja stanowisk	Lokalizacja względem form ochrony przyrody	Zaplanowane zabiegi gospodarcze	Wymagania siedliskowe gatunku	Działania minimalizujące i kompensujące oddziaływanie zaplanowanych zabiegów gospodarczych ¹⁷	Ocena oddziaływania planowanych zabiegów ¹⁸
96.	<i>Nymphaea candida</i> Grzybień pólnocne OC, NT, DD*	14-09-1-02-28 -a -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Rezerwat Jezioro Święte		Preferują płytkie (do głębokości 2,5 m) wody stojące lub wolno płynące, takie jak stawy, jeziora, starorzecza, zatoki oraz bagna.	1, 2, 3	brak
97.		14-09-1-02-95 -g -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Rezerwat Mesze			1, 2, 3	brak
98.	<i>Oenanthe fistulosa</i> Kropidło piszczalkowate VU, VU*	14-09-1-02-95 -a -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Rezerwat Mesze	BRAK-WSK	Roślina występuje na brzegach zbiorników wodnych, w rowach melioracyjnych, na podmokłych pastwiskach oraz na terenach zalewowych.	1, 2, 3	brak
99.		14-09-1-02-102 -b -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Rezerwat Mesze	BRAK-WSK		1, 2, 3	brak
100.	<i>Orthilia secunda</i> Gruszyńka jednostronna	14-09-2-06-144 -d -00		TW-P	Najczęściej występuje w borach sosnowych, świerkowych oraz borach mieszanych. Preferuje stanowiska zacienione do półcienistych	1, 3, 6	0/1
101.		14-09-2-08-194 -c -00		TP-P		1, 3, 6	0/1
102.	<i>Osmunda regalis</i> Długosz królewski OS, VU, VU*, V**	14-09-1-02-153 -k -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011	BRAK-WSK	Wymaga stanowisk cienistych lub półcienistych, osłoniętych od wiatru, na kwaśnych glebach bardzo wilgotnych i podmokłych. Najlepiej czuje się nad brzegami zbiorników wodnych, w wilgotnych zaroślach i na glebach próchnicznych	1, 3	brak

Lp.	Gatunek: nazwa łacińska i polska, kategoria ochrony/zagrożenia	Lokalizacja stanowisk	Lokalizacja względem form ochrony przyrody	Zaplanowane zabiegi gospodarcze	Wymagania siedliskowe gatunku	Działania minimalizujące i kompensujące oddziaływanie zaplanowanych zabiegów gospodarczych ¹⁷	Ocena oddziaływania planowanych zabiegów ¹⁸
103.	<i>Oxycoccus palustris</i> Żurawina błotna VU*	14-09-1-02-122 -i -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Żurawie Bagno Sławskie PLH080047		Występuje na torfowiskach wysokich i przejściowych oraz w borach bagiennych.	1, 3	brak
104.		14-09-1-02-122 -I -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Żurawie Bagno Sławskie PLH080047	BRAK-WSK		1, 3	brak
105.		14-09-1-02-122 -w -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Żurawie Bagno Sławskie PLH080047	BRAK-WSK		1, 3	brak
106.		14-09-1-02-122 -x -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Żurawie Bagno Sławskie PLH080047			1, 3	brak
107.		14-09-1-02-134 -a -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Żurawie Bagno Sławskie PLH080047	BRAK-WSK		1, 3	brak
108.		14-09-1-02-134 -b -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Żurawie Bagno Sławskie PLH080047			1, 3	brak
109.	<i>Pyrola minor</i> Gruszyca mniejsza OC	14-09-1-02-95 -g -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Rezerwat Mesze		Siedliskiem są lasy iglaste i liściaste o ubogim podłożu, torfowiska, piaszczyste wydmy nadbrzeżne.	1, 2, 3	brak
110.	<i>Rhynchospora alba</i> Przygielka biała NT, VU*	14-09-1-02-122 -I -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Żurawie Bagno Sławskie PLH080047	BRAK-WSK	Występuje głównie na torfowiskach przejściowych i wilgotnych zagłębieniach torfowisk wysokich oraz mokrych wrzosowiskach.	1, 3	brak

Lp.	Gatunek: nazwa łacińska i polska, kategoria ochrony/zagrożenia	Lokalizacja stanowisk	Lokalizacja względem form ochrony przyrody	Zaplanowane zabiegi gospodarcze	Wymagania siedliskowe gatunku	Działania minimalizujące i kompensujące oddziaływanie zaplanowanych zabiegów gospodarczych ¹⁷	Ocena oddziaływania planowanych zabiegów ¹⁸
111.	<i>Rhynchospora alba</i> Przygielka biała NT, VU*	14-09-1-02-122 -w -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Żurawie Bagno Sławskie PLH080047	BRAK-WSK	Występuje głównie na torfowiskach przejściowych i wilgotnych zagłębieniach torfowisk wysokich oraz mokrych wrzosowiskach.	1, 3	brak
112.		14-09-1-02-134 -a -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Żurawie Bagno Sławskie PLH080047	BRAK-WSK		1, 3	brak
113.	<i>Scheuchzeria palustris</i> Bagnica torfowa OS, VU, EN*, E**	14-09-1-02-122 -w -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Żurawie Bagno Sławskie PLH080047	BRAK-WSK	Rośnie na torfowiskach wysokich i przejściowych, na mszarach torfowcowych tworzących się na brzegach jezior, na źródłiskach i nizinach zalewowych.	1, 3	brak
114.		14-09-1-02-134 -a -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Żurawie Bagno Sławskie PLH080047	BRAK-WSK		1, 3	brak
115.	<i>Sparganium minimum</i> Jeżogłówka najmniejsza NT, VU*	14-09-1-02-95 -g -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Rezerwat Mesze		Zasiedla zazwyczaj wody płytkie, np., doły potorfowe i rowy na torfowiskach niskich i przejściowych.	1, 2, 3	brak
116.	<i>Sphagnum angustifolium</i> Torfowiec wąskolistny OC	14-09-1-02-122 -i -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Żurawie Bagno Sławskie PLH080047		Występuje na torfowiskach wysokich i przejściowych, nieco rzadziej także w borach bagiennych i olsach o podłożu torfowym.	1, 3	brak
117.		14-09-1-02-122 -x -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Żurawie Bagno Sławskie PLH080047			1, 3	brak
118.	<i>Sphagnum contortum</i> Torfowiec skręcony OC	14-09-1-02-122 -i -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Żurawie Bagno Sławskie PLH080047		Występuje na żyznych torfowiskach niskich i przejściowych.	1, 3	brak

Lp.	Gatunek: nazwa łacińska i polska, kategoria ochrony/zagrożenia	Lokalizacja stanowisk	Lokalizacja względem form ochrony przyrody	Zaplanowane zabiegi gospodarcze	Wymagania siedliskowe gatunku	Działania minimalizujące i kompensujące oddziaływanie zaplanowanych zabiegów gospodarczych ¹⁷	Ocena oddziaływania planowanych zabiegów ¹⁸
119.	<i>Sphagnum contortum</i> Torfowiec skręcony OC	14-09-1-02-122 -x -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Żurawie Bagno Sławskie PLH080047		Występuje na żyznych torfowiskach niskich i przejściowych.	1, 3	brak
120.	<i>Sphagnum girgensohnii</i> Torfowiec Girgensohna OC	14-09-1-02-122 -i -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Żurawie Bagno Sławskie PLH080047		Jest torfowcem rosnącym głównie w lasach – wilgotnych bądź podmokłych borach i na śródleśnych torfowiskach, niekiedy w innych zbiorowiskach leśnych i zaroślowych o kwaśnym odczynie podłoża.	1, 3	brak
121.		14-09-1-02-122 -w -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Żurawie Bagno Sławskie PLH080047	BRAK-WSK		1, 3	brak
122.		14-09-1-02-122 -x -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Żurawie Bagno Sławskie PLH080047			1, 3	brak
123.	<i>Sphagnum palustre</i> Torfowiec błotny OC	14-09-1-02-172 -d -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011	TWP	Występuje głównie na torfowiskach niskich, w miejscach cienistych w olsach torfowcowych, także w brzezinach bagiennych, borach bagiennych i mieszanych lasach bagiennych.	1, 3, 5	0/1
124.	<i>Sphagnum squarrosum</i> Torfowiec nastroszony OC	14-09-1-02-122 -i -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Żurawie Bagno Sławskie PLH080047		Gatunek występuje na torfowiskach zasilanych wodami, które wcześniej przepływały przez podłoże mineralne.	1, 3	brak
125.		14-09-1-02-122 -w -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Żurawie Bagno Sławskie PLH080047	BRAK-WSK		1, 3	brak

Lp.	Gatunek: nazwa łacińska i polska, kategoria ochrony/zagrożenia	Lokalizacja stanowisk	Lokalizacja względem form ochrony przyrody	Zaplanowane zabiegi gospodarcze	Wymagania siedliskowe gatunku	Działania minimalizujące i kompensujące oddziaływanie zaplanowanych zabiegów gospodarczych ¹⁷	Ocena oddziaływania planowanych zabiegów ¹⁸
126.	<i>Sphagnum squarrosum</i> Torfowiec nastroszony OC	14-09-1-02-122 -x -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Żurawie Bagno Sławskie PLH080047		Gatunek występuje na torfowiskach zasilanych wodami, które wcześniej przepływały przez podłoże mineralne.	0	brak
127.	<i>Sphagnum teres</i> Torfowiec obły OC	14-09-1-02-122 -i -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Żurawie Bagno Sławskie PLH080047		Występuje na eutroficznych i mezotroficznych torfowiskach niskich i przejściowych zasilanych wodami, które wcześniej przepływały przez podłoże mineralne.	1, 3	brak
128.		14-09-1-02-122 -x -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Żurawie Bagno Sławskie PLH080047			1, 3	brak
129.	<i>Urticularia minor</i> Pływacz drobny OS, NT, VU*, V**	14-09-1-02-95 -g -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Rezerwat Mesze		Występuje głównie na torfowiskach przejściowych, w dolach potorfowych, młakach oraz w zagłębieniach torfowisk wysokich i niektórych niskich.	1, 2, 3	brak
130.	<i>Viola epipsila</i> Fiołek torfowy OS, EN, E**	14-09-1-02-95 -f -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Rezerwat Mesze		Roślina wymaga stanowisk stale wilgotnych, mokrych, a nawet podmokłych. Naturalnie występuje na torfowiskach niskich, wilgotnych łąkach, olsach torfowcowych oraz brzegach cieków wodnych. Nie toleruje wysychania podłoża.	1, 2, 3	brak
131.		14-09-1-02-95 -h -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Rezerwat Mesze			1, 2, 3	brak
132.		14-09-1-02-102 -c -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Rezerwat Mesze			1, 2, 3	brak
133.		14-09-1-02-122 -w -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011 Żurawie Bagno Sławskie PLH080047	BRAK-WSK		1, 3	brak

Lp.	Gatunek: nazwa łacińska i polska, kategoria ochrony/zagrożenia	Lokalizacja stanowisk	Lokalizacja względem form ochrony przyrody	Zaplanowane zabiegi gospodarcze	Wymagania siedliskowe gatunku	Działania minimalizujące i kompensujące oddziaływanie zaplanowanych zabiegów gospodarczych ¹⁷	Ocena oddziaływania planowanych zabiegów ¹⁸
134.	<i>Viola epipsila</i> Fiołek torfowy OS, EN, E**	14-09-1-02-134 -a -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęskie Pojezierze Sławskie PLB300011 Żurawie Bagno Sławskie PLH080047	BRAK-WSK	Roślina wymaga stanowisk stale wilgotnych, mokrych, a nawet podmokłych. Naturalnie występuje na torfowiskach niskich, wilgotnych łąkach, olsach torfowcowych oraz brzegach cieków wodnych. Nie toleruje wysychania podłoża.	1, 3	brak

Legenda

Kategorie zagrożenia:

Polska czerwona lista paprotników i roślin kwiatowych (2016): CR – gatunek krytycznie zagrożony, EN – gatunek zagrożony, VU – gatunek narażony, NT- gatunek bliski zagrożenia.

Czerwona lista roślin naczyniowych Wielkopolski (2007): CR* – gatunek krytycznie zagrożony EN* – gatunek zagrożony, VU* – gatunek narażony, LC* – gatunek najmniejszej troski, DD* – brak danych.

Czerwona lista roślin i grzybów Polski (2006): EX** wymarłe i zaginione, EW** gatunki wymarłe i zaginione na stanowiskach naturalnych, E** gatunki wymierające, krytycznie zagrożone, V** gatunki narażone, [V]** gatunki narażone na izolowanych stanowiskach, R** gatunki potencjalnie zagrożone.

Kategorie ochronności: OS – ochrona gatunkowa ścisła, OC – ochrona gatunkowa częściowa.

Rodzaje działań minimalizujących i kompensujących oddziaływanie zaplanowanych zabiegów gospodarczych:

- 1 - Przestrzeganie zaleceń ustawy o ochronie przyrody (art. 51, 56),
- 2 - Przestrzeganie zaleceń ustawy o ochronie przyrody (art. 15),
- 3 – Przestrzeganie zaleceń Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin,
- 4 – Przestrzeganie zaleceń Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów,
- 5 – Wyłączenie stanowisk gatunków chronionych z użytkowania i planowania szlaków zrywkowych,
- 6 – Dostosowanie zwarcia drzewostanu do wymagań świetlnych gatunków chronionych i cennych,
- 7 – Zachowanie stanowisk gatunków chronionych bez działań wynikających z zaplanowanego zabiegu.

Ocena oddziaływania zaplanowanych zabiegów gospodarczych:

Rodzaj wpływu:

+ (plus) - wpływ dodatni, pozytywny; 0 (zero) - brak znaczącego wpływu; - (minus) – wpływ ujemny, negatywny; brak – gdy nie zaplanowano zabiegów gospodarczych.

Okres oddziaływania:

- 1 – oddziaływanie krótkoterminowe (kilkuletnie, nie przekraczające 1 okresu gospodarczego)
- 2 – oddziaływanie średnioterminowe (trwające dłużej niż 1 okres gospodarczy, jednak bez trwałego wpływu na populację gatunku).
- 3 – oddziaływanie długoterminowe (trwające dłużej niż 1 okres gospodarczy, mające trwały wpływ na populację gatunku).

W odniesieniu do stanowisk chronionych gatunków roślin występujących w zasięgu obszarów chronionego krajobrazu (Pojezierze Sławskie, Pradolina Obry i Rynna Zbąszyńska, Pojezierze Sławsko-Przemęckie) w aktach prawnych wyznaczających wspomniane obszary znalazły się zapisy dopuszczające prowadzenie czynnej ochrony ekosystemów znajdujących się w granicach tychże obszarów w ramach racjonalnej gospodarki leśnej. Racjonalna gospodarka leśna, definiowana jako trwale zrównoważona gospodarka leśna (TZGL), prowadzona jest w Nadleśnictwie Sława Śląska w oparciu o hierarchiczny system aktów prawnych, dokumentów planistycznych oraz wytycznych technicznych wymienionych w rozdziale 5.1 niniejszego opracowania. Założenia TZGL są gwarantem nienaruszalności zakazów zawartych w aktach prawnych wyznaczających obszary chronionego krajobrazu występujące na omawianym terenie.

Część stanowisk roślin wymienionych w tabeli nr 14 znajduje się w zasięgu obszarów Natura 2000. Dla ochrony gatunkowej roślin w ramach sieci Natura 2000 kluczowe są specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO), wyznaczane na podstawie Dyrektywy Siedliskowej. We wspomnianej tabeli wymieniono dwa takie obszary: Nowosolska Dolina Odry PLH080014 oraz Żurawie Bagno Sławskie PLH080047. Dla stanowisk roślin chronionych występujących w granicach obszarów siedliskowych Natura 2000 nie zaplanowano zabiegów gospodarczych.

Duża część stanowisk roślin wymienionych w tabeli nr 14 znajduje się w zasięgu granic dwóch rezerwatów przyrody. Dla tych lokalizacji nie zaplanowano zabiegów gospodarczych.

Wszystkie gatunki wymienione w tabeli nr 14, dla których nie zaplanowano zabiegów gospodarczych podlegają ochronie biernej, która polega na pozostawieniu ekosystemów samym sobie, wyeliminowaniu lub maksymalnym ograniczeniu ingerencji człowieka, co pozwoli na swobodny przebieg naturalnych procesów przyrodniczych. Plan nie będzie zatem negatywnie wpływać na te gatunki.

W odniesieniu do populacji chronionych gatunków roślin występujących licznie na obszarze Nadleśnictwa Sława Śląska, zrezygnowano ze szczegółowej inwentaryzacji stanowisk. Gatunki te występują w rozproszeniu na omawianym obszarze i dlatego nie ma potrzeby planowania działań pod kątem ich ochrony. Są to taksony: rokitnik pospolity *Pleurozium schreberi*, torfowiec kończysty *Sphagnum fallax*, brodawkowiec czysty *Pseudoscleropodium purum*, widłoząb kędzierzawy *Dicranum undulatum* i widłoząb miotlasty *Dicranum scoparium*.

Stanowiska wymienionych wyżej gatunków podczas wykonywania planowych zabiegów gospodarczych podlegać będą procedurom wynikającym z realizacji wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej stosowane podczas przygotowania takich

działań. Nie przewiduje się zatem znaczącego negatywnego oddziaływania zapisów planu na populacje omawianych gatunków.

W Nadleśnictwie Sława Śląska był prowadzony, w bardzo ograniczonym zakresie, zbiór trzech gatunków mchów: rokićnik pospolity, brodawkowiec czysty i sporadycznie widłoząb kędzierzawy. Są to gatunki objęte częściową ochroną gatunkową i znajdują się w załączniku nr 3 Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin – stąd ich zbiór jest możliwy po uzyskaniu zgody Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. Sposób pozyskania określa decyzja RDOŚ oparta na wspomnianym wcześniej rozporządzeniu: zbiór ręczny z pozostawieniem nie mniej niż 75% każdego płatu, nie częściej niż raz na 5 lat w tym samym miejscu. Dotychczasowa eksploatacja zasobów na obszarze nadleśnictwa nie narusza tej zasady – nie wpływa zatem negatywnie na fitocenozy z udziałem wspomnianych wcześniej gatunków.

Ustawa o ochronie przyrody (art. 51) dopuszcza derogacje (odstępstwa) dla gospodarki leśnej, polegające na dopuszczeniu działań naruszających zakazy wobec roślin i grzybów objętych ochroną gatunkową, jeśli są one niezbędne do prowadzenia racjonalnej gospodarki leśnej, w przypadku gdy technologia prac uniemożliwia przestrzeganie wspomnianych zakazów.

7.4.2 Zwierzęta

W ramach prognozy oceniono wpływ zapisów planu na populacje cennych gatunków zwierząt, dla których została udokumentowana lokalizacja. Głównym źródłem danych były informacje zawarte w poprzednim Programie Ochrony Przyrody, w dokumentacji źródłowej projektów planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000, bezpośrednie obserwacje w terenie oraz weryfikacja wcześniej uzyskanych danych przez służby nadleśnictwa (2025).

Poniższa tabela odnosi się do znanych stanowisk zwierząt chronionych i cennych niestanowiących przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000 oraz położone poza takimi obszarami. Omówienie wpływu planu na stanowiska gatunków stanowiących przedmioty ochrony znajduje się w części prognozy odnoszącej się do poszczególnych obszarów Natura 2000 na gruntach Nadleśnictwa Sława Śląska.

Tabela 15. Przewidywane oddziaływanie zapisów planu na chronione i cenne gatunki zwierząt

Lp.	Gatunek: nazwa łacińska i polska, kategoria ochrony/zagrożenia	Lokalizacja stanowisk	Lokalizacja względem form ochrony przyrody	Zaplanowane zabiegi gospodarcze	Wymagania siedliskowe gatunku	Działania minimalizujące i kompensujące oddziaływanie zaplanowanych zabiegów gospodarczych ¹⁹	Ocena oddziaływania planowanych zabiegów ²⁰
1.	<i>Alcedo atthis</i> Zimorodek OS, A229	14-09-2-05-49 -I -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011		<u>Siedliska żerowiskowe:</u> Nieruchome lub delikatnie płynące wody obfitujące w małe ryby z przybrzeżnymi trzcinowiskami lub krzewami. <u>Siedliska lęgowe:</u> Pionowe, ziemne lub piaszczysto-gliniaste skarpy – często na brzegach cieków.	1, 3	brak
2.	<i>Ardea cinerea</i> Czapla siwa OC, A028	14-09-1-01-79 -c -00	Pojezierze Sławskie PLB300011	BRAK-WSK	<u>Siedliska żerowiskowe:</u> Rzeki, jeziora, stawy hodowlane, starorzecza, bagna, rozlewiska oraz zbiorniki sztuczne i kanały – z płytką wodą i łagodnymi brzegami. <u>Siedliska lęgowe:</u> Preferuje wysokie drzewa, zarówno iglaste (So, Św) , jak i liściaste (Db, Ol), rosnące w pobliżu wody lub na wyspach.	1, 3	brak

¹⁹ objaśnienia symboli użytych w kolumnie znajdują się pod tabelą.²⁰ objaśnienia symboli użytych w kolumnie znajdują się pod tabelą.

Lp.	Gatunek: nazwa łacińska i polska, kategoria ochrony/zagrożenia	Lokalizacja stanowisk	Lokalizacja względem form ochrony przyrody	Zaplanowane zabiegi gospodarcze	Wymagania siedliskowe gatunku	Działania minimalizujące i kompensujące oddziaływanie zaplanowanych zabiegów gospodarczych ¹⁹	Ocena oddziaływania planowanych zabiegów ²⁰
3.	<i>Bombina bombina</i> Kumak nizinny OS, DD, 1188	14-09-1-04-296 -f -00	OChK Rynny Obrzycko-Odrzańskie Dolina Środkowej Odry PLB080004 Nowosolska Dolina Odry PLH080014		Gatunek preferuje małe, płytkie, stojące lub wolno płynące zbiorniki wodne: stawy, glinianki, rowy, rozlewiska deszczowe lub starorzecza. Poza okresem godowym przebywa na lądzie w pobliżu zbiorników wodnych: zarośla, łąki, lasy łęgowe i tereny rolnicze.	1, 3	brak
4.	<i>Cerambyx cerdo</i> Kozioróg dębosz OS, VU, 1088	14-09-2-08-170 -c -00		BRAK-WSK	Gatunek występuje najczęściej w drzewostanach z dużym udziałem dęba szypułkowego o luźnym zwarcu, bez gęstego podrostu i podszytu, na siedliskach łęgowych i grądowych w dolinach rzek i ich strefach krawędziowych.	1, 3	brak
5.		14-09-2-08-250 -g -00		BRAK-WSK		1, 3	brak
6.	<i>Ciconia nigra</i> Bocian czarny OS, A030	1 strefa ochrony w leśnictwie Przydroże		W strefie ochrony okresowej zaplanowano zabiegi: CP	<u>Siedliska żerowiskowe:</u> Płytkie zbiorniki wodne, źródła cieków, bagienka, rozlewiska oraz bagna. <u>Siedliska lęgowe:</u> Gniazda buduje w koronach starych drzew, często w rozwidleniach konarów lub na bocznych gałęziach.	1, 2, 3, 4	0/1

Lp.	Gatunek: nazwa łacińska i polska, kategoria ochrony/zagrożenia	Lokalizacja stanowisk	Lokalizacja względem form ochrony przyrody	Zaplanowane zabiegi gospodarcze	Wymagania siedliskowe gatunku	Działania minimalizujące i kompensujące oddziaływanie zaplanowanych zabiegów gospodarczych ¹⁹	Ocena oddziaływania planowanych zabiegów ²⁰
7.	<i>Cygnus olor</i> Łabędź niemy OS, A036	14-09-2-05-49 -c -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011		Zamieszkuje akweny o różnej wielkości i charakterze: jeziora, stawy hodowlane, starorzeczka, gliniarki, torfianki. Gniazdo buduje w trzcinach, pływające – rzadziej na lądzie.	1, 3	brak
8.	<i>Dendrocopos medius</i> Dzięcioł średni OS, A238	14-09-1-03-320 -g -00	OChK Nowosolska Dolina Odry Dolina Środkowej Odry PLB080004 Nowosolska Dolina Odry PLH080014	BRAK-WSK	<u>Siedliska żerowiskowe:</u> Preferuje stare drzewostany liściaste z dominacją dębów, szczególnie grądy, łęgi wiązowo-dębowe oraz dąbrowy, z dużą ilością martwego drewna. <u>Siedliska lęgowe:</u> Gniazduje w dziuplach wykutych w starych drzewach (Db, Ol, Wb).	1, 3	brak
9.		14-09-1-03-320 -o -00	OChK Nowosolska Dolina Odry Dolina Środkowej Odry PLB080004 Nowosolska Dolina Odry PLH080014	BRAK-WSK		1, 3	brak
10.	<i>Dryocopus martius</i> Dzięcioł czarny OS, A236	14-09-1-04-264 -f -00	OChK Nowosolska Dolina Odry Dolina Środkowej Odry PLB080004 Nowosolska Dolina Odry PLH080014	BRAK-WSK	<u>Siedliska żerowiskowe:</u> Preferuje stare drzewostany iglaste i mieszane, rzadziej liściaste. <u>Siedliska lęgowe:</u> Gniazduje w głębokich dziuplach wykutych w starych drzewach (So, Bk, Św, Jd) o średnicy pnia ponad 35-40 cm.	1, 3	brak
11.		14-09-2-05-32 -a -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011	BRAK-WSK		1, 3	brak
12.		14-09-2-05-50 -a -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011	BRAK-WSK		1, 3	brak

Lp.	Gatunek: nazwa łacińska i polska, kategoria ochrony/zagrożenia	Lokalizacja stanowisk	Lokalizacja względem form ochrony przyrody	Zaplanowane zabiegi gospodarcze	Wymagania siedliskowe gatunku	Działania minimalizujące i kompensujące oddziaływanie zaplanowanych zabiegów gospodarczych ¹⁹	Ocena oddziaływania planowanych zabiegów ²⁰
13.	<i>Falco peregrinus</i> Sokół wędrowny OS, CR, A103	2 strefy ochrony w leśnictwach: Sabinówka i Wilcze	OChK Pojezierze Sławskie, Pradolina Obry i Rynna Zbąszyńska (część wydzielen)	W strefie ochrony okresowej zaplanowano zabiegi: CP, TPP	<u>Siedliska żerowiskowe:</u> Gatunek wymaga rozległych, otwartych terenów (doliny rzek, jeziora, bagna, pola). <u>Siedliska lęgowe:</u> Gniazduje coraz częściej na drzewach, głównie sosnach, zajmując stare gniazda innych ptaków lub platformy lęgowe.	1, 2, 3, 4	0/1
14.	<i>Falco subbuteo</i> Kobuz OS, A099	14-09-1-01-74 -n -00	OChK Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011	BRAK-WSK	<u>Siedliska żerowiskowe:</u> Gatunek preferuje otwarte przestrzenie: pola, łąki, pastwiska, wrzosowiska, tereny zabagnione. <u>Siedliska lęgowe:</u> Obrzeża starodrzewi, zadrzewienia śródpolne. Wykorzystuje gniazda innych ptaków – zlokalizowane wysoko na drzewach (So, Md, Brz).	1, 3	brak
15.	<i>Grus grus</i> Żuraw OS, A127	14-09-1-01-66 -h -00	OChK Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011	BRAK-WSK	<u>Siedliska żerowiskowe:</u> Otwarte przestrzenie: pola, łąki, pastwiska, wrzosowiska, tereny zabagnione. <u>Siedliska lęgowe:</u> Preferuje miejsca o utrudnionym dostępie: bagna, torfowiska, podmokłe olsy, lasy bagienne i rozlewiska.	1, 3	brak
16.		14-09-1-03-89 -p -00	OChK Rynny Obrzycko-Obrzańskie	BRAK-WSK		1, 3	brak
17.		14-09-1-02-153 -j -00	OChK Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011			1, 3	brak
18.		14-09-1-04-182 -l -00				1, 3	brak
19.		14-09-1-03-235 -n -00	OChK Rynny Obrzycko-Obrzańskie	BRAK-WSK		1, 3	brak

Lp.	Gatunek: nazwa łacińska i polska, kategoria ochrony/zagrożenia	Lokalizacja stanowisk	Lokalizacja względem form ochrony przyrody	Zaplanowane zabiegi gospodarcze	Wymagania siedliskowe gatunku	Działania minimalizujące i kompensujące oddziaływanie zaplanowanych zabiegów gospodarczych ¹⁹	Ocena oddziaływania planowanych zabiegów ²⁰
20.	<i>Grus grus</i> Żuraw OS, A127	14-09-1-04-278 -i -00	OChK Nowosolska Dolina Odry Dolina Środkowej Odry PLB08004 Nowosolska Dolina Odry PLH080014		<u>Siedliska żerowiskowe:</u> Otwarte przestrzenie: pola, łąki, pastwiska, wrzosowiska, tereny zabagnione. <u>Siedliska lęgowe:</u> Preferuje miejsca o utrudnionym dostępie: bagna, torfowiska, podmokłe olsy, lasy bagienne i rozlewiska.	1, 3	brak
21.		14-09-1-03-307 -f -00	OChK Rynny Obrzycko-Obrzańskie	BRAK-WSK		1, 3	brak
22.		14-09-2-09-99 -l -00	OChK Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011	BRAK-WSK		1, 3	brak
23.		14-09-2-09-303 -h -00	Pojezierze Sławskie PLB300011			1, 3	brak
24.		14-09-2-09-319 -h -00	OChK Pojezierze Sławsko-Przemęckie			1, 3	brak
25.		14-09-2-09-320 -j -00	OChK Pojezierze Sławsko-Przemęckie	BRAK-WSK		1, 3	brak
26.		14-09-3-11-6 -m -00	OChK Rynny Obrzycko-Obrzańskie	BRAK-WSK		1, 3	brak
27.		14-09-3-11-9 -k -00	OChK Pojezierze Sławskie, Pradolina Obry i Rynna Zbąszyńska			1, 3	brak
28.	<i>Haliaeetus albicilla</i> Bielik OS, LC, A075	4 strefy ochrony w leśnictwach: Sabinówka, Świętobór, Dąbrówno.	OChK Pojezierze Sławsko-Przemęckie OChK Rynny Obrzycko-Odrzańskie OChK Nowosolska Dolina Odry Pojezierze Sławskie PLB300011 Dolina Środkowej Odry PLB080004 Nowosolska Dolina Odry PLH080014	W strefach ochrony okresowej zaplanowano zabiegi: AGROT, CP, PIEL, TPP, TWP	<u>Siedliska żerowiskowe:</u> Rozległe tereny położone w sąsiedztwie dużych, otwartych akwenów: jezior, stawów hodowlanych, rzek. <u>Siedliska lęgowe:</u> Preferuje stare drzewostany (powyżej 90-120 lat). Gniazda budują najczęściej na sosnach, rzadziej na innych gatunkach drzew (Bk, Ol, Db, Brz, Św).	1, 2, 3, 4	0/1

Lp.	Gatunek: nazwa łacińska i polska, kategoria ochrony/zagrożenia	Lokalizacja stanowisk	Lokalizacja względem form ochrony przyrody	Zaplanowane zabiegi gospodarcze	Wymagania siedliskowe gatunku	Działania minimalizujące i kompensujące oddziaływanie zaplanowanych zabiegów gospodarczych ¹⁹	Ocena oddziaływania planowanych zabiegów ²⁰
29.	<i>Lullula arborea</i> <i>Lerka</i> OS, A246	14-09-1-04-263 -b -00	OChK Nowosolska Dolina Odry Dolina Środkowej Odry PLB08004 Nowosolska Dolina Odry PLH080014	BRAK-WSK	<u>Siedliska żerowiskowe:</u> Suche bory sosnowe i mieszane a także ich obrzeża (ekotony), śródleśne łąki, wrzosowiska, polany i zręby.	1, 3	brak
30.		14-09-1-04-278 -g -00	OChK Nowosolska Dolina Odry Dolina Środkowej Odry PLB08004 Nowosolska Dolina Odry PLH080014	BRAK-WSK	<u>Siedliska lęgowe:</u> Gniazda zakłada na ziemi, zazwyczaj pod osłoną kęp traw, wrzosów lub w załamaniach terenu.	1, 3	brak
31.	<i>Lycaena dispar</i> Czerwończyk nieparek OS, LC, 1060	14-09-1-01-30 -d -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011	BRAK-WSK	Gatunek preferuje siedliska podmokłe, szczególnie łąki w pobliżu rzek, jezior, kanałów i rowów melioracyjnych.	1, 3	brak
32.		14-09-2-05-68 -l -00	OChk Pojezierze Sławsko-Przemęckie Pojezierze Sławskie PLB300011			1, 3	brak
33.	<i>Triturus cristatus</i> <i>Traszka grzebieniasta</i> OS, NT, 1166	14-09-1-04-218 -b -00		BRAK-WSK	Gatunek związany zarówno ze środowiskiem wodnym, jak i lądowym. Preferuje zbiorniki średniej wielkości, obficie zarośnięte roślinnością wodną, pozbawione ryb, w otoczeniu łąk z kępami traw lub turzyc albo otoczone lasem liściastym.	1, 3	brak
34.		14-09-1-04-296 -f -00	OChK Rynny Obrzycko-Odrzańskie Dolina Środkowej Odry PLB080004 Nowosolska Dolina Odry PLH080014			1, 3	brak
35.		14-09-1-04-311 -n -00	OChK Nowosolska Dolina Odry Dolina Środkowej Odry PLB080004 Nowosolska Dolina Odry PLH080014			1, 3	brak

Legenda:

Kategoria ochronności: OS – ochrona gatunkowa ścisła, OC – ochrona gatunkowa częściowa.

Zagrożenie wg Czerwonej Listy Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce (Głowaciński, 2002):

CR – gatunek krytycznie zagrożony, NT – gatunek bliski zagrożenia, VU – gatunek narażony, LC – gatunek najmniejszej troski.

Rodzaje działań minimalizujących i kompensujących oddziaływanie zaplanowanych zabiegów gospodarczych:

1 - Przestrzeganie zaleceń ustawy o ochronie przyrody (art. 52, 56),

2 - Przestrzeganie zaleceń ustawy o ochronie przyrody (art. 15),

3 – Przestrzeganie zaleceń Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 28 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt,

4 – Wyłączyć strefę ochrony całorocznej z zabiegów gospodarczych. W strefie ochrony okresowej zabiegi gospodarcze mogą być wykonywane poza sezonem lęgowym ptaków.

Ocena oddziaływania zaplanowanych zabiegów gospodarczych:

Rodzaj wpływu:

+ (plus) - wpływ dodatni, pozytywny; 0 (zero) - brak znaczącego wpływu; - (minus) – wpływ ujemny, negatywny; brak – gdy nie zaplanowano zabiegów gospodarczych.

Okres oddziaływania:

1 – oddziaływanie krótkoterminowe (kilkuletnie, nie przekraczające 1 okresu gospodarczego)

W odniesieniu do stanowisk chronionych gatunków zwierząt występujących w zasięgu obszarów chronionego krajobrazu w aktach prawnych wyznaczających wspomniane obszary znalazły się zapisy dopuszczające prowadzenie czynnej ochrony ekosystemów znajdujących się w granicach tychże obszarów w ramach racjonalnej gospodarki leśnej. Założenia TZGL są gwarantem nienaruszalności zakazów zawartych w aktach prawnych wyznaczających obszary chronionego krajobrazu występujące na omawianym terenie.

Część stanowisk zwierząt wymienionych w tabeli nr 15 znajduje się w zasięgu obszarów Natura 2000, które chronią szeroki wachlarz zagrożonych i rzadkich gatunków zwierząt wymienionych w załącznikach do unijnych dyrektyw (siedliskowej i ptasiej). We wspomnianej tabeli wymieniono trzy takie obszary: Nowosolska Dolina Odry PLH080014, Pojezierze Sławskie PLB300011, Dolina Środkowej Odry PLB080004. Dla większości stanowisk zwierząt chronionych występujących w granicach obszarów siedliskowych Natura 2000 nie zaplanowano zabiegów gospodarczych. Jedynie dla części wydzieleń wchodzących w skład stref ochrony okresowej dla bielika, bociana czarnego i sokoła wędrownego zaplanowano zabiegi. Zostaną one wykonane poza okresem lęgowym, co znacznie ograniczy ich negatywny wpływ na populacje wymienionych gatunków.

Wszystkie gatunki wymienione w tabeli nr 15, dla których nie zaplanowano zabiegów gospodarczych podlegają ochronie biernej, która polega na pozostawieniu ekosystemów samym sobie, wyeliminowaniu lub maksymalnym ograniczeniu ingerencji człowieka, co pozwoli na swobodny przebieg naturalnych procesów przyrodniczych. Plan nie będzie zatem negatywnie wpływać na te gatunki.

Powyższa tabela odnosi się tylko do gatunków o znanych lokalizacjach, co nie wyczerpuje całego bogactwa fauny zamieszkującej tereny nadleśnictwa. Poniżej przedstawia się ogólną ocenę wpływu zapisów planu na populacje pozostałych gatunków podlegających ochronie.

Wśród bezkręgowców występujących na terenie nadleśnictwa, oprócz dwóch gatunków wymienionych w tabeli 15, ochronie gatunkowej podlega jeszcze 9 taksonów. Są to: mrówka ćmawa *Formica polyctena*, mrówka rudnica *Formica rufa*, ślimak winniczek *Helix pomatia*, tęcznik liszkarz *Calosoma sycophanta*, tęcznik mniejszy *Calosoma inquisitor*, strzępotek sopłaczek *Coenonympha tullia*, modraszek nausitous *Maculinea nausithous* i zalotka wieksza *Leucorhinia pectoralis*. Wspomniane gatunki bytują również w środowisku leśnym bądź w jego bezpośrednim sąsiedztwie i mogą występować na terenach nadleśnictwa. Jednym z celów planu urządzenia lasu jest zachowanie ekosystemów leśnych. Zapisy zawarte w tym dokumencie nie powodują zmniejszenia powierzchni lasów i mimo możliwego niekorzystnego wpływu na pojedyncze osobniki nie wpłyną znacząco negatywnie na populacje chronionych bezkręgowców na omawianym terenie. Miejsca występowania

wymienionych wyżej gatunków podczas wykonywania planowych zabiegów gospodarczych podlegać będą procedurom wynikającym z realizacji wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej stosowane podczas przygotowania takich działań. Nie przewiduje się zatem znaczącego negatywnego oddziaływania zapisów planu na populacje tych gatunków.

W ciekach występujących w zasięgu terytorialnym występuje pięć gatunków chronionych i cennych ryb: koza pospolita *Cobitis taenia*, piskorz *Misgurnus fossilis*, różanka *Rhodeus sericeus amarus*, śliz *Barbatula barbatula* oraz boleń *Aspius aspius*. Plan urządzenia lasu nie projektuje wskazówek gospodarczych dla gruntów nieleśnych, w tym wód stojących i płynących stanowiących miejsca bytowania ryb, nie wpływa więc negatywnie na populacje tych zwierząt.

Na gruntach Nadleśnictwa Sława Śląska położonych w zasięgu jednego z siedliskowych obszarów Natura 2000 zinwentaryzowano stanowiska kumaka nizinnego *Bombina bombina* i traszki grzebieniastej *Triturus cristatus*. W zasięgu terytorialnym nadleśnictwa występują jeszcze inne, podlegające ochronie płazy: traszka zwyczajna *Lissotriton vulgaris*, traszka górską *Triturus alpestris*, ropucha paskówka *Bufo calamita*, ropucha szara *Bufo bufo*, ropucha zielona *Bufo viridis*, grzebiuszka ziemna *Pelobates fuscus*, rzekotka drzewna *Hyla arborea*, żaba jeziorkowa *Pelophylax lessonae*, żaba moczarowa *Rana arvalis*, żaba śmieszka *Pelophylax ridibundus*, żaba trawna *Rana temporaria* oraz żaba wodna *Pelophylax esculentus*. Gatunki te związane są okresowo ze środowiskiem wodnym, występują na wilgotnych i bagiennych terenach leśnych, torfowiskach, podmokłych łąkach, w pobliżu płytkich zbiorników wodnych i rowów, a także stawów rybnych. Najważniejsze dla zabezpieczenia ochrony wymienionych gatunków jest zachowanie niewielkich zbiorników wodnych, w których zwierzęta te się rozmnażają. Plan urządzenia lasu nie projektuje wskazówek gospodarczych dla gruntów nieleśnych, w tym wód stojących stanowiących miejsca rozrodu płazów.

Jako największe zagrożenia lokalne dla populacji płazów wymienia się: wzmożony ruch samochodowy powodujący straty wśród migrujących płazów, budowanie nowych, szerokich szlaków komunikacyjnych w miejscach migracji zwierząt, z pominięciem odpowiednio dużych przepustów podziemnych bądź innych zabezpieczeń, zasypywanie małych zbiorników wód stojących, rozlewisk, dokonywanie nieprzemyślnych melioracji podmokłych pól i łąk (Najbar 2000). Wymienione działania nie są przedmiotem zainteresowania planu urządzenia lasu. Plan nie wpływa znacząco negatywnie na populację występujących w nadleśnictwie płazów.

Program ochrony przyrody wymienia 5 gatunków gadów występujących w nadleśnictwie. Wszystkie podlegają ochronie częściowej. Są to: jaszczurka zwinka *Lacerta agilis*, jaszczurka żyworodna *Lacerta vivipara*, padalec zwyczajny *Anguis fragilis*, zaskroniec zwyczajny *Natrix natrix* oraz żmija zygzakowata *Vipera berus*. Najważniejsze dla zachowania populacji wymienionych gatunków jest zachowanie siedlisk, w których występują. Plan urządzenia lasu nie zmienia sposobów użytkowania gruntów, nie powoduje zmniejszenia

powierzchni terenów leśnych, zadrzewień, muraw i polan stanowiących siedliska występujących na terenie nadleśnictwa gadów.

W zasięgu terytorialnym nadleśnictwa występuje szereg gatunków ptaków podlegających ochronie gatunkowej. Ze względu na siedliska, w których bytują podzielono je na trzy grupy.

Ptaki krajobrazu leśnego. Warunkiem gniazdowania jest obecność jakiegoś elementu krajobrazu leśnego bądź obecność tego krajobrazu, jako całości. Na gruntach nadleśnictwa gniazdujące ptaki znajdują się najliczniej we fragmentach lasów o największej mozaice siedlisk i rozbudowanej strukturze. Są m.in. wilgotne fragmenty borów, dolinki małych rzek lub okolice ze stagnującą wodą m.in. siedliska olsowe.

Do grupy ptaków krajobrazu leśnego zaliczono następujące gatunki: bocian czarny *Ciconia nigra*, bogatka *Parus major*, czarnogłówka *Poecile montanus*, czubatka *Lophophanes cristatus*, drożdżik *Turdus iliscus*, dzięcioł czarny *Dryocopus martius*, dzięcioł duży *Dendrocopos major*, dzięcioł średni *Dendrocopos medius*, dzięcioł zielonosiwy *Picus canus*, dzięcioł zielony *Picus viridis*, dzięciołek *Dendrocopos minor*, dzwonek *Carduelis chloris*, gajówka *Sylvia borin*, grubodziób zwyczajny *Coccothraustes coccothraustes*, jastrząb gołębiarz *Accipiter gentilis*, jemioluszek *Bombycilla garrulus*, jer *Fringilla montifringilla*, kapturka *Sylvia atricapilla*, kobuz *Falco subbuteo*, kos *Turdus merula*, kowalik *Sitta europaea*, krogulec zwyczajny *Accipiter nisus*, kruk *Corvus corax*, kukułka *Cuculus canorus*, kwiczoł *Turdus pilaris*, lelek *Caprimulgus europaeus*, lerka *Lullula arborea*, makolągwa zwyczajna *Carduelis cannabina*, modraszka *Cyanistes caeruleus*, muchołówka mała *Ficedula parva*, muchołówka szara *Muscicapa striata*, muchołówka żałobna *Ficedula hypoleuca*, mysikrólik *Regulus regulus*, myszołów *Buteo buteo*, paszkoć *Turdus viscivorus*, pelczak leśny *Certhia familiaris*, piecuszek *Phylloscopus trochilus*, piegża *Sylvia curruca*, pierwiosnek *Phylloscopus collybita*, pleszka *Phoenicurus phoenicurus*, pokrzywnica *Prunella modularis*, puszczyk zwyczajny *Strix aluco*, raniuszek *Aegithalos caudatus*, rudzik *Erithacus rubecula*, sikora uboga *Parus palustris*, siniak *Columba oenas*, słowik rdzawy *Luscinia megarhynchos*, słowik szary *Luscinia luscinia*, sosnowka *Periparus ater*, sójka *Garrulus glandarius*, strumieniówka *Locustella fluviatilis*, strzyżyk *Troglodytes troglodytes*, szpak *Sturnus vulgaris*, śpiewak *Turdus philomelos*, świergotek drzewny *Anthus trivialis*, świstunka leśna *Phylloscopus sibilatrix*, trzmiełojad *Pernis apivorus*, turkawka *Streptopelia turtur*, uszatka *Asio otus*, wilga *Oriolus oriolus*, włochatka *Aegolius funereus*, zięba zwyczajna *Fringilla coelebs*, zniczek *Regulus ignicapilla*.

Rozplanowanie poszczególnych działań gospodarczych na cały obszar nadleśnictwa, a więc brak tak czasowej jak i powierzchniowej koncentracji czynności gospodarczych w jednym miejscu, powoduje rozproszenie ryzyka negatywnego oddziaływania na siedliska i populacje. Zaplanowane w poszczególnych pododdziałach czynności mają stosunkowo

niewielki wpływ na populacje gatunków ptaków związanych z lasem. Prace związane z wykonaniem powyższych zabiegów trwają w konkretnym wydzieleniu najwyżej kilka do kilkunastu dni. W skali nadleśnictwa zabiegi zaprojektowane w planie nie spowodują istotnych zmian w powierzchni poszczególnych siedlisk bytowania gatunków (np. w powierzchni starodrzewów). W ramach wyznaczonych OCP1 pozostawiono bez zabiegów gospodarczych tzw. „starolasy” a w ramach rębni retencyjnych będą pozostawiane ponadnormatywne kępy i grupy drzew. Krajobraz taki będzie wpływał pozytywnie na potencjalne miejsca lęgowe gatunków strefowych.

Zgodnie z zaleceniami zawartymi w POP nie wyznacza się do usunięcia drzew dziuplastych oraz z widocznymi gniazdami ptaków, w drzewostanach pozostawiane są również gatunki drzew szybko rosnących (brzozy, topole) – jako potencjalne miejsca powstawania dziupli a także krzewy i podrosty o dobrej jakości hodowlanej.

W związku z wejściem w życie Rozporządzenia w/s wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej (2023) RDLP w Zielonej Górze wydała rekomendacje dla nadleśnictw, dotyczące realizacji zapisów zawartych w rozporządzeniu, ze szczególnym uwzględnieniem działań minimalizujących wpływ realizacji prac gospodarczych na ptaki. Sprzyja to utrzymaniu populacji ptaków związanych z lasami. Można zatem stwierdzić, iż plan urządzenia lasu nie będzie oddziaływać długookresowo negatywnie na stan całych populacji chronionych ptaków oraz ich siedlisk.

Ptaki obszarów wodno-błotnych, bagien i łąk. Do grupy tej zaliczono następujące gatunki: batalion *Philomachus pugnax*, bączek *Ixobrychus minutus*, bąk *Botaurus stellaris*, bernikla białolica *Branta leucopsis*, bernikla kanadyjska *Branta canadensis*, bernikla obrożna *Branta bernicla*, bielaczek czeczotka *Acanthis flammea*, , błotniak łąkowy *Circus pygargus*, błotniak stawowy *Circus aeruginosus*, błotniak zbożowy *Circus cyaneus*, brodziec piskliwy *Actitis hypoleucos*, brzęczka *Locustella luscinioides*, cyranka *Anas querquedula*, czajka *Vanellus vanellus*, czapla biała *Ardea alba*, czapla czapla siwa *Ardea cinerea*, derkacz *Crex crex*, dubelt *Gallinago media*, dziwonia *Carpodacus erythrinus*, gągoł *Bucephala clangula*, kokoszka *Gallinula chloropus*, kormoran *Phalacrocorax carbo*, krakwa *Anas strepera*, kropiatka *Porzana porzana*, krwawodziób *Tringa totanus*, kszysk *Gallinago gallinago*, kulik wielki *Numenius arquata*, lodówka *Clangula hyemalis*, łabędź czarnodzioby *Cygnus colombianus bewickii*, łabędź krzykliwy *Cygnus cygnus*, łabędź niemy *Cygnus olor*, łączak *Tringa glareola*, łozówka *Acrocephalus palustris*, mewa białogłowa *Larus cachinnans*, mewa czarnogłowa *Larus melanocephalus*, mewa pospolita *Larus canus*, mewa srebrzysta *Larus argentatus*, mewa trójpalcza *Larus tridactyla*, mewa żółtonoga *Larus fuscus*, nur czarnoszyi *Gavia arctica*, nur rdzawoszyi *Gavia stellata*, nurogęś *Mergus merganser*, ogorzalka *Aytia marila*, ohar *Tadorna tadorna*, perkoz dwuczuby *Podiceps cristatus*, perkoz

rdzawoszy *Podiceps grisegena*, perkoz rogaty *Podiceps auritus*, perkozek *Tachybaptus ruficollis*, płaskonos *Anas clypeata*, podróżniczek *Luscinia svecica*, potrzos *Emberiza schoeniclus*, remiz *Remiz pendulinus*, rokitniczka *Acrocephalus schoenobaenus*, rożeniec *Anas acuta*, rybitwa białoskrzydła *Chlidonias leucopterus*, rybitwa białowąsa *Chlidonias hybridus*, rybitwa czarna *Chlidonias niger*, rybitwa rzeczna *Sterna hirundo*, rybołów *Pandion haliaetus*, rycyk *Limosa limosa*, rzepołuch *Linaria flavirostris*, sieweczka rzeczna *Charadrius dubius*, siewka złota *Pluvialis apricaria*, szlachar *Mergus serrator*, śmieszka *Chroicocephalus ridibundus*, świergotek łąkowy *Anthus pratensis*, świstun *Anas penelope*, trzciniak *Erpetoichthys calabaricus*, trzcinniczek *Acrocephalus scirpaceus*, uhla *Melanitta fusca*, wąsatka *Panurus biarmicus*, wodnik *Rallus aquaticus*, zaganiacz *Hippolais icterina*, zausznik *Podiceps nigricollis*, zielonka *Porzana parva*, zimorodek *Alcedo atthis*.

W projekcie planu urządzenia lasu omawiane siedliska zaliczone zostały do gruntów nieleśnych – nie planuje się dla nich żadnych zadań gospodarczych. Co więcej – ochrona tych siedlisk jako tzw. Obszarów Cennych Przyrodniczo (OCP) stanowi kluczowy element kompleksowej strategii wzmocnienia ochrony lasów w Polsce. Dokonane adaptacje na znacznym areale eliminują działania lub modyfikują gospodarkę leśną, aby potencjalny negatywny wpływ na obszary najcenniejsze, w tym gatunki chronione, dodatkowo ograniczyć.

Ptaki krajobrazu rolniczego i miejskiego. Do grupy tej zaliczono gatunki: białorzytka *Oenanthe oenanthe*, bocian biały *Ciconia ciconia*, brzegówka *Riparia riparia*, cierniówka *Sylvia communis*, czyż *Carduelis spinus*, drzemlik *Falco columbarius*, dudek *Upupa epops*, dymówka *Hirundo rustica*, dzierlatka *Galerida cristata*, gawron *Corvus frugilegus*, gąsiorek *Lanius collurio*, gil *Pyrrhula pyrrhula*, gołąb miejski *Columba livia forma urbana*, jarzębatka *Sylvia nisoria*, jerzyk *Apus apus*, kawka *Corvus monedula*, kłaskawka *Saxicola rubicola*, kopciuszek *Phoenicurus ochruros*, krętogłów *Jynx torquilla*, kulczyk *Serinus serinus*, mazurek *Passer montanus*, myszołów włochaty *Buteo lagopus*, oknówka *Delichon urbicum*, ortolan *Emberiza hortulana*, pełzacz ogrodowy *Certhia brachydactyla*, pliszka siwa *Motacilla alba*, pliszka żółta *Motacilla flava*, płomykówka *Tyto alba*, pokląskwa *Saxicola rubetra*, potrzyszcz *Emberiza calandra*, przepiórka *Coturnix coturnix*, pustułka *Falco tinnunculus*, sierpówka *Streptopelia decaocto*, skowronek *Alauda arvensis*, sroka *Pica pica*, srokosz *Lanius excubitor*, szczygieł *Carduelis carduelis*, świergotek polny *Anthus campestris*, świerszczak *Locustella naevia*, trznadel *Emberiza citrinella*, wrona siwa *Corvus comix*, wróbel *Passer domesticus*.

Plan urządzenia lasu nie zajmuje się planowaniem zabiegów gospodarczych na gruntach nieleśnych, w tym rolach, łąkach, pastwiskach i terenach zurbanizowanych.

Podczas przygotowania i realizacji działań w zakresie gospodarki leśnej obowiązują zasady określone w Rozporządzeniu Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 27 marca 2023 r. w sprawie wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej (Dz. U. 2023, poz. 672).

Ssaki

Na gruntach nadleśnictwa występuje 21 chronionych gatunków ssaków. Część z nich związana jest ze środowiskiem leśnym: borowiec wielki *Nyctalus noctula*, gronostaj *Mustela erminea*, jeż europejski *Erinaceus europaeus*, karlik malutki *Pipistrellus pipistrellus* i karlik większy *Pipistrellus nathusii* (żerowiska głównie nad wodami i przyległymi terenami podmokłymi), kret *Talpa europaea*, łasica *Mustela nivalis*, mopek *Barbastella barbastellus*, nocek rudy *Myotis daubentonii* ryjówka aksamitna *Sorex araneus*, wiewiórka pospolita *Sciurus vulgaris* i zębielek karliczek *Crocidura suaveolens*.

Dla ochrony nietoperzy, ale także dla ptaków „dziuplaków”, zamieszczono w programie ochrony przyrody wskazówki dotyczące ich ochronny czynnej. Dotyczą one ochrony drzew dziuplastych oraz rozwieszania skrzynek lęgowych dla ptaków oraz schronów dla nietoperzy. Skrzynki i schrony należy rozwieszać w pobliżu skraju bagien, zrębów, upraw oraz w remizach. Wykonywane zadania gospodarcze nie będą negatywnie oddziaływać na nietoperze, jeśli zalecenia te będą przestrzegane. Planowane zabiegi zawarte w p.u.l, całkowicie nie mają zastosowania w stosunku do zimowisk nietoperzy, do których należą głównie jaskinie, sztolnie, piwnice i inne podziemne schronienia, a czasami także strychy i szczeliny w murach. Większe zagrożenia dla tych ssaków związane są przede wszystkim z zatruciem środowiska (stosowanie środków owadobójczych powoduje zmniejszanie się bazy pokarmowej nietoperzy i pogarszanie jej jakości), ale plan nie obejmuje tego typu działań.

Wpływ planu na populacje tych gatunków jest podobny jak w przypadku opisanych wyżej, związanych z lasami, gatunków ptaków. Rozproszenie najbardziej niekorzystnych zabiegów (rębni) na terenie całego nadleśnictwa oraz planowanie pojedynczych działek zrębowych na stosunkowo niewielkich powierzchniach, zmniejsza ryzyko negatywnego wpływu planu. Może wystąpić niekorzystny wpływ zaplanowanych zabiegów na poszczególne osobniki wymienionych gatunków. Nie przewiduje się jednak znacząco negatywnego oddziaływania na całe populacje chronionych ssaków leśnych.

Gatunki związane z siedliskami nieleśnymi, dla których plan nie uwzględnia wskazówek gospodarczych to: ryjówka malutka *Sorex minutus*, której typowym środowiskiem życia są obrzeża podmokłych lasów, wilgotne łąki, kępy krzewów na łąkach i bagnach, żywopłoty, ogródki działkowe; rzęsorek rzeczek *Neomys fodiens* i karczownik ziemnowodny *Arvicola terrestris* występujące nad rzekami i strumieniami również nad jeziorami, stawami i na terenach bagiennych, badylarka *Micromys minutus*, zamieszkująca wilgotne łąki, o wysokiej trawie, gęsto porośnięte brzegi rzek i jezior, zarośla oraz uprawy zbożowe oraz

mysz zaroślowa *Apodemus sylvaticus*, której siedliskiem są zarośla w obrzeżach lasów oraz parki, pola i polany leśne; mroczek późny *Eptesicus serotinus* i nocek duży *Myotis myotis*, nietoperze ściśle związane z różnego typu zabudowaniami i siedzibami ludzkimi, gdzie zimują i wśród których żerują. Dla wszystkich tych gatunków nie przewiduje się jakiegokolwiek negatywnego wpływu planu urządzenia lasu, ze względu na ich środowisko życia.

Plan urządzenia nie projektuje wskazówek gospodarczych na gruntach nieleśnych i nie ma negatywnego wpływu na gatunki ssaków związane z terenami nieleśnymi.

Kolejnym gatunkiem ssaka jest bóbr europejski *Castor fiber* bytujący w różnego typu zbiornikach wodnych i ciekach i żerujący często na terenach leśnych. Bóbr jest gatunkiem częstym na terenie nadleśnictwa i zabiegi przewidziane w planie nie wpłyną negatywnie na jego populację. Również wydra *Lutra lutra* zajmuje podobne siedliska i jej populacja także wydaje się niezagrażona.

Podczas przygotowania i realizacji działań w zakresie gospodarki leśnej obowiązują zasady określone w Rozporządzeniu Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 27 marca 2023 r. w sprawie wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej (Dz. U. 2023, poz. 672).

Szczegółowe zalecenia wynikające z treści cytowanych wcześniej dokumentów zawarto w rozdziale 9.2.2. POP.

Na terenie Nadleśnictwa Sława Śląska notuje się występowanie kilku obcych gatunków ssaków: norka amerykańska, piżmak, szop pracz i jenot. Od 2022 r. na mocy *Rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 25 marca 2022 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie ustalenia listy gatunków zwierząt łownych* (Dz. U. 2022 poz. 696) jenot, szop pracz i piżmak zostały skreślone z listy gatunków zwierząt łownych. Zwalczanie wymienionych gatunków obcych może odbywać się wyłącznie zgodnie z procedurami określonymi w *Ustawie z dnia 11 sierpnia 2021 r. o gatunkach obcych* (Dz. U. 2023 poz. 1589), a nie jak dotychczas podczas wykonywania gospodarki łowieckiej.

Reasumując: zapisy zawarte w planie urządzenia lasu nie zawierają wskazówek, które mogłyby znacząco wpłynąć na populacje gatunków chronionych i cennych. W planie zapisano szereg wskazówek ochronnych i uszczegółowiono sposoby minimalizowania potencjalnie niekorzystnych działań. Zostaną one przedstawione w rozdziale nr 8 Prognozy.

7.5 Oddziaływanie na wodę

Założenia planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Sława Śląska nie przewidują prowadzenia melioracji wodnych, które mogłyby wpłynąć na tymczasowe lub stałe odprowadzenie wody z terenów nadleśnictwa. Ma to duże znaczenie dla oceny

oddziaływania, ponieważ nienaturalne obniżenia poziomu wody mogą mieć niekorzystne konsekwencje dla środowiska.

W planie uwzględnia się natomiast zapisy dotyczące dominujących funkcji lasów, wśród których ponad 70% powierzchni lasów ochronnych stanowią lasy wodochronne (4 868,41 ha). Tego typu lasy chroniące np. źródłiska czy brzegi rzek i starorzeczy, wpływają znacznie na poprawę naturalnych stosunków wodnych.

Zabiegi zaprojektowane w planie przy uwzględnieniu zaleceń programu ochrony przyrody nie będą wpływać negatywnie na stan wód obszaru nadleśnictwa. Ze względu na brak istotnego wpływu planu urządzenia lasu na stan/potencjał ekologiczny i stan chemiczny JCW, dokument ten nie wpłynie negatywnie na możliwość osiągnięcia celów środowiskowych zawartych w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry”.

7.6 Oddziaływanie na powietrze

Biorąc pod uwagę charakter zaplanowanych prac w nadleśnictwie, nie przewiduje się, aby realizacja ustaleń planu mogła mieć negatywny wpływ na stan powietrza atmosferycznego. Zachowanie zasobów leśnych jest jednym z podstawowych celów gospodarowania. Realizacja założeń planu w żadnym wypadku nie powoduje zmniejszenia leśnych zasobów ani zarazem ich możliwości związanych z pochłanianiem dwutlenku węgla. Wręcz przeciwnie, można uznać, że zabiegi p.u.l. poprawiające stan lasów, równocześnie polepszają stan powietrza, który w dużym stopniu zależy od produkcji tlenu oraz pochłaniania dwutlenku węgla.

7.7 Oddziaływanie na powierzchnię ziemi

Jedyne działania mogące wpływać na powierzchnię ziemi to przygotowanie gleby pod odnowienia na zrębach zupełnych. Wycięcie drzewostanów na powierzchniach zrębowych mogłoby powodować nasilenie erozji tylko na terenach silniej urzeźbionych, które w obszarze nadleśnictwa znajdują się w wydzieleniach, w których nie planuje się zrębów zupełnych (co jest formą zabezpieczenia przed erozją). Krótkookresowe pozbawienie roślinności (dla każdego zrębu zaplanowano odnowienie lasu) na rozproszonych powierzchniach nie wpłynie negatywnie na stan gleby. Utrzymanie roślinności leśnej, będące podstawowym założeniem planu urządzenia lasu, sprzyja zachowaniu naturalnej pokrywy glebowej oraz jest głównym zabezpieczeniem gleby przed erozją. Analizując wpływ założeń planu na powierzchnię ziemi można stwierdzić brak znacząco negatywnego oddziaływania.

7.8 Oddziaływanie na krajobraz

Dynamika zmian krajobrazu leśnego jest nierozłącznie związana z cyklem produkcyjnym. Plan urządzenia lasu wyznacza etapy tego cyklu na kolejne 10 lat, czyli uwzględnia przewidziane w tym okresie zalesienia, odnowienia i zręby, wpływając tym samym na zmiany krajobrazu.

Ocena stopnia oddziaływania planu urządzenia lasu na krajobraz oraz jego dodatni bądź ujemny wpływ jest zależna od punktu widzenia. Ze względu na środowisko leśne realizacja p.u.l. ma pozytywne oddziaływanie, ponieważ zapewnia ciągłość funkcjonowania lasów. Jedynie z punktu widzenia mieszkańców terenów nadleśnictwa, zwłaszcza tych, których posiadłości sąsiadują z lasem, zmiany krajobrazu powstałe w wyniku realizacji p.u.l. np. zręby, traktowane są, jako oddziaływanie negatywnie. W tym miejscu należałoby jednak nadmienić, iż w porównaniu z minionym okresem gospodarczym w projektowanym obecnie p.u.l. nastąpił znaczny spadek powierzchni rębni zupełnych oraz wprowadzono ich modyfikacje (rębnie retencyjne).

Bogactwo krajobrazu omawianego nadleśnictwa stanowią przede wszystkim krajobrazy priorytetowe, czyli obszary o wyjątkowych i szczególnie cennych wartościach przyrodniczych, kulturowych, historycznych, architektonicznych, wiejskich (ruralistycznych) lub estetyczno-widokowych, które wymagają szczególnej ochrony i zasad kształtowania, ponieważ są ważne dla społeczeństwa. Są one identyfikowane podczas sporządzania audytu krajobrazowego dla poszczególnych województw, a ich celem jest zachowanie ich specyficznych cech i zapobieganie degradacji. Zagadnienia dotyczące krajobrazów priorytetowych występujących w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Sława Śląska zostały przedstawione w rozdziale 6.6. POP.

7.9 Oddziaływanie na klimat

Realizacja zadań zwartych w p.u.l. nie powoduje zmian klimatu. Zabiegi przeprowadzane w lasach, których celem jest zachowanie ciągłości lasów mogą wpływać tylko na krótko i średnioterminową zmianę mikroklimatu lokalnego, jedynie w miejscach wykonywanych zrębów i ich najbliższej okolicy.

Nie przewiduje się wystąpienia znacząco negatywnego oddziaływania zapisów planu na stan klimatu.

7.10 Oddziaływanie na zasoby naturalne

Poprzez oddziaływanie planu urządzenia lasu na zasoby naturalne rozumie się wpływ zapisów planu na zasoby drewna w lasach. Zasadniczo gospodarka leśna ma wpływać na zwiększenie tych zasobów.

Stan zasobów drzewnych przewidywany na koniec bieżącego okresu gospodarczego tj. na 31.12.2035 r. obliczony według przyrostu użytecznego i po uwzględnieniu realizacji planu wyniesie 7 753 442 m³ brutto. Przewiduje się zwiększenie zasobów na powierzchni leśnej zalesionej o 666 498 m³ brutto a przeciętna zasobność **na powierzchni leśnej zalesionej wzrośnie z 290 do 318 m³/ha.**

Zapisy planu wpłyną zatem pozytywnie na stan zasobów drzewnych w nadleśnictwie.

7.11 Oddziaływanie na zabytki i dobra kultury materialnej

W trakcie wykonywania prac urządzeniowych sporządzany jest wykaz walorów kulturowych znajdujących się w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa. Wykaz ten jest zamieszczony w programie ochrony przyrody wraz z lokalizacją i krótką charakterystyką. Dodatkowo w opisie taksacyjnym znajdują się informacje na temat ewentualnego występowania walorów historycznych i kulturowych w poszczególnych wydzieleniach.

Plan urządzenia lasu nie przewiduje użytkowania bądź usuwania tych obiektów, a samo uwzględnienie ich w treści p.u.l. można uznać za wpływ dodatni dla dóbr kultury. Charakter zabiegów projektowanych w planie urządzenia lasu powoduje, że nie wywierają one wpływu na zabytki znajdujące się poza gruntami nadleśnictwa.

7.12 Zestawienie zbiorcze wpływu planu urządzenia lasu na środowisko

Zestawienie zbiorcze oceny oddziaływania planu na elementy środowiska przedstawiono w tabeli 16. Uwzględnia ono ogólny wpływ poszczególnych czynności gospodarczych na wyróżnione części środowiska. Ocena zbiorcza jest wypadkową wpływu poszczególnych grup zabiegów na stan ocenianych elementów środowiska. W przypadku wystąpienia wpływu negatywnego, w którejś diagnozie częściowej, przy braku wpływu pozostałych, przyjmuje się ocenę zbiorczą ujemną (-). Wpływ ujemny niektórych zabiegów może być rekompensowany przez wpływ pozytywny innych czynności gospodarczych. Na przykład przy ujemnym krótkoterminowym wpływie planowanych cięć pielęgnacyjnych i korzystnym wpływie przebudowy drzewostanów na drodze rębni złożonych, można uznać wpływ ogółu zapisów planu za dodatni.

Zastosowane symbole pozwalają w prosty sposób ocenić kierunek i długość okresu przewidywanego oddziaływania np. symbol „+2” oznacza wpływ dodatni średnioterminowy.

Tabela 16 Przewidywane oddziaływanie planu urządzenia lasu na środowisko w Nadleśnictwie Sława Śląska

Elementy środowiska	Rodzaje planowanych czynności i zadań gospodarczych oraz ich przewidywane znaczące oddziaływanie na elementy środowiska					Łączna ocena oddziaływania planu u.l. na środowisko
	Zalesienia	Odnowienia	Pielęgnowanie drzewostanów	Rębnie złożone	Rębnie zupełne	
Różnorodność biologiczna	+2	+3	+2	+3	-2	+2
Ludność	+1	+1	+1	+1	+1	+1
Rośliny	0	0	0	-1	-2	0
Zwierzęta	0	0	-1	-1	-2	0
Woda	+3	+3	0	0	-2	+2
Powietrze	+3	+3	0	0	0	+3
Powierzchnia ziemi	+3	+3	0	0	-2	+3
Krajobraz	+3	+1	0	-1	-2	+1
Klimat	0	0	0	0	0	0
Zasoby naturalne	0	0	+3	0	0	+2
Dobra kultury	0	0	0	0	0	0
Łączna ocena oddziaływania p.u.l. na środowisko	+1	+1	+2	+2	-2	+2

Legenda:Rodzaj wpływu:

+ (plus) - wpływ dodatni, pozytywny; 0 (zero) - brak znaczącego wpływu; - (minus) – wpływ ujemny, negatywny.

Okres oddziaływania:

1 – oddziaływanie krótkoterminowe (kilkuletnie, nie przekraczające 1 okresu gospodarczego)

2 – oddziaływanie średnioterminowe (trwające dłużej niż 1 okres gospodarczy, jednak bez trwałego wpływu na element środowiska).

3 – oddziaływanie długoterminowe (trwające dłużej niż 1 okres gospodarczy, mające trwały wpływ na element środowiska).

Dane zawarte w tabeli 16 uwzględniają oddziaływanie rodzajów planowanych czynności i zadań gospodarczych oraz ich przewidywane znaczące oddziaływanie na elementy środowiska w odniesieniu do wszystkich gruntów w zarządzie nadleśnictwa Sława Śląska. Są one spójne z zapisami zawartymi w rozdziałach 7.13-7.21.

Sumarycznie wpływ planu urządzenia lasu na różnorodność biologiczną jest pozytywny. Wynika on z planowania działań zmierzających do poprawy zgodności składów gatunkowych z siedliskiem poprzez inicjowanie odnowień naturalnych właściwych gatunków, odślanianie i pielęgnowanie istniejących nalotów i podrostów bądź sztuczne podsadzanie, zaleceń stałego ograniczania lub eliminacji gatunków obcych w środowisku leśnym, zaleceń sprzyjających zwiększaniu zasobów martwego drewna w lesie oraz zasad ochrony starych drzew.

Pozytywny wpływ planu na ludność wynika głównie z czynników społecznych. Gospodarka leśna jest źródłem utrzymania wielu mieszkańców obszaru nadleśnictwa oraz

jest źródłem surowca dla przemysłu drzewnego i źródłem stosunkowo taniego materiału grzewczego. Znaczenie ma tu też rola planu w kształtowaniu krajobrazu leśnego.

Ogólny wpływ planu na rośliny ocenić można jako mało znaczący. Znane stanowiska cennych gatunków roślin zostały objęte ochroną w formie odpowiednich zaleceń do gospodarki leśnej. Realizacja zadań gospodarczych zgodnie z opracowanymi zaleceniami pozwoli zachować stanowiska cennych gatunków roślin.

Zapisy planu nie wywierają istotnego wpływu na większość stanowisk cennych gatunków zwierząt. Wykonanie wskazówek gospodarczych zawartych w planie może mieć niekorzystny wpływ na niektóre stanowiska lęgowe cennych gatunków ptaków gniazdujących w lasach jednak pod warunkiem zastosowania zaleceń zawartych w POP wpływ ten będzie zminimalizowany.

Pozytywny wpływ odnowień i pielęgnacji drzewostanów na wodę ma najistotniejsze znaczenie w odniesieniu do długoterminowej ochrony brzegów rzek i jezior występujących na badanym terenie. Rębnie zupełne mogą mieć krótkoterminowy negatywny wpływ na stosunki wodne, na zrębach może występować przyspieszony odpływ wód opadowych. W POP zalecono, aby nie wykonywać zrębów zupełnych w sąsiedztwie zbiorników wodnych, co pozwoli zminimalizować wpływ rębni zupełnych na wody powierzchniowe.

Zgodnie z Zarządzeniem 87 Dyrektora DGLP z dnia 23 lipca 2024 r., w sprzyjających warunkach zaleca się zastąpienie rębni zupełnej rębnią zachowawczą (ang. *retention system*), jako metodą prowadzenia cięć odnowieniowych, która jest wskazana jako preferowana w aktualnie opracowanych przez Komisję Europejską "Wytycznych w sprawie gospodarki leśnej bliższej naturze" lub rębniami złożonymi, co znacznie ograniczy potencjalnie negatywne oddziaływanie tych zabiegów na poszczególne elementy środowiska.

W projekcie planu nie zaprojektowano również melioracji wodnych co korzystnie wpłynie na zdolności retencyjne drzewostanów.

Jakość powietrza i stan wierzchnich warstw gleby w pewnym stopniu zależy od krótkoterminowych zmian formy trwania drzewostanów.

Stosowanie zadań gospodarczych ma wpływ na urozmaicenie krajobrazu, drzewostany poddane cięciom pielęgnacyjnym ocenia się pozytywnie ze względów estetycznych. Rębnie zakładane przy granicy polno-leśnej mogą czasowo pogarszać walory krajobrazowe w najbliższym otoczeniu, jednak jest to oddziaływanie krótkoterminowe, minimalizowane przez pozostawianie biogrup i ekotonów przy granicy polno-leśnej.

Klimat oraz zasoby naturalne zależą przede wszystkim od zwiększenia się masy drzewnej w lasach, a te z kolei są następstwem zalesień, odnowień oraz prawidłowo zaplanowanych cięć pielęgnacyjnych. Obie kategorie zadań oddziałują długoterminowo.

Dobra kultury i zabytki, które występują na terenie lasów nie podlegają znaczącemu wpływowi zadań określonych w planie urządzenia lasu.

7.13 Prognoza oddziaływania zabiegów planu urządzenia lasu na cele ochrony rezerwatów przyrody

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Sława Śląska występują dwa rezerваты przyrody.

7.13.1 Mesze

Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie zarastającego jeziora z charakterystycznymi zespołami oraz rzadkimi gatunkami roślin wodnych i bagiennych.

Cały obszar rezerwatu objęty jest ochroną ścisłą. Nie ma potrzeby ingerowania w procesy naturalne dokonujące się w rezerwacie. Nie zidentyfikowano potrzeby, wynikającej z art. 20 ust. 3 pkt. 4 ustawy o ochronie przyrody, dla określenia działania ochronnego.

W planie urządzenia lasu dla gruntów Nadleśnictwa Sława Śląska wchodzących w skład rezerwatu „Mesze” nie zaprojektowano żadnych wskazówek gospodarczych. W trzech wydzieleniach sąsiadujących z rezerwatem zaplanowano trzebieże późne (95m, 95n, 102a) a w dwóch zabieg czyszczeń późnych (101f, 101i). W trzech wydzieleniach stanowiących sąsiedztwo rezerwatu zaplanowano cięcia rębni IIIb (102f, 102g, 103c). Zastosowanie rębni gniazdowej częściowej miało na celu przebudowę składu drzewostanu sosnowego na siedliskach BMśw i LMśw. W jednym przypadku (103b) zaplanowano cięcia uprzątające rębni IIc. Rozłożenie cięć w czasie i przestrzeni znacznie zniweluje niekorzystne aspekty użytkowania rębego w sąsiedztwie rezerwatu.

Wymienione wcześniej zabiegi w wydzieleniach sąsiadujących z rezerwatem, wykonane zostaną w sposób zgodny z zaleceniami zawartymi w POP, nie będą miały większego wpływu na samo jezioro oraz występujące w rezerwacie zespoły roślinne i gatunki roślin i zwierząt.

Nie przewiduje się zatem negatywnego oddziaływania planu na cel ochrony rezerwatu.

7.13.2 Jezioro Świąte

Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie zarastającego jeziora zasilanego wodami podziemnymi oraz charakterystycznych zbiorowisk i stanowisk rzadkich gatunków roślin wodnych.

Rezerwat posiada aktualny plan ochrony, zatwierdzony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 2 sierpnia 2016 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Jezioro Świąte”. W cytowanym powyżej dokumencie zawarto szczegółowy opis walorów przyrodniczych, określono zagrożenia dla celów ochrony oraz odniesiono się w kwestii zadań ochronnych.

Cały obszar rezerwatu objęty jest ochroną ścisłą. Nie ma potrzeby ingerowania w procesy naturalne dokonujące się w rezerwacie. Nie zidentyfikowano potrzeby, wynikającej z art. 20 ust. 3 pkt. 4 ustawy o ochronie przyrody, dla określenia działania ochronnego.

W planie urządzenia lasu dla gruntów Nadleśnictwa Sława Śląska wchodzących w skład rezerwatu „Jezioro Świąte” a także w bezpośrednim sąsiedztwie obiektu nie zaprojektowano żadnych wskazówek gospodarczych.

Nie przewiduje się zatem negatywnego oddziaływania planu na cel ochrony rezerwatu.

7.14 Prognoza oddziaływania zabiegów planu urządzenia lasu na cele ochrony obszarów chronionego krajobrazu

Obszar Nadleśnictwa Sława Śląska przecinają granice czterech obszarów chronionego krajobrazu (Pojezierze Sławskie, Pradolina Obry i Rynna Zbąszyńska, Rynny Obrzycko-Obrzańskie, Pojezierze Sławsko-Przemęckie, Nowosolska Dolina Odry).

Czynna ochrona ekosystemów, realizowana w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej i rybnej, polega na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych występujących w granicach wszystkich wymienionych wcześniej obszarów. Z punktu widzenia ochrony kluczowym wydaje się przestrzeganie zakazów zawartych w aktach prawnych wyznaczającym omawiane obszary.

Na terenie obszarów zakazuje się²¹:

1. zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz

²¹ W punktach przedstawiono zbiorczo zakazy pochodzące ze wszystkich aktów prawnych dotyczących omawianych obszarów chronionego krajobrazu.

wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką – plan nie przewiduje takich czynności;

2. realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko – plan nie zawiera zapisów dotyczących przedsięwzięć mogących zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko – zgodnie z analizą § 2.1 i § 3.1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
3. wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu – nie dotyczy PUL;
4. dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka – w PUL nie zaplanowano takich zmian;
5. likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych – w PUL nie zaplanowano takich zabiegów;
6. budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej, z zastrzeżeniem pkt 7 – w PUL nie zaplanowano takich inwestycji;
7. budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 85 m od linii brzegowej Jeziora Tarnowskiego Małego i Jeziora Tarnowskiego Dużego, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej – w PUL nie zaplanowano takich inwestycji;
8. w granicach administracyjnych miasta Zielona Góra likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub napraw urządzeń wodnych – nie dotyczy.

Zabiegi gospodarcze planowane w wydzieleniach znajdujących się w granicach omawianego obszarów to: czyszczenia, trzebieże oraz rębnie z odnowieniami. W PUL nie planujemy takich działań jak: prace związane z wydobyciem kopalin, likwidowanie

naturalnych zbiorników wodnych, czy też budowanie obiektów budowlanych, np. wielkokondygnacyjnych budowli kubaturowych.

Zaprojektowane czynności gospodarcze nie powodują kolizji z obowiązującymi zakazami, nie będą zatem negatywnie wpływać na cele ochrony obszary chronionego krajobrazu położone w granicach Nadleśnictwa Sława Śląska.

7.15 Prognoza oddziaływania zabiegów planu urządzenia lasu na cele ochrony użytków ekologicznych

7.15.1 Łąka Kochana

Celem utworzenia obiektu jest zachowanie ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodnych typów siedlisk. Zidentyfikowanym zagrożeniem dla celów ochrony obiektu może być potencjalne zakłócenie stosunków wodnych w wyniku melioracji. Ponieważ dla wydzielenia stanowiącego powierzchnię użytku (grunty nieleśne administrowane przez nadleśnictwo) nie zaplanowano żadnych zabiegów gospodarczych, nie stwierdza się też negatywnego wpływu planu na jego cele i przedmioty ochrony.

7.15.2 Myszkowskie Bagno

Celem ochrony obszaru jest zachowanie naturalnych walorów przyrodniczych i krajobrazowych siedliska.

Dla wydzielenia stanowiącego powierzchnię użytku (grunty leśne administrowane przez nadleśnictwo) nie zaplanowano żadnych zabiegów gospodarczych, nie stwierdza się też negatywnego wpływu planu na jego cele i przedmioty ochrony.

7.15.3 Dolina Jeziornej

Użytek utworzony został w celu ochrony ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodnych typów siedlisk.

Ponieważ dla wydzielenia stanowiącego powierzchnię użytku (grunty nieleśne administrowane przez nadleśnictwo) nie zaplanowano żadnych zabiegów gospodarczych, nie stwierdza się też negatywnego wpływu planu na jego cele i przedmioty ochrony.

7.15.4 Uroczysko Zacisze

Użytek ekologiczny utworzony został w celu zachowania ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodnych typów siedlisk.

Obszar użytku stanowią dwa wydzielenia nieleśne administrowane przez nadleśnictwo. W p.u.l. nie zawarto żadnych wskazówek gospodarczych odnoszących się do omawianego obszaru – brak oddziaływania.

7.16 Prognoza oddziaływania zabiegów planu urządzenia lasu na cele ochrony zespołów przyrodniczo-krajobrazowych

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Sława Śląska znajduje się jeden zespół przyrodniczo krajobrazowy o nazwie „Gaj Wandy”. Celem ustanowienia zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Gaj Wandy”, jest ochrona obszaru o dużych walorach przyrodniczych związanych z występowaniem siedlisk i zbiorowisk roślinności jak również zachowanie obiektów o cennych walorach kulturowych i historycznych.

Dla wydzielenia stanowiącego powierzchnię użytku (grunty leśne administrowane przez nadleśnictwo) nie zaplanowano żadnych zabiegów gospodarczych, nie stwierdza się zatem negatywnego wpływu planu na jego cele ochrony.

7.17 Prognoza oddziaływania planu urządzenia lasu na specjalne obszary ochrony siedlisk

7.17.1 Nowosolska Dolina Odry PLH080014

Z punktu widzenia ochrony siedlisk przyrodniczych ważna jest struktura wiekowa drzewostanów analizowanego obszaru. W tabeli 17 zamieszczono zestawienie powierzchni starodrzewi na początku analizowanego w prognozie okresu oraz na końcu okresu obowiązywania planu, jako wynik wykonania zawartych w nim wskazówek gospodarczych. Powierzchnia tych drzewostanów (od VI klasy wzwyż) na początku okresu wynosi 490,99 ha i na koniec okresu (po uwzględnieniu zapisanych w planie zabiegów) wzrasta do 644,56 ha. Przewiduje się zatem korzystny wpływ zapisów planu na strukturę wiekową drzewostanów w obszarze.

Tabela 17 Powierzchnia starodrzewi na początku i na końcu okresu p.u.I (grunty Nadleśnictwa Sława Śląska w granicach obszaru Nowosolska Dolina Odry PLH080014)

Starodrzewia na początku okresu		Starodrzewia na końcu okresu	
powierzchnia (ha)	udział %	powierzchnia (ha)	udział %
490,99	7,2	644,56	9,4

Aktualny SDF omawianego obszaru jako przedmioty ochrony wymienia 10 typów siedlisk przyrodniczych z Załącznika I DS z oceną ogólną A, B lub C. Na gruntach nadleśnictwa stwierdzono występowanie siedmiu z nich:

3150 – Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*

W granicach ostoi siedlisko 3150 stwierdzono w trzech lokalizacjach na łącznej powierzchni 2,59 ha. Stan siedliska oceniono jako A i B.

Jest to siedlisko nieleśne, dla którego w p.u.l. nie planuje się żadnych zabiegów gospodarczych. Plan urządzenia lasu nie będzie wpływał na stan zachowania tego siedliska przyrodniczego.

6430 – Ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*)

W granicach ostoi siedlisko 6430 stwierdzono w jednej lokalizacji na powierzchni 0,38 ha. Stan siedliska oceniono jako C. W p.u.l. dla siedliska 6440 nie planuje się zabiegów gospodarczych. Można zatem stwierdzić, że zapisy planu będą korzystnie wpływać na stan siedliska 6430 w obszarze.

6510 – Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)

W granicach ostoi siedlisko 6510 stwierdzono w trzech lokalizacjach na łącznej powierzchni 5,13 ha. Stan siedliska oceniono jako B. W p.u.l. dla siedliska 6510 nie planuje się zabiegów gospodarczych. W POP znalazły się wskazania ochronne zalecające ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych stanowiących przedmiot ochrony. Można zatem stwierdzić, że zapisy planu będą korzystnie wpływać na stan siedliska 6510 w obszarze.

9170 – grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*).

W granicach ostoi siedlisko 9170 stwierdzono na łącznej powierzchni 13,20 ha, w siedmiu płatach. Stan siedliska oceniono jako B i C.

Dla wszystkich płatów siedliska o łącznej powierzchni nie planuje się żadnych zabiegów gospodarczych – plan będzie pozytywnie oddziaływał na te fragmenty siedlisk poprawiając ich strukturę gatunkową i przyczyniając się do wzrostu zasobów martwego drewna.

9190 – Kwaśne dąbrowy (*Quercion robori-petraeae*)

Siedlisko 9190 stwierdzono na omawianym obszarze w jednym wydzieleniu o powierzchni 1,81 ha. Stan siedliska oceniono jako C.

Nie planuje się tutaj żadnych zabiegów gospodarczych. Plan wpłynie zatem pozytywnie na stan siedliska 9190 w obszarze poprawiając strukturę wiekową drzewostanów i przyczyniając się do wzrostu zasobów martwego drewna.

91E0 – Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródłiskowe).

W granicach ostoi siedlisko 91E0 stwierdzono w 48 lokalizacjach na łącznej powierzchni 108,56 ha.

Stan większej części płatów siedliska określono jako B (70,2% powierzchni), w stanie C znajduje się pozostała część (29,8 % powierzchni) łągów olszowo-jesionowych.

Dla wszystkich płatów siedliska nie planuje się żadnych zabiegów gospodarczych. Plan wpłynie zatem pozytywnie na stan siedliska 91E0 w obszarze poprawiając strukturę wiekową drzewostanów i przyczyniając się do wzrostu zasobów martwego drewna.

91F0 – Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*)

W granicach ostoi siedlisko 91F0 stwierdzono na łącznej powierzchni 103,78 ha, w 32 pododdziałach.

Stan wszystkich płatów siedliska określono jako B.

Dla wszystkich płatów siedliska nie planuje się żadnych zabiegów gospodarczych. Plan wpłynie zatem pozytywnie na stan siedliska 91F0 w obszarze poprawiając strukturę wiekową drzewostanów i przyczyniając się do wzrostu zasobów martwego drewna.

Tabela 18 Zestawienie powierzchniowe siedlisk przyrodniczych oraz zaplanowanych zabiegów na gruntach Nadleśnictwa Sława Śląska w obszarze Nowosolska Dolina Odry PLH080014

Kod siedliska	Powierzchnia siedliska w obszarze na gruntach nadleśnictwa (ha)	Zaplanowane zabiegi	Powierzchnia zabiegu (ha)	Uwagi, wnioski do prognozy
Siedliska będące przedmiotem ochrony w obszarze				
3150	2,59	Brak wskazań		Ochrona zachowawcza siedliska (w pul nie planuje się zabiegów gospodarczych). W czasie cięć rębnych w sąsiedztwie zbiorników wodnych zaleca się stosowanie stref buforowych min. 25 m od strony cieków i zbiorników.
6430	0,38	Brak wskazań		Ochrona zachowawcza siedliska (w pul nie planuje się zabiegów gospodarczych).
6510	5,13	Brak wskazań		Ochrona zachowawcza siedliska (w pul nie planuje się zabiegów gospodarczych).
9170	13,20	Brak wskazań		Brak negatywnego wpływu planu. Poprawa struktury wiekowej drzewostanów i wzrost zasobów martwego drewna w ekosystemach.
9190	1,81	Brak wskazań		Brak negatywnego wpływu planu. Poprawa struktury wiekowej drzewostanów i wzrost zasobów martwego drewna w ekosystemach.
91E0	108,56	Brak wskazań		Brak negatywnego wpływu planu. Poprawa struktury wiekowej drzewostanów i wzrost zasobów martwego drewna w ekosystemach.
91F0	103,78	Brak wskazań		Brak negatywnego wpływu planu. Poprawa struktury wiekowej drzewostanów i wzrost zasobów martwego drewna w ekosystemach.

Oprócz siedlisk przyrodniczych aktualny SDF omawianego obszaru, jako przedmioty ochrony wymienia 10 gatunków zwierząt z oceną ogólną A, B lub C. Na gruntach nadleśnictwa stwierdzono występowanie czterech z nich:

1337 – Bóbr europejski *Castor fiber*

1355- Wydra *Lutra lutra*

Oba wymienione wcześniej gatunki występują dość licznie w wodach ostoi i na ich obrzeżach. Na wody plan u.l. nie oddziałuje, lecz może przyczynić się do wycięcia przybrzeżnych zadrzewień i zakrzewień, które są miejscami żerowisk (bóbr) lub kryjówek obu tych gatunków. Jednak w POP zamieszczono zapisy o pozostawianiu nienaruszonego pasa przybrzeżnych zadrzewień w odległości min. 25 m od brzegów wymienionych cieków i zbiorników wodnych, wynikające również z innych wytycznych obowiązujących w LP, co całkowicie zabezpieczy siedliska obu gatunków w obszarze.

Nie przewiduje się zatem znacząco negatywnego oddziaływania planu na siedliska bobra i wydry w obszarze.

1188 – Kumak nizinny *Bombina bombina*

Gatunek zlokalizowano na bagnie w oddz. 296f (obr. Kochanowo) Miejsce występowania gatunku to grunty nieleśne i nie przewiduje się tutaj żadnych działań. Nie przewiduje się negatywnego wpływu p.u.l. na populację i siedliska omawianego płaza.

1166 – Traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*

Gatunek zlokalizowano na bagnach w oddz. 296f, 311n (obr. Kochanowo) Miejsca występowania gatunku to grunty nieleśne i nie przewiduje się tutaj żadnych działań. Nie przewiduje się negatywnego wpływu p.u.l. na populację i siedliska omawianego płaza.

Obszar posiada Plany Zadań Ochronnych ustanowione zarządzeniami:

Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 25 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Nowosolska Dolina Odry PLH080014 (Dz. Urz. Woj. Lub. 2014, poz. 938).

Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 15 marca 2022 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Nowosolska Dolina Odry PLH080014 (Dz. Urz. Woj. Lub. 2016, poz. 1254).

We wspomnianych wyżej dokumentach znalazły się zapisy dotyczące ochrony siedlisk przyrodniczych będących przedmiotem ochrony w ostoi.

Tabela 19 Zadania ochronne określone w PZO dla gruntów w zarządzie nadleśnictwa położonych w obszarze Nowosolska Dolina Odry PLH080014

Lp.	Lokalizacja ¹⁾ zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych (obręb leśny, oddział, pododdział)	Ogólna charakterystyka wymogów ochronnych w zbiorze drzewostanów ²⁾ o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
1.	<u>Obręb: Kochanowo</u> Oddz. 264g, 264k, 276j, 276l, 277a, 296k, 312bx	Przywrócenie właściwego stanu ochrony siedliska przyrodniczego, poprzez odtworzenie zasobów martwego drewna w ekosystemie oraz zapewnienie kształtowania struktury siedliska przez spontaniczne procesy naturalne, na powierzchni nie mniejszej niż 30% całkowitych zasobów ekosystemu w obszarze. Dotyczy siedliska przyrodniczego 9170		Modyfikacja gospodarki leśnej w zakresie wyłączenia z użytkowania rębnych siedlisk przyrodniczych we wskazanym obszarze wdrażania, z wyjątkiem dopuszczenia możliwości ich użytkowania rębego w ramach wykonywania koniecznych prac z zakresu ochrony przeciwpowodziowej. (Nr zadania: B2) Działanie ciągłe realizowane w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.
2.	<u>Obręb: Kochanowo</u> Oddz. 264n	Przywrócenie właściwego stanu ochrony siedliska przyrodniczego, poprzez odtworzenie zasobów martwego drewna w ekosystemie oraz zapewnienie kształtowania struktury siedliska przez spontaniczne procesy naturalne, na powierzchni nie mniejszej niż 40% całkowitych zasobów ekosystemu w obszarze. Dotyczy siedliska przyrodniczego 9190		Modyfikacja gospodarki leśnej w zakresie wyłączenia z użytkowania rębnych siedlisk przyrodniczych we wskazanym obszarze wdrażania, z wyjątkiem dopuszczenia możliwości ich użytkowania rębego w ramach wykonywania koniecznych prac z zakresu ochrony przeciwpowodziowej. (Nr zadania: B4) Działanie ciągłe realizowane w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.
3.	<u>Obręb: Kochanowo</u> Oddz. 237i, 237l, 238h, 238i, 238k, 238l, 239l, 239m, 258s, 258z, 258ax, 258fx, 259a, 259f, 260a, 260f, 260j, 260n, 261d, 261g, 261h, 261i, 261p, 262c, 262f, 262g, 262h, 263b, 263h, 263k, 263o, 263p, 264c, 264d, 264h, 264i, 264l, 264o, 275j, 276b, 276f, 276g, 276k, 278d, 278f, 278j, 278l, 278m	Przywrócenie właściwego stanu ochrony siedliska przyrodniczego, poprzez utrzymanie obecnego, naturalnego reżimu hydrologicznego rzeki Odry (w tym w szczególności, utrzymanie procesów madotwórczych) oraz odtworzenie zasobów martwego drewna w ekosystemie. Dotyczy siedliska przyrodniczego 91E0		Modyfikacja gospodarki leśnej w zakresie wyłączenia z użytkowania rębnych siedlisk przyrodniczych we wskazanym obszarze wdrażania, z wyjątkiem dopuszczenia możliwości ich użytkowania rębego w ramach wykonywania koniecznych prac z zakresu ochrony przeciwpowodziowej. (Nr zadania: B6) Działanie ciągłe realizowane w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.

Lp.	Lokalizacja ¹⁾ zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych (obręb leśny, oddział, pododdział)	Ogólna charakterystyka wymogów ochronnych w zbiorze drzewostanów ²⁾ o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
4.	<u>Obręb: Kochanowo</u> Oddz. 259b, 259i, 263d, 263g, 277b, 278b, 278g, 278k, 279a, 279b, 280a, 280b, 280d, 280f, 296p, 311a, 311b, 311l, 311m, 311p, 318a, 318b, 318f, 318h, 319b, 319c, 320b, 320g, 320i, 320o, 321a	Przywrócenie właściwego stanu ochrony siedliska przyrodniczego, poprzez utrzymanie obecnego, naturalnego reżimu hydrologicznego rzeki Odry (w tym w szczególności, utrzymanie procesów madotwórczych) oraz odtworzenie zasobów martwego drewna w ekosystemie. Dotyczy siedliska przyrodniczego 91F0		Modyfikacja gospodarki leśnej w zakresie wyłączenia z użytkowania rębego siedlisk przyrodniczych we wskazanym obszarze wdrażania, z wyjątkiem dopuszczenia możliwości ich użytkowania rębego w ramach wykonywania koniecznych prac z zakresu ochrony przeciwpowodziowej. (Nr zadania: B8) Działanie ciągłe realizowane w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.

7.17.2 Żurawie Bagno Sławskie PLH080047

Z punktu widzenia ochrony siedlisk przyrodniczych ważna jest struktura wiekowa drzewostanów analizowanego obszaru. W tabeli 20 zamieszczono zestawienie powierzchni starodrzewi na początku analizowanego w prognozie okresu oraz na końcu okresu obowiązywania planu, jako wynik wykonania zawartych w nim wskazówek gospodarczych. Powierzchnia tych drzewostanów (od VI klasy wzwyż) na początku okresu wynosi 10,28 ha i na koniec okresu (po uwzględnieniu zapisanych w planie zabiegów) wzrasta do 11,35 ha. Przewiduje się zatem korzystny wpływ zapisów planu na strukturę wiekową drzewostanów w obszarze.

Tabela 20 Powierzchnia starodrzewi na początku i na końcu okresu p.u.l (grunty Nadleśnictwa Sława Śląska w granicach obszaru Żurawie Bagno Sławskie PLH080047)

Starodrzewia na początku okresu		Starodrzewia na końcu okresu	
powierzchnia (ha)	udział %	powierzchnia (ha)	udział %
10,28	24,4	11,35	27,0

Aktualny SDF omawianego obszaru jako przedmioty ochrony wymienia 1 typ siedliska przyrodniczego z Załącznika I DS z oceną ogólną A, B lub C, którego obecność potwierdzono na gruntach nadleśnictwa.

7230 – Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk

W granicach ostoi siedlisko 7230 stwierdzono w trzech lokalizacjach na łącznej powierzchni 5,64 ha. Stan siedliska oceniono jako A i B.

Jest to siedlisko nieleśne, dla którego w p.u.l. nie planuje się żadnych zabiegów gospodarczych. Plan urządzenia lasu nie będzie wpływał na stan zachowania tego siedliska przyrodniczego.

Siedliska przyrodnicze niestanowiące przedmiotu ochrony obszaru:

91E0 – Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródliskowe).

W granicach ostoi siedlisko 91E0 stwierdzono w dwóch lokalizacjach na łącznej powierzchni 4,07 ha.

Stan wszystkich płatów siedliska określono jako B.

Dla obu płatów siedliska nie planuje się żadnych zabiegów gospodarczych. Plan wpłynie zatem pozytywnie na stan siedliska 91E0 w obszarze poprawiając strukturę wiekową drzewostanów i przyczyniając się do wzrostu zasobów martwego drewna.

Tabela 21 Zestawienie powierzchniowe siedlisk przyrodniczych oraz zaplanowanych zabiegów na gruntach Nadleśnictwa Sława Śląska w obszarze Żurawie Bagno Sławskie PLH080047

Kod siedliska	Powierzchnia siedliska w obszarze na gruntach nadleśnictwa (ha)	Zaplanowane zabiegi	Powierzchnia zabiegu (ha)	Uwagi, wnioski do prognozy
Siedliska będące przedmiotem ochrony w obszarze				
7230	5,64	Brak wskazań		Ochrona zachowawcza siedliska (w pul nie planuje się zabiegów gospodarczych).
Siedliska niebędące przedmiotem ochrony w obszarze				
91E0	4,07	Brak wskazań		Brak negatywnego wpływu planu. Poprawa struktury wiekowej drzewostanów i wzrost zasobów martwego drewna w ekosystemach.

Oprócz siedlisk przyrodniczych aktualny SDF omawianego obszaru, jako przedmioty ochrony wymienia 1 gatunek roślin z oceną ogólną A, B lub C.

Tabela 22 Gatunki roślin stanowiące przedmioty ochrony obszaru PLH080047²²

Lp.	Kod	Nazwa gatunku	Ocena obszaru			
			Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
1.	1130	Lipiennik Loesela	C	C	C	C

Na gruntach nadleśnictwa nie potwierdzono występowanie lipiennika Loesela.

Obszar posiada Plan Zadań Ochronnych ustanowiony zarządzeniem:

Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 31 marca 2020 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Żurawie Bagno Sławskie PLH080047 (Dz. Urz. Woj. Lub. 2020, poz. 1021).

²²Źródło: SDF obszaru – data aktualizacji: 2025-05

We wspomnianym wyżej dokumencie znalazły się zapisy dotyczące ochrony siedlisk przyrodniczych będących przedmiotem ochrony w ostoi.

Tabela 23 Zadania ochronne określone w PZO dla gruntów w zarządzie nadleśnictwa położonych w obszarze Żurawie Bagno Sławskie PLH080047

Lp.	Lokalizacja ¹⁾ zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych (obręb leśny, oddział, pododdział)	Ogólna charakterystyka wymogów ochronnych w zbiorze drzewostanów ²⁾ o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
1.	<u>Obręb: Kochanowo</u> Oddz. 122i, 122x, 134b	Poprawa stanu ochrony siedliska przyrodniczego do poziomu U1, poprzez kontynuację działania usuwania nalotów drzew i krzewów oraz wykaszanie roślinności szuwarowej i traworośli z jego powierzchni. Dotyczy siedliska przyrodniczego 7230 Poprawa stanu ochrony gatunku do poziomu U1, poprzez kontynuację działania usuwania nalotów drzew i krzewów z powierzchni jego siedliska. Dotyczy gatunku 1903		Usuwanie drzew i krzewów z powierzchni siedliska przyrodniczego oraz siedliska gatunku wraz z wyniesieniem pozyskanej biomasy poza jego granice w okresie wrzesień-grudzień. (Nr zadania: B8) Działanie należy wykonać w 1, 2, 3, 4, 6 i 9 roku obowiązywania planu zadań ochronnych.

Na uwagę zasługuje fakt, iż dla wszystkich płatów siedlisk przyrodniczych położonych w granicach siedliskowych obszarów Natura 2000 nie zaplanowano wskazówek gospodarczych. W przypadku leśnych typów siedlisk jest to zgodne z wytycznymi zawartymi w PZO, które zalecają modyfikację gospodarki leśnej w zakresie wyłączenia z użytkowania rębnych siedlisk przyrodniczych.

7.18 Prognoza oddziaływania planu urządzenia lasu na obszary specjalnej ochrony ptaków

7.18.1 Dolina Środkowej Odry PLB080004

W przypadku omawianego obszaru przedmiotem ochrony są gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE.

Dla zapewnienia właściwego stanu ochrony gatunków bytujących w lasach, ważne jest nie pogorszenie struktury wiekowej drzewostanów nadleśnictwa, znajdujących się w granicach ostoi. W tabeli 24 zamieszczono zestawienie powierzchni starodrzewi na początku oraz na końcu okresu obowiązywania planu, jako wynik wykonania zawartych w nim wskazówek gospodarczych. Powierzchnia tych drzewostanów (od VI klasy wzwyż) na

początku okresu wynosi 490,99 ha i na koniec okresu (po uwzględnieniu zapisanych w planie zabiegów) wzrasta do 644,56 ha. Przewiduje się zatem korzystny wpływ zapisów planu na strukturę wiekową drzewostanów w obszarze.

Tabela 24 Powierzchnia starodrzewi na początku i na końcu okresu obowiązywania p.u.I (grunty Nadleśnictwa Sława Śląska w granicach obszaru Dolina Środkowej Odry PLB080004)

Starodrzewia na początku okresu		Starodrzewia na końcu okresu	
powierzchnia (ha)	udział %	powierzchnia (ha)	udział %
490,99	7,2	644,56	9,4

Przedmiotem ochrony w ostoi są gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE. Zostały one wymienione i opisane w rozdziale 6.5.2 niniejszego opracowania.

Na gruntach Nadleśnictwa Sława Śląska zlokalizowano stanowiska następujących gatunków:

Tabela 25 Zestawienie gatunków zwierząt występujących na gruntach Nadleśnictwa Sława Śląska będących przedmiotem ochrony w obszarze Dolina Środkowej Odry PLB080004

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF (również stan ochrony, jeżeli znany)	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego (oddział, pododdział)	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
1	2	3	4	5	6
1.	<i>Dendrocopos medius</i> Dzięcioł średni A238 Ocena ogólna SDF: B	<u>Obręb:</u> <u>Kochanowo</u> Oddz. 320g, 320o	Zachowanie starych lasów lęgowych i grądowych. Zapewnienie spokoju w sezonie lęgowym w miejscach gniazdowania.	Usuwanie podczas zabiegów gospodarczych starych drzew z dziuplami.	Ochrona zachowawcza stanowisk- brak planowanych zabiegów gospodarczych dla wszystkich stanowisk.

Na gruntach Nadleśnictwa Sława Śląska, w granicach obszaru, zlokalizowano dwa stanowiska lęgowe bielika *Haliaeetus albicilla* (oba chronione strefami) niebędącego przedmiotem ochrony w ostoi.

Obszar posiada Plany Zadań Ochronnych ustanowione zarządzeniami:

Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 13 lipca 2017 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Środkowej Odry PLB080004 (Dz. Urz. Woj. Lub., poz. 1642).

Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 15 marca 2022 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru

We wspomnianych wyżej dokumentach znalazły się zapisy dotyczące ochrony potencjalnych siedlisk gatunków będących przedmiotem ochrony w ostoi.

Tabela 26 Zadania ochronne określone w PZO dla gruntów w zarządzie nadleśnictwa położonych w obszarze Dolina Środkowej Odry PLB040004

Lp.	Lokalizacja ¹⁾ zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych (obręb leśny, oddział, pododdział)	Ogólna charakterystyka wymogów ochronnych w zbiorze drzewostanów ²⁾ o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
1.	<u>Obręb: Kochanowo</u> Oddz. 279a, 280d, 320b, 320g	Utrzymanie populacji gatunków w obszarze z uwzględnieniem naturalnych fluktuacji. Utrzymanie właściwego stanu zachowania (FV) siedlisk gatunków w zakresie biotopu lęgowego w obszarze z uwzględnieniem naturalnych procesów przyrodniczych. Zwiększenie zasobności pokarmowej żerowisk gatunków w obszarze. Dotyczy gatunków: dzięcioł średni, kania czarna, kania ruda, trzmiełojad.	-	Modyfikacja gospodarki leśnej w zakresie wyłączenia z użytkowania rębnych drzewostanów stanowiących siedliska lęgowe gatunków ptaków we wskazanym obszarze wdrażania, z wyjątkiem dopuszczenia możliwości ich wycinki lub użytkowania rębnych w ramach wykonywania prac z zakresu ochrony przeciwpowodziowej lub ze względu na zapewnienie trwałości lasu lub bezpieczeństwa powszechnego. (Nr zadania: B1). Działanie ciągłe realizowane w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.
2.	<u>Obręb: Kochanowo</u> Oddz. 237a, 258bx, 258gx, 259h, 259k, 259l, 261j, 261k, 261l, 261m, 274d, 275g, 276o, 276p, 296h, 315g	Utrzymanie populacji gatunków w obszarze z uwzględnieniem naturalnych fluktuacji. Utrzymanie właściwego stanu zachowania (FV) siedlisk gatunków w zakresie biotopu lęgowego w obszarze z uwzględnieniem naturalnych procesów przyrodniczych. Zwiększenie zasobności pokarmowej żerowisk gatunków w obszarze. Dotyczy gatunków: dzięcioł średni, kania czarna, kania ruda, trzmiełojad.	-	W drzewostanach o powierzchni ≥ 1 ha, użytkowanych rębnie, z wyłączeniem bloków upraw pochodnych, pozostawiać drzewostan w formie grup i/lub kęp zajmujących min. 4-5% powierzchni drzewostanu do naturalnego rozpadu, z wyjątkiem dopuszczenia możliwości ich usunięcia (w tym w szczególności użytkowania rębnych), w ramach wykonywania prac z zakresu ochrony przeciwpowodziowej lub ze względu na zapewnienie trwałości lasu lub bezpieczeństwa powszechnego. (Nr zadania: B2) Działanie ciągłe realizowane w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.

Lp.	Lokalizacja ¹⁾ zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych (obręb leśny, oddział, pododdział)	Ogólna charakterystyka wymogów ochronnych w zbiorze drzewostanów ²⁾ o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
3.	<u>Obręb: Kochanowo</u> Oddz. 296c 296g, 296h, 296i, 296k, 296n, 311b, 311c, 311m	Poprawa zasobności pokarmowej żerowisk w obszarze. Dotyczy gatunku: zimorodek. Utrzymanie populacji gatunków w obszarze z uwzględnieniem naturalnych fluktuacji. Utrzymanie właściwego stanu zachowania (FV) siedlisk gatunków w zakresie biotopu lęgowego w obszarze z uwzględnieniem naturalnych procesów przyrodniczych. Zwiększenie zasobności pokarmowej żerowisk gatunków w obszarze. Dotyczy gatunków: kania czarna, kania ruda.		Modyfikacja gospodarki leśnej w zakresie wyłączenia z użytkowania rębego drzewostanów przylegających do zbiorników wód stojących w pasie o szerokości jednej wysokości dojrzałego drzewostanu (tj. ok. 30 m) od linii brzegowej zbiornika, z dopuszczeniem możliwości ich usunięcia (w tym w szczególności użytkowania rębego), w ramach wykonywania prac z zakresu ochrony przeciwpowodziowej lub ze względu na zapewnienie trwałości lasu lub bezpieczeństwa powszechnego. (Nr zadania: B3) Działanie ciągłe realizowane w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.
4.	<u>Obręb: Kochanowo</u> Oddz. 296f, 296m, 311d, 311f, 311i, 311j, 311n, 311o	Poprawa zasobności pokarmowej żerowisk w obszarze. Dotyczy gatunku: zimorodek. Utrzymanie populacji gatunków w obszarze z uwzględnieniem naturalnych fluktuacji. Utrzymanie właściwego stanu zachowania (FV) siedlisk gatunków w zakresie biotopu lęgowego w obszarze z uwzględnieniem naturalnych procesów przyrodniczych. Zwiększenie zasobności pokarmowej żerowisk gatunków w obszarze. Dotyczy gatunków: kania czarna, kania ruda.		Pozostawienie bez ingerencji rumoszu drzewnego (tj. powalonych drzew lub ich części) w zbiornikach wód stojących, z dopuszczeniem możliwości ich usunięcia w ramach wykonywania prac z zakresu ochrony przeciwpowodziowej. (Nr zadania: B4) Działanie ciągłe realizowane w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.

Reasumując: zapisy planu nie będą negatywnie wpływać na stan ochrony terenów, szczególnie cennych przyrodniczo z uwagi na występujące i bytujące tam gatunki zwierząt – położonych na gruntach Nadleśnictwa Sława Śląska w granicach obszaru Łęgi Odrzańskie PLB080004.

7.18.2 Pojezierze Sławskie PLB3000011

W przypadku omawianego obszaru przedmiotem ochrony są gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EWG oraz siedliska z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG.

Dla zapewnienia właściwego stanu ochrony gatunków bytujących w lasach, ważne jest nie pogorszenie struktury wiekowej drzewostanów nadleśnictwa, znajdujących się w granicach ostoi. W tabeli 27 zamieszczono zestawienie powierzchni starodrzewi na początku oraz na końcu okresu obowiązywania planu, jako wynik wykonania zawartych w nim wskazówek gospodarczych. Powierzchnia tych drzewostanów (od VI klasy wzwyż) na początku okresu wynosi 490,99 ha i na koniec okresu (po uwzględnieniu zapisanych w planie zabiegów) wzrasta do 644,56 ha. Przewiduje się zatem korzystny wpływ zapisów planu na strukturę wiekową drzewostanów w obszarze.

Tabela 27 Powierzchnia starodrzewi na początku i na końcu okresu obowiązywania p.u.I (grunty Nadleśnictwa Sława Śląska w granicach obszaru Pojezierze Sławskie PLB300011)

Starodrzewia na początku okresu		Starodrzewia na końcu okresu	
powierzchnia (ha)	udział %	powierzchnia (ha)	udział %
490,99	7,2	644,56	9,4

Przedmiotem ochrony w ostoi są gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE. Zostały one wymienione i opisane w rozdziale 6.5.2 niniejszego opracowania.

Na gruntach Nadleśnictwa Sława Śląska nie zlokalizowano stanowisk gatunków stanowiących przedmiot ochrony w obszarze.

Na gruntach Nadleśnictwa Sława Śląska, w granicach obszaru, zlokalizowano dwa stanowiska lęgowe bielika *Haliaeetus albicilla* (oba chronione strefami) niebędącego przedmiotem ochrony w ostoi.

Obszar posiada Plan Zadań Ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 14 stycznia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Pojezierze Sławskie PLB300011 (Dz. Urz. Woj. Wlkp., poz. 560). We wspomnianym dokumencie brak jest zaleceń ochronnych dotyczących gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Sława Śląska.

Reasumując: zapisy planu nie będą negatywnie wpływać na stan ochrony terenów, szczególnie cennych przyrodniczo z uwagi na występujące i bytujące tam gatunki ptaków – położonych na gruntach Nadleśnictwa Sława Śląska w granicach obszaru Pojezierze Sławskie PLB300011.

7.19 Prognoza oddziaływania planu urządzenia lasu na siedliska przyrodnicze znajdujące się poza granicami obszarów ochrony siedlisk

Część płatów siedlisk przyrodniczych z terenu nadleśnictwa znajduje się poza obszarami Natura 2000.

Plan urządzenia lasu może mieć decydujący wpływ na ochronę i zachowanie we właściwym stanie siedlisk przyrodniczych. Szczególnie istotne są zapisy planu dotyczące składu gatunkowego odnowień lasu. Przyjęty zestaw gatunków ma długookresowy wpływ na stan siedliska. Przy właściwym doborze gatunków wpływ ten będzie korzystny – za pomocą rębni złożonych można przebudować drzewostany z niewłaściwą strukturą gatunkową. Z drugiej strony niewłaściwe gatunki drzew przyjęte w planie urządzenia lasu mogą prowadzić do degeneracji siedlisk (np. duży udział sosny na siedliskach grądów).

Zapisy odnośnie do składów gatunkowych drzewostanów dla poszczególnych typów siedliskowych lasu zawarte są w opisie ogólnym lasów nadleśnictwa (elaboracie). Jednak w miejscach występowania siedlisk przyrodniczych plan zaleca stosowanie specjalnych składów gatunkowych zapisanych w programie ochrony przyrody.

Plan zakłada zwiększony udział gatunków pionierskich takich jak sosna, olsza czy brzoza w składzie upraw (jako gatunków pielęgnacyjnych dla gatunków głównych – np. sosna stanowi podgon dla dębu na siedliskach BMśw i LMśw) i zmiany składu wraz z wiekiem drzewostanu, poczynając od uprawy (zwykle kilka tysięcy drzew na 1 ha), do drzewostanów docelowych (zwykle kilkaset drzew na ha) wskutek wykonywanych czyszczeń, trzebieży oraz naturalnego wydzielania się drzew.

Powyższej oceny dokonano z pełną świadomością przyjętych metod przeprowadzonych inwentaryzacji siedlisk przyrodniczych i uproszczeń, które zostały w nich zastosowane. Powodowało to nie wyróżnianie mikrosiedlisk. Dlatego w przypadku występowania mikrosiedlisk zasadne jest stosowanie składu gatunkowego nowo zakładanych upraw zgodnych z występującymi rzeczywistymi siedliskami.

W żadnym z projektowanych składów gatunkowych plan nie zaleca wprowadzania gatunków obcych geograficznie.

Ocenę wpływu zabiegów gospodarczych przewidzianych w planie na siedliska przyrodnicze, poza obszarami siedliskowymi Natura 2000, zamieszczono w kolejnej tabeli.

Tabela 28. Przewidywane oddziaływanie zapisów planu na siedliska przyrodnicze znajdujące się poza granicami siedliskowych obszarów Natura 2000

Kod siedliska	Powierzchnia siedliska [ha]	Zaplanowane zabiegi	Powierzchnia zabiegu [ha]	Uwagi, wnioski do prognozy
3140	5,76	Brak zabiegów		Ochrona zachowawcza siedliska (w p.u.l. nie planuje się zabiegów gospodarczych). Umożliwienie naturalnego kształtowania się strefy ekotonowej poprzez wyłączenie z użytkowania rębego pasa drzewostanu o szerokości przynajmniej 25 m, wokół zbiorników wodnych wraz z otaczającymi je zatorfieniami lub samych torfowisk, stanowiących siedliska przyrodnicze z wyłączeniem sytuacji kłeskowych oraz przypadków zagrażających trwałości lasu i/lub bezpieczeństwu ludzi i mienia. Brak negatywnego wpływu planu.
3150	40,87	Brak zabiegów		Ochrona zachowawcza siedliska (w p.u.l. nie planuje się zabiegów gospodarczych). Umożliwienie naturalnego kształtowania się strefy ekotonowej poprzez wyłączenie z użytkowania rębego pasa drzewostanu o szerokości przynajmniej 25 m, wokół zbiorników wodnych wraz z otaczającymi je zatorfieniami lub samych torfowisk, stanowiących siedliska przyrodnicze z wyłączeniem sytuacji kłeskowych oraz przypadków zagrażających trwałości lasu i/lub bezpieczeństwu ludzi i mienia. Brak negatywnego wpływu planu.
3160	0,25	Brak zabiegów		Ochrona zachowawcza siedliska (w p.u.l. nie planuje się zabiegów gospodarczych). Umożliwienie naturalnego kształtowania się strefy ekotonowej poprzez wyłączenie z użytkowania rębego pasa drzewostanu o szerokości przynajmniej 25 m, wokół zbiorników wodnych wraz z otaczającymi je zatorfieniami lub samych torfowisk, stanowiących siedliska przyrodnicze z wyłączeniem sytuacji kłeskowych oraz przypadków zagrażających trwałości lasu i/lub bezpieczeństwu ludzi i mienia. Brak negatywnego wpływu planu.
6120	0,50	Trzebieże	*	Wyłączyć z zabiegu płat siedliska punktowego oraz strefę o szerokości 25 m przylegającą do siedliska. Brak negatywnego wpływu planu.
6410	53,01	Brak zabiegów		Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych. Brak negatywnego wpływu planu.
6430	2,90	Brak zabiegów		Ochrona zachowawcza siedliska Brak negatywnego wpływu planu.
6510	29,80	Brak zabiegów		Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych. Brak negatywnego wpływu planu.
7140	10,63	Brak zabiegów		Ochrona zachowawcza siedliska Brak negatywnego wpływu planu.
9110	6,66	Brak zabiegów		Ochrona zachowawcza siedliska Brak negatywnego wpływu planu.
9170	26,45	Brak zabiegów		Ochrona zachowawcza siedliska Brak negatywnego wpływu planu.
9190	59,02	Brak zabiegów		Ochrona zachowawcza siedliska Brak negatywnego wpływu planu.
		Rębnie złożone	2,18	Przy odnowieniu stosować składy gatunkowe zaprojektowane w POP dla siedliska 9190. Brak negatywnego wpływu planu.
		Trzebieże	2,90	Zaleca się regulację składu gatunkowego, usuwanie So i Brz, promowanie Db. Brak negatywnego wpływu planu.
91D0	2,85	Brak zabiegów		Ochrona zachowawcza siedliska Brak negatywnego wpływu planu.

Kod siedliska	Powierzchnia siedliska [ha]	Zaplanowane zabiegi	Powierzchnia zabiegu [ha]	Uwagi, wnioski do prognozy
91E0	337,26	Brak zabiegów		Ochrona zachowawcza siedliska Brak negatywnego wpływu planu.
		Czyszczenia	5,51	Zaleca się promowanie OL, Js. Brak negatywnego wpływu planu.
		Trzebieże	3,41	Zaleca się regulację składu gatunkowego, usuwanie So i Św, promowanie OL, Js. Brak negatywnego wpływu planu.
91F0	44,44	Brak zabiegów		Ochrona zachowawcza siedliska Brak negatywnego wpływu planu.

*-Zabieg zaplanowano w drzewostanie, w którym znajduje się siedlisko punktowe 6120

Na 97,7% powierzchni siedlisk przyrodniczych znajdujących się poza obszarami siedliskowymi Natura 2000 nie zaplanowano zabiegów gospodarczych. Nie przewiduje się, zatem możliwości wystąpienia znacząco negatywnego oddziaływania zapisów planu na stan i powierzchnię siedlisk przyrodniczych zlokalizowanych poza granicami siedliskowych obszarów Natura 2000.

7.20 Przewidywane oddziaływanie na integralność obszarów Natura 2000

Przez integralność obszarów Natura 2000 rozumie się spójność czynników strukturalnych i funkcjonalnych warunkujących zrównoważone trwanie populacji gatunków i siedlisk przyrodniczych, dla ochrony których zostały wyznaczone obszary Natura 2000, Z przeprowadzonej analizy wpływu zapisów planu wynika, że te nie wpłyną negatywnie na stan przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000 położonych na gruntach Nadleśnictwa Sława Śląska.

Zapisy planu nie zmieniają sposobu użytkowania gruntów omawianego terenu, przez co nie powodują zmian w zasięgu i powierzchni poszczególnych ekosystemów występujących w obszarach programu Natura 2000.

W projekcie planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Sława Śląska brak zabiegów mogących naruszyć integralność obszarów.

7.21 Przewidywane oddziaływanie na funkcjonowanie sieci korytarzy ekologicznych w Polsce

Plan urządzenia lasu (PUL) ma fundamentalny, bezpośredni wpływ na funkcjonowanie sieci korytarzy ekologicznych w Polsce poprzez kształtowanie struktury przestrzennej i wiekowej lasów, które stanowią główne szlaki migracji zwierząt. Ustalenia planu dotyczące użytkowania rębego i hodowli lasu powiązane z budową infrastruktury leśnej mogą wspierać łączność ekologiczną i zapobiegać fragmentacji siedlisk.

Ograniczenie powierzchni zrębów zupełnych do niespełna 3,48% powierzchni leśnej nadleśnictwa oraz pozostawianie kęp ekologicznych na zrębach zapobiega przerwaniu ciągłości kompleksów leśnych. Dodatkowo w miejscach cennych przyrodniczo (OCP-1) odstąpiono od użytkowania rębego co gwarantuje utrzymanie stałego pokrycia roślinnością leśną i sprzyja zachowaniu drożności szlaków. Podobną procedurę zastosowano w miejscach, które stanowią punkty krytyczne w korytarzach ekologicznych (miejscach o najwyższym ryzyku przerwania łączności, np. wąskie gardła).

Zaplanowane w PUL zabiegi nie będą naruszać łączności ekologicznej w ww. korytarzach, gdyż PUL nie planuje budowy żadnych elementów liniowych, barier itp. Ciągłość jest zachowana przede wszystkim wzdłuż cieków i dolin, gdzie pasy fitocenoz wyłączono z gospodarki leśnej. Również kępy w drzewostanach rębnych zakłada się tak, żeby występowała łączność starodrzewów.

Reasumując: w projekcie planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Sława Śląska brak zabiegów mogących naruszyć integralność sieci korytarzy ekologicznych w Polsce.

7.22 Ocena możliwości wystąpienia oddziaływań skumulowanych w czasie realizacji planu

Analiza możliwości wystąpienia oddziaływań skumulowanych polega na zbadaniu nie tylko wpływu samych działań zaplanowanych w PUL na środowisko, ale także jak wpływ ten sumuje się z innymi, przeszłymi, obecnymi i planowanymi przedsięwzięciami w okolicy.

Planowane w PUL działania są tak zaprojektowane, by nie powodować znacząco negatywnego wpływu na środowisko i ograniczyć presję na wszystkie elementy środowiska naturalnego, szczególnie gatunki chronione i cenne oraz siedliska przyrodnicze w długim okresie czasu.

Ocena działań skumulowanych:

- Analiza przestrzenna – analiza rozmieszczenia przestrzennego cięć względem obszarów chronionych nie wykazała cech kumulacji tych działań;
- Analiza czasowa – nie stwierdzono możliwości nakładania się w czasie intensywnych zabiegów (np. rębni IB) z innymi pracami w tym samym miejscu lub bezpośrednim sąsiedztwie.

Według stanu na 01.01.2026 r. przeanalizowano dokumenty planistyczne dotyczące gruntów zarządzanych przez Nadleśnictwo Sława Śląska i nie stwierdzono oddziaływań skumulowanych. Stwierdzono ponadto zgodność Planu urządzenia lasu dla omawianego nadleśnictwa ze strategią zagospodarowania przestrzennego²³.

²³ Elabarat – rozdział 1.2, str. 40

Reasumując: Analiza możliwości wystąpienia oddziaływań skumulowanych nie potwierdziła ich występowania na gruntach Nadleśnictwa Sława Śląska. Brak realizacji planu przyczyniłby się do oddziaływania gospodarki leśnej w sposób skumulowany, co zwiększyłoby ryzyko długotrwałych, trudnych do odwrócenia zmian w środowisku.

8. Przewidywane rozwiązania mające na celu zapobieganie i ograniczenie negatywnych oddziaływań planu na środowisko

W procesie tworzenia projektu Planu Urządzenia Lasu (PUL) dla nadleśnictwa kluczowym elementem planowania strategicznego jest wariantowanie, które polega na opracowaniu różnych scenariuszy zagospodarowania lasu. Pozwala to na wybór najlepszego rozwiązania, które godzi cele gospodarcze (pozyskanie drewna) z ochroną przyrody i oczekiwaniami społecznymi.

Wariantowanie rozpoczyna się już na etapie definiowania wytycznych do wykonania prac urzędniowych. Już w czasie KZP ustala się główne założenia planu, w tym sposób zagospodarowania lasu, składy gatunkowe upraw, gospodarcze typy drzewostanu i dolne granice wieku rębności. Warianty wybierane podczas KZP są następnie dostosowywane do aktów prawnych i zarządzeń obowiązujących w trakcie tworzenia dokumentacji, takich jak Zarządzenie nr 87 DGLP z dnia 12 lipca 2024 r. w sprawie wprowadzenia wytycznych dotyczących ograniczenia stosowania rębni i cięć zupełnych w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe czy wytyczne i rekomendacje Ogólnopolskiej Narady o Lasach (ONoL), które zostały wdrożone przez Dyрекcję Generalną Lasów Państwowych w postaci wyznaczenia w LP proponowanych Obszarów Cennych Przyrodniczo (OCP).

Kolejnym etapem jest inwentaryzacja terenowa, której wynikiem jest szczegółowy opis taksacyjny, który stanowi bazę do modelowania wariantów, zarówno na etapie uzgodnień na szczeblu nadleśnictwa czy RDLP, jak i na późniejszych etapach – przy kameralnym opracowaniu danych. W czasie tych prac wykonawca PUL przygotowuje zazwyczaj kilka wariantów:

- **referencyjny (gospodarczy):** opiera się na dotychczasowym modelu, dążąc do realizacji zadań gospodarczych przy zachowaniu zasad trwałości lasu;
- **ochronny/ekologiczny:** nakierowany na zwiększenie udziału lasów ochronnych, ochronę cennych siedlisk, ograniczenie rębni zupełnych na rzecz przerębowo-zrębowych lub przerębowych;
- **społeczny:** uwzględniający zwiększoną presję rekreacyjną oraz oczekiwania mieszkańców, często ograniczające pozyskanie drewna w lasach podmiejskich.

Następny etap polega na ustaleniu rozmiaru cięć. Proces ten jest wielostopniowy, ponieważ musi on uwzględnić wymogi środowiska naturalnego, gospodarczych i ochronnych funkcji lasu oraz różnych grup społecznych.

W trakcie NTG (wg. nowej IUL Narada Projektu Planu (NPP)) następuje dyskusja nad wyborem wariantów dla poszczególnych elementów planu – z udziałem przedstawicieli wykonawcy planu, nadleśnictwa, RDLP oraz wszystkich zainteresowanych stron – zakończona rekomendacją najkorzystniejszego wariantu, który staje się podstawą projektu planu. Projekt Planu Urządzenia Lasu wraz z Prognozą Oddziaływania na Środowisko zostaje następnie skierowany do Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z wnioskiem o wydanie opinii.

Fakultatywnie, po uzyskaniu opinii oraz uwag i wniosków, dyrektor RDLP zwołuje Komisję Projektu Planu (KPP), podczas której projekt Planu poddany zostanie ocenie społecznej.

W procesie tworzenia projektu Planu Urządzenia Lasu (PUL) dla nadleśnictwa kluczowym elementem planowania strategicznego jest wariantowanie, które polega na opracowaniu różnych scenariuszy zagospodarowania lasu. Pozwala to na wybór najlepszego rozwiązania, które godzi cele gospodarcze (pozyskanie drewna) z ochroną przyrody i oczekiwaniami społecznymi:

1. Wariantowanie etatów użytkowania w procesie tworzenia projektu planu urządzenia lasu (PUL) to kluczowy element planowania gospodarczego, pozwalający na dostosowanie intensywności pozyskania drewna do celów nadrzędnych, takich jak ochrona przyrody, trwałość lasu czy funkcje społeczne. Rozważano dwa warianty:
 - a. Wariant wynikający z obliczeń zgodnych z instrukcją urządzania lasu,
 - b. Wariant pomniejszony w oparciu o uwarunkowania przyrodnicze i społeczne.

Przyjęto wariant pomniejszony – uwzględniający uwarunkowania przyrodnicze i społeczne.

2. Wariantowanie rębni polegało na wyborze optymalnego sposobu odnowienia lasu i usunięcia drzewostanu dojrzałego (rębnego) w konkretnych warunkach siedliskowych i uwzględniających potrzeby poszczególnych drzewostanów. Proces ten ma na celu pogodzenie funkcji gospodarczych z ekologicznymi i społecznymi. Rozważano dwa warianty:
 - a. Wariant zgodny z wytycznymi ZHL (pozwalający na stosowanie m in. rębni zupełnych),
 - b. Wariant uwzględniający wytyczne MKiŚ, uwzględniające aspekt społeczny i ochronny).

Przyjęto wariant „b” kładący nacisk na stosowanie metod bliższych naturze (gospodarka o charakterze przerębowym), minimalizując cięcia zupełne w drzewostanach o charakterze naturalnym, ochronnym lub społecznym.

3. Wyłączenia z gospodarki leśnej w procesie tworzenia PUL oznaczają obszary, na których nie prowadzi się typowych zabiegów gospodarczych (np. rębni), a las pełni funkcje ochronne, biocenotyczne lub jest wyłączony z produkcji na rzecz innych celów. Rozważano dwa warianty:

- a. Wyłączenia z gospodarki leśnej tylko na podstawie ustawy o ochronie przyrody,
- b. Dodatkowe wyłączenia z gospodarki leśnej wynikające z pozaustawowych form ochrony przyrody.

Przyjęto wariant „b” uwzględniający rekomendacje Ogólnopolskiej Narady o Lasach (ONoL), które zostały wdrożone przez Dyрекcję Generalną Lasów Państwowych w postaci wyznaczenia w LP proponowanych Obszarów Cennych Przyrodniczo (OCP) i tzw. „starolasów”.

4. Rodzaj stosowanej trzebieży (cięcia pielęgnacyjnego) ma istotny wpływ na strukturę lasu, różnorodność biologiczną oraz funkcje ekologiczne ekosystemu. Zabiegi te mają na celu nie tylko pozyskanie drewna, ale również kształtowanie składu gatunkowego i odporności drzewostanu. Rozważano dwa warianty:

- a. Trzebieże selekcyjne (pozytywne) – zabiegi polegają na usuwaniu drzew wadliwych, chorych lub hamujących rozwój drzew o najwyższej jakości,
- b. Trzebieże przekształceniowe – celem ich stosowania jest zmiana struktury drzewostanu z jednowiekowego i jednogatunkowego na wielogatunkowy i wielowarstwowy (zbliżony do naturalnego), ukierunkowana na zgodność z typem lasu, inicjowanie i ochronę odnowień naturalnych.

Współczesne podejście do hodowli lasu kładzie nacisk na kompromis między produkcją drewna a ochroną przyrody, gdzie trzebieże mają na celu stworzenie lasu bardziej odpornego na zmiany klimatyczne, dlatego jako wiodący uznano wariant „b”.

5. Analiza wariantów rozmiaru pozyskania drewna w wyniku zaplanowanych zabiegów gospodarczych. Wprowadzenie ograniczeń wywołuje dyskusję o skutkach społeczno-gospodarczych i budzi obawy branży drzewnej o stabilność rynku surowca i miejsca pracy. Rozważano dwa warianty:

- a. Pozyskanie 100% zaplanowanej masy drewna – uzasadnione z punktu widzenia osiągnięcia stabilności ekonomicznej nadleśnictwa i rynku drzewnego,

- b. Pozostawianie martwego drewna i drobnicy na powierzchni – ograniczenie pozyskania drewna ma bezpośredni i znaczący wpływ na ochronę różnorodności biologicznej dzięki zachowaniu siedlisk wielu gatunków grzybów, roślin i zwierząt, zwłaszcza tych związanych z obecnością martwego drewna.

Pozostawianie martwego drewna (pni, gałęzi) oraz drobnicy (chrustu, drobnych gałązek) na powierzchni leśnej ma kluczowe, pozytywne znaczenie dla ochrony przyrody i funkcjonowania ekosystemów. Dlatego podczas przygotowania i realizacji działań w zakresie pozyskania drewna zaleca się przyjęcie wariantu drugiego (b).

6. Dylemat ochroniarski pomiędzy pozostawieniem chorych i niestabilnych drzewostanów do naturalnego rozpadu a ich przebudową (usuwaniem posuszu). Chodzi tutaj o jeden z najważniejszych konfliktów w nowoczesnej gospodarce leśnej i ochronie przyrody. Spór ten dotyczy wyboru dwóch wzorców postępowania:

- a. ochrona bierna (procesy naturalne), polegająca niekiedy na pozostawieniu chorych i niestabilnych drzewostanów do naturalnego rozkładu,
- b. ochrona czynna (interwencja człowieka) polegająca na zapobieganiu gradacjom szkodników, np. kornika drukarza.

Ochrona bierna promuje bioróżnorodność, ponieważ martwe drewno jest siedliskiem dla grzybów, owadów saproksylicznych, ptaków i ssaków. Naturalny rozpad pozwala na zachowanie ciągłości ekologicznej i odnowienie lasu siłami natury, co zwiększa jego odporność na przyszłe zaburzenia. Ryzykiem jest w tym przypadku zwiększenie lokalnej bazy żerowej dla szkodników, co może prowadzić do ich masowego namnożenia (gradacji) i zagrożenia dla sąsiednich, zdrowych drzewostanów.

Ochrona czynna umożliwia szybkie usunięcie „zasiedlonych” drzew, co przerywa cykl rozwojowy szkodników i chroni gospodarcze wartości lasu. Przebudowa pozwala na wprowadzenie gatunków lepiej dostosowanych do siedliska, co zwiększa stabilność drzewostanu. Ryzykiem jest tutaj możliwość zubożenia ekosystemu, niszczenia siedlisk, a intensywna wycinka i zrywka drewna mogą powodować uszkodzenia gleby i utrudniać naturalną regenerację.

Nowoczesne podejście do gospodarki leśnej dąży do kompromisu, czyli pozostawiania części martwego drewna (drzewa biocenotyczne) dla bioróżnorodności, przy jednoczesnym usuwaniu drzew zasiedlonych, które stanowią bezpośrednie zagrożenie gradacyjne. Wybór między tymi opcjami zależy od celu ochrony, typu siedliska oraz oceny ryzyka sanitarno-gospodarczego.

Reasumując: W związku z tym, że wariantowanie zostało przeprowadzone już w trakcie tworzenia projektu PUL można stwierdzić, iż rozwiązania zaproponowane w planie

godzą cele gospodarcze (pozyskanie drewna) z ochroną przyrody i oczekiwaniami społecznymi.

Stworzenie planu urządzenia lasu (PUL) dla Nadleśnictwa Sława Śląska ma na celu nie tylko gospodarowanie zasobami drzewnymi, ale także ochronę środowiska. Działania zapobiegawcze i ograniczające negatywne oddziaływania planu obejmują szereg rozwiązań prawnych, technicznych i organizacyjnych. Można je podzielić na cztery grupy, w zależności od konkretnych metod działań:

1. Ochrona siedlisk i bioróżnorodności:
 - ✓ Wyłączanie drzewostanów z użytkowania: wyznaczanie powierzchni referencyjnych (lasy wyłączone z użytkowania gospodarczego), pozostawianie drzewostanów w wieku przeszłorębnym do naturalnej śmierci (tzw. „starolasy”), tworzenie stref ochronnych wokół gniazd rzadkich ptaków lub stanowisk roślin chronionych,
 - ✓ Ochrona starych drzew i drzew dziuplastych: pozostawianie tzw. „biogrup” oraz drzew o charakterze pomnikowym,
 - ✓ Pozostawianie martwego drewna w lesie.
2. Zrównoważona gospodarka leśna:
 - ✓ Zmiana struktury gatunkowej poprzez przebudowę jednowiekowych drzewostanów na drzewostany dwu i więcej gatunkowe, co zwiększy odporność lasu na szkodniki i zmiany klimatyczne,
 - ✓ Ograniczanie stosowania rębni zupełnych na rzecz rębni złożonych i retencyjnych,
 - ✓ Dostosowanie intensywności cięć do poziomu zapewniającego trwałość lasu.
3. Ochrona gleby i wód:
 - ✓ Ochrona cieków wodnych poprzez tworzenie stref buforowych wzdłuż rzek, potoków i jezior (OCP).
4. Działania organizacyjne i monitoring:
 - ✓ Podnoszenie kwalifikacji kadry leśnej w zakresie metod proekologicznych,
 - ✓ Prowadzenie stałego monitoringu stanu lasu, w tym inwentaryzacja gatunków chronionych,
 - ✓ Konsultacje społeczne polegające na uwzględnieniu opinii lokalnej społeczności oraz organizacji ekologicznych w procesie tworzenia PUL.

Wyżej przedstawione działania wpisują się w koncepcję trwałej i zrównoważonej gospodarki leśnej, która stara się pogodzić funkcje gospodarcze, społeczne i ochronne lasu i zostaną szczegółowo przedstawione w dalszej części niniejszego rozdziału.

8.1 Rekomendacje dla nadleśnictw RDLP w Zielonej Górze dotyczące realizacji zapisów w/s wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej (2023).

Podczas przygotowania i realizacji działań w zakresie gospodarki leśnej obowiązują zasady określone w Rozporządzeniu Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 27 marca 2023 r. w sprawie wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej (Dz. U. 2023, poz. 672).

Wskazania ochronne zawarte w wymienionym wcześniej dokumencie (zalecenia i wskazówki) mają na celu ograniczenie ryzyka negatywnego oddziaływania zaplanowanych zabiegów gospodarczych na formy ochrony przyrody i zostały przedstawione szczegółowo w rozdziale nr 9.2.2. POP.

W związku z wejściem w życie Rozporządzenia w/s wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej (2023) RDLP w Zielonej Górze wydała rekomendacje dla nadleśnictw, dotyczące realizacji zapisów zawartych w rozporządzeniu, ze szczególnym uwzględnieniem działań minimalizujących wpływ realizacji prac gospodarczych na ptaki. W dalszej części rozdziału, w porozumieniu ze służbami RDLP w Zielonej Górze zostanie zamieszczona treść dokumentu.

„Rekomendacje są doszczegółowieniem zapisów obowiązującego *Rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 27.03.2023 r. w sprawie wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej* - w tym szczególnie w zakresie minimalizowania wpływu prac leśnych na chronione ptaki oraz gatunki z załącznika IV Dyrektywy Siedliskowej, w oparciu o Kierunkowe wytyczne DGLP, dotyczące wdrażania ww. rozporządzenia (ZP.7211.15.2023).

1. Lustracje terenowe (§2, ust. 1, pkt 3 rozporządzenia)

Wg zapisów rozporządzenia - nie wcześniej niż **dwa tygodnie przed przystąpieniem do działań w zakresie gospodarki leśnej przeprowadza się wizję terenową** w lesie, w którym będą prowadzone te działania, w celu sprawdzenia występowania **gatunków wymienionych w załączniku IV dyrektywy** Rady 92/43/EWG (wykaz znajduje się na końcu) **oraz gatunków ptaków objętych ochroną** lub potencjalnych miejsc ich występowania.

Przez **potencjalne miejsca występowania** gatunków, o których mowa powyżej rozumie się lokalizacje, w których występowanie tych gatunków było stwierdzone na podstawie dostępnych danych (pul, dane literaturowe itp.) i w których prawdopodobnie te gatunki występują, natomiast ich obecność nie została stwierdzona podczas przeprowadzania wizji terenowej.

W celu wykrycia i oznakowania stanowisk lęgowych chronionych ptaków oraz stanowisk gatunków z załącznika IV dyrektywy siedliskowej, należy przeprowadzać lustracje

terenowe przed przystąpieniem do prac z zakresu **pozyskania drewna i hodowli lasu**. W przypadku wykonywania prac na fragmencie wydzielienia, wizję terenową należy przeprowadzić na powierzchni przewidzianych prac. Wynik lustracji terenowej (także negatywny) należy odnotować w jednolitej formie przyjętej w danym nadleśnictwie (notatka służbowa, wpis do książki służbowej, rejestr lustracji itp.).

Rejestracja drzew dziuplastych powinna być prowadzona w taki sposób, aby możliwe było sprawne raportowanie lokalizacji i ilości wyznaczonych do pozostawienia drzew dziuplastych, np. poprzez ich zaznaczanie na szkicach zrębowych.

Lustracjom podlegają również drzewa usuwane z gruntów nieleśnych (zadrzewienia) oraz wycinki prowadzone przez podmioty zewnętrzne na gruntach LP.

Obecność stwierdzonych w wyniku lustracji terenowej stanowisk gatunków z załącznika IV, zasiedlonych gniazd i dziupli do pozostawienia bez ingerencji oraz sposób ich oznakowania, należy odnotować na zleceniu prac – generowanym z SILP WEB (w Panelu Leśniczego).

W szczególnie trudnych przypadkach, np. podczas szczytu okresu lęgowego na obszarach wyjątkowo cennych przyrodniczo lub w miejscach szczególnego zainteresowania społeczeństwa, dopuszcza się zlecenie wykonania lustracji terenowej przez zewnętrznego specjalistę.

Zaleca się **unikać w okresie od 15 marca do 15 lipca wystawiania zleceń z zakresu pozyskania drewna na okres dłuższy niż miesiąc**. W przypadku wystawiania „długoterminowego” zlecenia w ww. okresie, wizje terenowe należy ponawiać w liczbie i terminach zapewniających skuteczną ochronę ptaków oraz gatunków wymienionych w IV załączniku Dyrektywy Siedliskowej.

W przypadku wystąpienia kar umownych z uwagi na niedopuszczalną zwłokę w przyjęciu zlecenia lub rozpoczęcia prac, wizja terenowa powinna być wykonana powtórnie.

Dopuszcza się możliwość odstąpienia od obowiązku przeprowadzania wizji terenowych w drzewostanach w których występuje bardzo wysokie zagrożenie bezpieczeństwa przebywających tam ludzi (np. w drzewostanach pokłeskowych). W takich przypadkach leśniczy wnioskuje do nadleśniczego o odstąpienie od wykonania lustracji.

Termin wykonania lustracji terenowych

Należy przyjąć, że jeśli różnica między datą przeprowadzenia wizji terenowej, a datą przyjęcia zlecenia jest nie większa niż 11 dni oznacza to że wizja została wykonana z zachowaniem 14 dni przed rozpoczęciem prac.²⁴

Kontrola wykonania lustracji

W celu zapewnienia należytej skuteczności lustracji terenowych, należy przeprowadzać weryfikacje terenowe w ramach kontroli wewnętrznych nadleśnictwa. Wykonywać je powinni inżynierowie nadzoru, lub inne osoby wyznaczone przez

²⁴ Zgodnie z interpretacją prawną DGLP nt. terminu wykonania lustracji (uzgodnioną z prawnikami).

nadleśniczego. Kontrolą należy objąć co najmniej 10% losowo wybranych powierzchni przeznaczonych do pozyskania drewna.

Weryfikacje terenowe przeprowadza się co do zasady, w możliwie najkrótszym terminie **przed rozpoczęciem prac** (wraz z możliwością weryfikacji podczas ich wykonywania). Ostateczny termin wykonania weryfikacji terenowych, liczbę powierzchni objętych kontrolą, sposób dokumentowania oraz wyznaczenie stanowisk upoważnionych do kontroli pozostawia się w gestii nadleśnictwa.

2. Oznakowanie stanowisk ptaków i gatunków chronionych (§2, ust. 1, pkt 4)

Oznakowaniu w terenie podlegają:

- a) drzewa dziuplaste, drzewa z gniazdami ptaków o średnicy gniazda powyżej 25 cm oraz inne gniazda wieloletnie,
- b) inne stanowiska lęgowe ptaków (gniazda jednoroczne),
- c) stanowiska, na których występują gatunki wymienione w załączniku IV dyrektywy Rady 92/43/EWG.

Dziuple i inne stanowiska należy oznaczać w sposób zapewniający możliwość rozpoznania tych stanowisk przez wykonawcę działań w zakresie gospodarki leśnej:

- w przypadku dziupli i dużych gniazd nadrzewnych – oznakowanie farbą, zapisując na pniu drzewa literę „E”, lub w inny sposób opisany w zleceniu;
- w przypadku gniazd naziemnych - w sposób, który nie będzie powodował płoszenia ptaków, opisany w zleceniu;
- w przypadku gniazd jednorocznych lub stanowisk gatunków z załącznika IV dyrektywy siedliskowej oznakowanie może mieć charakter nietrwały, opisany w zleceniu (do czasu zakończenia prac lub wyprowadzenia lęgu).

W przypadku lokalizacji drzew dziuplastych w oznakowanych kępach, pozostających podczas użytkowania rębego, nie jest konieczne ich indywidualne znakowanie.

Taka sytuacja spełnia zapis § 2, ust. 1, pkt 4 rozporządzenia: „oznakowują (..) w sposób zapewniający możliwość rozpoznania tych stanowisk przez wykonawcę działań w zakresie gospodarki leśnej”.

Na zleceniu prac – generowanym z SILP WEB, w Panelu Leśniczego w formularzu „Zlecenia” zostało dodane nowe narzędzie „Wizje terenowe”.

W polu tekstowym „Sposób oznakowania stwierdzonych stanowisk” należy odnotować jednoznacznie i zrozumiale dla wykonawcy prac, **sposób oznakowania oraz liczbę oznakowanych drzew lub stanowisk** np. „czerwona farba litera E, 5 szt.” lub „taśma biało-czerwona, 3 szt.”.

W razie występowania stanowisk innych gatunków objętych ochroną prawną, (niewymienionych w zał. IV dyrektywy) lub cennych elementów przyrodniczych lub kulturowych należy wypełniać dodatkowe pole „Inne miejsca wymagające ochrony” (po wybraniu przycisku „Dodaj” lub „Koryguj”).

Przed rozpoczęciem prac należy wskazać wykonawcom zidentyfikowane i oznakowane stanowiska.

Za oznakowanie stanowisk lęgowych ptaków i stanowisk gatunków z załącznika IV odpowiada leśniczy.

3. Pozostawianie bufora wzdłuż naturalnych cieków i naturalnych zbiorników (§3, pkt 5 rozporządzenia)

W celu spełnienia wymogu ujętego w §3, pkt 5 rozporządzenia, cyt.: *„nie stosuje się rębni zupełnych oraz rębni gniazdowych w pasie o szerokości 25 m od linii brzegu naturalnych cieków i zbiorników wodnych”*, zaleca się stosowanie następujących rozwiązań:

- W wydzieleniach, gdzie zaplanowane jest stosowanie rębni zupełnej lub gniazdowej należy wydzielić część powierzchni manipulacyjnej położonej w pasie o szerokości 25 m od linii brzegu przez podział wydzielenia (optymalnie **o pow. powyżej 0,5 ha**), lub jeśli jest to możliwe, zmienić rodzaj rębni na inny. W pierwszym przypadku na szkicach cięć odnowieniowych należy wrysować granicę pomniejszonej powierzchni manipulacyjnej, modyfikacja powierzchni dotyczy również danych zamieszczanych na szkicu, raptularzu, w bazie SILP itd. Wydzieloną powierzchnię najlepiej zakwalifikować jako powierzchnię referencyjną,
- W przypadku gdy pas o szerokości 25 metrów **nie przekracza powierzchni 0,5 ha**, zaleca się pozostawienie fragmentu drzewostanu jako kępy (PNSW) w ramach działki zrębowej,
- W uzasadnionych przypadkach możliwe jest zastosowanie innych rozwiązań, przy uwzględnieniu nadrzędnej zasady niestosowania cięć zupełnych w pasie 25 metrów od linii brzegu naturalnych cieków i naturalnych zbiorników wodnych.

4. Pozostawianie gatunków wczesnosukcesyjnych (§3, pkt 10 rozporządzenia)

W celu spełnienia wymogu ujętego w §3, pkt 10 rozporządzenia, cyt.: *„zaleca się zapewnienie udziału w drzewostanach drzew gatunków wczesnosukcesyjnych, w szczególności brzozy, osiki oraz wierzby iwy, w formie domieszek, w udziale dostosowanym do wymagań typów siedliskowych lasu oraz siedlisk przyrodniczych”*.

Z uwagi na istotną rolę pełnioną przez drzewa gatunków wczesnosukcesyjnych (zwłaszcza osikę i brzozę) oraz drzewa gatunków nektarodajnych i owocodajnych w utrzymaniu różnorodności biologicznej w ekosystemach leśnych, należy planować ich pozyskiwanie w zakresie zapewniającym pozostawienie pojedynczych okazów lub grup drzew w formie domieszek.

W przypadku pozostawiania ww. gatunków na terenie siedlisk przyrodniczych Natura 2000 nie może to prowadzić do pogorszenia stanu ich zachowania.

5. Zachowanie i pielęgnacja enklaw śródleśnych ze stanowiskami gatunków chronionych (§3, pkt 11 rozporządzenia)

Zgodnie z zapisami rozporządzenia: „*enklawy śródleśne na gruntach leśnych, na których stwierdzono stanowiska gatunków chronionych związanych z terenami otwartymi, utrzymuje się w niepogorszonym stanie przez usuwanie, w razie potrzeby, drzew i krzewów*”;

Ma to istotne znaczenie dla niektórych gatunków z załącznika IV jak np. gniewosza plamistego i jaszczurki zwinki, nietoperzy czy niektórych gatunków motyli.

W przypadkach zarastania takich powierzchni przez gatunki drzewiaste, konieczne jest podjęcie działań czynnej ochrony osobnym trybem.

6. Pozostawianie biogrup i kęp na zrębach (§3, pkt 16 rozporządzenia)

W celu spełnienia wymogu ujętego w §3, pkt 16 rozporządzenia, cyt.: „*w lasach użytkowanych rębniami zupełnymi pozostawia się do naturalnego obumarcia co najmniej 5% powierzchni drzewostanów w formie biogrup na zrębach lub większych fragmentów drzewostanów przeznaczonych do użytkowania rębego, chyba że występują przesłanki, w szczególności nadmiernie pojawiające się i rozprzestrzeniające organizmy szkodliwe, uzasadniające odstępianie od tego wymagania; oceny spełnienia wymagania dokonuje się w cyklu 10-letnim w przypadku drzewostanów objętych planem urządzenia lasu, uproszczonym planem urządzenia lasu albo decyzją wydaną na podstawie inwentaryzacji stanu lasu oraz w cyklu rocznym w przypadku lasów, dla których nie sporządzono tych dokumentów*”:

- a) Rozmieszczenie pozostawianych fragmentów drzewostanów (kęp starodrzewu) z uwzględnieniem sąsiednich wydzieleń powinno się planować (w miarę możliwości) w taki sposób, aby w przyszłości tworzyły wspólnie większe fragmenty starodrzewu;
- b) Przy wyznaczaniu powierzchni fragmentów drzewostanów i/lub biogrup należy kierować się potrzebą zachowywania mikrosiedlisk oraz fragmentów lokalnie najcenniejszych przyrodniczo;
- c) Powierzchnie wyznaczanych fragmentów drzewostanów oraz biogrup należy identyfikować w SILP przez właściwe zakodowanie w ramach PNSW. W przypadku kęp, jako kryterium należy przyjąć zasadniczo powierzchnię powyżej 0,05 ha;
- d) Fragmenty drzewostanów oraz biogrupy nie podlegają użytkowaniu w kolejnych rewizjach urzędzeniowych, należy pozostawiać je do naturalnego rozkładu (dotyczy to również zamarłych drzew). Wyjątkiem są sytuacje związane z bezpieczeństwem ludzi oraz zagrożeniem trwałości lasu – decyzje podejmowane w tym zakresie należy dokumentować np. w formie notatki (zatwierdzonej przez osoby nadzorujące planowanie i wykonanie prac z zakresu gospodarki leśnej w nadleśnictwie) ;
- e) Pozostawianie fragmentów drzewostanów oraz biogrup, o których mowa w pkt 16 rozporządzenia nie jest obligatoryjne w szczególności w przypadku wystąpienia przesłanek dotyczących zagrożenia trwałości lasu i bezpieczeństwa ludzi oraz na zrębach wykonywanych z przyczyn sanitarnych (w związku z wystąpieniem klęsk lub szkód np. wichury);

- f) Pozostawienie w ramach powierzchni manipulacyjnej fragmentu drzewostanu oraz biogrup nie jest również obligatoryjne na zrębach o powierzchniach mniejszych niż 1 ha, w przypadku bloku upraw pochodnych i zachowawczych (dopuszcza się pozostawianie kęp gatunków innych, niż wprowadzone w ramach ww. upraw). Trzeba jednak pamiętać, że w takich przypadkach należy zwiększyć powierzchnię pozostawionych elementów na innych powierzchniach zrębowych, tak aby sumaryczna powierzchnia pozostawionych fragmentów drzewostanu nie była mniejsza niż 5% powierzchni zrębów zupełnych zaplanowanych w danym dziesięcioleciu;
- g) Fragmenty drzewostanów oraz biogrupy pozostawiane są w celu:
- utrzymania różnorodności biologicznej;
 - wzbogacania zróżnicowania wiekowo-przestrzennego odnawianego drzewostanu;
 - zapewnienia ciągłości procesów ekologicznych;
 - utrzymania łączności ekologicznej (sieć wysp);
 - poprawy percepcji estetycznej krajobrazu;
- h) Pozostawienie w ramach powierzchni manipulacyjnej fragmentu drzewostanu oraz biogrup o łącznej powierzchni większej od powierzchni wynikającej ze wskazówki gospodarczej jest dopuszczalne, ale wymaga zatwierdzenia (np. w formie adnotacji na szkicu cięć odnowieniowych) osób nadzorujących planowanie i wykonanie prac z zakresu gospodarki leśnej w nadleśnictwie.

7. Pozostawianie drzew w drzewostanach użytkowanych rębniami złożonymi (§3, pkt 18 rozporządzenia)

W celu spełnienia wymogu ujętego w §3, pkt 18 rozporządzenia, cyt.:

„w drzewostanach rębnych użytkowanych rębniami złożonymi pozostawia się 3–5 żywych drzew w przeliczeniu na 1 ha odnawianej powierzchni, przy czym grupuje się je w ramach nieużytkowanych powierzchni z uwzględnieniem zaleceń określonych w pkt 17”:

- a) Określenie minimalnej liczby drzew do pozostawienia wylicza się poprzez pomnożenie wartości ww. wskaźnika (3-5 drzew) przez wielkość powierzchni manipulacyjnej (ha);
- b) Zaleca się pozostawianie ww. drzew w formie nieużytkowanych fragmentów drzewostanów (biogrup, lub większych płatów). W uzasadnionych przypadkach (np. potrzeba pozostawienia drzew biocenotycznych rosnących pojedynczo) możliwe jest pozostawianie również mniejszych biogrup lub nawet pojedynczych drzew;
- c) **W RDLP w Zielonej Górze utrwaloną zasadą jest pozostawianie fragmentów drzewostanów użytkowanych rębniami złożonymi** (większych niż opisanych w lit. a i b) **w postaci kęp**, analogicznie, jak ma to miejsce przy rębniach zupełnych.
- d) Zaleca się żeby zgodnie z zapisami §3, pkt 17 rozporządzenia pozostawiane biogrupy, w miarę możliwości, obejmowały drzewa dziuplaste, drzewa z gniazdami wieloletnimi oraz inne żywe drzewa biocenotyczne, w tym drzewa należące do gatunków uznawanych za długowieczne;

- e) Zaleca się wyznaczanie w terenie, z zaznaczeniem na szkicu cięć odnowieniowych, fragmentów drzewostanów oraz biogrup przed rozpoczęciem pierwszego etapu cięć w ramach rębni złożonych;
- f) Przy postępowaniu względem ww. fragmentów drzewostanów oraz biogrup zastosowanie mają również zalecenia zawarte w pkt. 6 (lit. b – f);

8. Ograniczenie użytkowania na siedliskach bagiennych, w tym OI i OIJ (§3, pkt 20 rozporządzenia)

W celu spełnienia wymogu ujętego w §3, pkt 20 rozporządzenia, cyt.: *„jeżeli jest to możliwe, przy uwzględnieniu uwarunkowań gospodarczych, społecznych i kulturowych, zaleca się minimalizację działań związanych z pozyskaniem surowca drzewnego na siedliskach bagiennych lub rezygnację z tych działań”* należy:

- a) Preferować rębnie pozwalające na naturalne odnowienie lasu;
- b) W ramach prac odnowieniowych należy odstąpić od mechanicznego przygotowania gleby. W uzasadnionych przypadkach zaleca się stosowanie ręcznego przygotowania gleby (placówki, talerze, kopczyki);
- c) Najlepiej zachowane siedliska bagienne (właściwe uwodnienie i kompozycja gatunkowa) są w sposób szczególny predystynowane, jako powierzchnie referencyjne;
- d) Podejmując ww. decyzję należy uwzględniać, w szczególności, stosowne zapisy planów zadań ochronnych lub planów ochrony dla obszarów Natura 2000.

9. Działania minimalizujące wpływ realizacji prac gospodarczych na ptaki

W drzewostanach z dużym udziałem gatunków liściastych z bogatym podszytem (leśne siedliska przyrodnicze, olsy i inne lasy o podobnym charakterze) oraz w obszarach ptasich Natura 2000, zaleca się, z uwzględnieniem potrzeb realizacji rocznego planu pozyskania i podpisanych umów z odbiorcami drewna, prowadzenie pozyskania drewna w I i IV kwartale.

Melioracje agrotechniczne polegające na usunięciu podszytów (na powierzchniach planowanych do użytkowania rębego) zaleca się w miarę możliwości wykonać w okresie jesienno-zimowym lub wczesnowiosennym przed okresem lęgowym ptaków. Ograniczy to atrakcyjność siedlisk lęgowych ptaków, a co za tym idzie, zmniejszy ich zagęszczenie na pozycjach zrębowych.

Jeżeli pozwalają na to warunki, wskazane jest pozostawienie do kilku najbliższych drzew, otaczających drzewo dziuplaste od południa, w celu zminimalizowania zmian warunków termicznych w otoczeniu drzewa po wykonanym zrębie lub trzebieży. W miarę możliwości nagromadzenie drzew dziuplastych lub z widocznym gniazdem należy otaczać wyznaczonymi na etapie projektowym kępami starodrzewu.

10. Usuwanie drzew z gniazdami ze względów bezpieczeństwa i na terenach zagrażających trwałości lasu

Przedmiotowe rekomendacje nie dotyczą drzew z zasiedlonymi gniazdami lub dziuplami, które stwarzają zagrożenie dla bezpieczeństwa osób postronnych, poruszających

się po drogach publicznych, ścieżkach rowerowych, szlakach turystycznych itp., lub mienia. W takich przypadkach zastosowanie mają ogólnie obowiązujące przepisy prawa powszechnego.

Sytuacje takie należy udokumentować pisemnie w formie ustalonej w nadleśnictwie.

11. Reagowanie na sytuacje kryzysowe

W przypadku ścięcia drzewa z czynną dziuplą lub zasiedlonym gniazdem ptaków, należy podjąć działania zmierzające do stworzenia szansy na pomyślne dokończenie lęgów w porozumieniu z wyznaczonym ornitologiem, o którym mowa poniżej. W sytuacji braku możliwości dokończenia lęgu, należy jak najszybciej dostarczyć pisklęta do właściwych terytorialnie ośrodków rehabilitacji zwierząt.

Spośród pracowników jednostek organizacyjnych RDLP w Zielonej Górze, zostali wyznaczeni ornitolodzy, których zadaniem jest doradztwo w przypadku zaistnienia sytuacji kryzysowych. RDLP w Zielonej Górze przekazało dane kontaktowe ww. osób do nadleśnictw (pismo ZP.7211.5.2020 z dnia 16.11.2020 r.). Można również skorzystać z pomocy merytorycznej ornitologów z ośrodków naukowych i stowarzyszeń współpracujących z nadleśnictwami.

Wykonawcę prac należy zobligować poprzez stosowne zapisy w umowie, do niezwłocznego powiadamiania leśniczego o każdym wypadku nieumyślnego ścięcia drzewa z dziuplą lub gniazdem ptaka, które były zasiedlone. Ponadto, na każdym etapie prac, wykonawca powinien powiadomić leśniczego o zaobserwowaniu dziupli lub gniazda niedostrzeżonych wcześniej.

Wykonawcy prac powinni uzyskać numer telefonu leśniczego i całodobowy numer rezerwowi wyznaczonego pracownika nadleśnictwa (na wypadek nieobecności leśniczego). Zalecane jest umieszczenie numerów telefonów w sposób trwały, np. na wizytówkach, nalepkach, zawieszkiach, itp.

W sytuacji zgłoszenia przez osoby postronne faktu ścięcia drzewa z zasiedloną dziuplą lub gniazdem z pisklętami, pracownik nadleśnictwa, albo osoba wykonująca prace pozyskaniowe, która powzięła tę informację, powinna niezwłocznie powiadomić o tym fakcie leśniczego. Leśniczy jest zobowiązany do niezwłocznego powiadamiania zastępcy nadleśniczego, a w przypadku jego nieobecności, osobę pełniącą tę funkcję. Osoba ta koordynuje dalsze działania.

W uzasadnionych przypadkach leśniczy podejmuje decyzję o wstrzymaniu prac. Równocześnie, jeżeli pojawią się informacje w mediach, należy zastosować procedurę opisaną w punkcie „Reagowanie w sytuacji pojawienia się informacji w mediach”.

Nadleśnictwa posiadają numery telefonów, służące do zgłaszania przypadków ścięcia zasiedlonych drzew dziuplastych lub drzew z zasiedlonym gniazdem (również poza godzinami pracy nadleśnictwa). Wyznaczony numer jest umieszczony na stronach

internetowych nadleśnictw w zakładce „Kontakt”. Najczęściej jako kolejna zakładka „Telefon interwencyjny ws. lęgów ptasich”

W każdej sytuacji powzięcia przez nadleśnictwo informacji o przypadku ścięcia drzewa z czynną dziuplą lub zasiedlonym gniazdem ptaków, należy niezwłocznie poinformować o tym zdarzeniu rzecznika prasowego RDLP w Zielonej Górze.

12. Reagowanie w sytuacji pojawienia się informacji w mediach

W sytuacji pojawienia się w przestrzeni publicznej (głównie w sieciach społecznościowych) informacji o przypadkach ścięcia drzewa z czynną dziuplą lub zasiedlonym gniazdem ptaków, należy:

- zweryfikować zgłoszenia i w miarę konieczności sprostować nieprawdziwe informacje,
- przedstawić stosowne wyjaśnienia o okolicznościach zdarzenia,
- przedstawić jakie podjęto działania zapobiegawcze przed zdarzeniem,
- przedstawić jakie podjęto działania zmierzające do stworzenia szansy na pomyślne dokończenie lęgów ptaków lub odchowanie piskląt w ośrodku rehabilitacji.

Wyjaśnienia należy zamieszczać na stronie nadleśnictwa oraz jeśli istnieje taka możliwość - w miejscach, w których informacja ta się pierwotnie pojawiła i jest rozpowszechniana np. w serwisach społecznościowych czy stronach internetowych po uprzedniej konsultacji z Wydziałem ds. Komunikacji Społecznej (DM) RDLP w Zielonej Górze.

13. Przewożenie ptaków do ośrodków rehabilitacji

W sytuacji braku możliwości stworzenia warunków do dokończenia lęgu, należy jak najszybciej dostarczyć pisklęta, ale również, o ile są - ranne osobniki dorosłe, do właściwych terytorialnie ośrodków rehabilitacji zwierząt. Aktualny wykaz ośrodków rehabilitacji zwierząt w Polsce znajduje się na stronie internetowej Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (<https://www.gdos.gov.pl/wykaz-osrodkow-rehabilitacji-zwierzatw-polsce>). Zgodnie z zapisami Art. 52 ust. 2 pkt. 4 ustawy o ochronie przyrody, nie jest wymagana zgoda Dyrektora RDOŚ na chwytanie zwierząt rannych lub osłabionych w celu udzielenia im pomocy weterynaryjnej i przemieszczenia ich do ośrodków rehabilitacji zwierząt.

14. Konsekwencje służbowe

Należy konsekwentnie egzekwować przestrzeganie przez wykonawców prac wytycznych w zakresie ochrony przyrody obowiązujących w LP, stanowiących integralną część umów na realizację prac gospodarczych.

Fakt niestwierdzenia podczas oględzin, a następnie ścięcia dobrze widocznych dużych gniazd, lub drzew z dobrze widocznymi dziuplami, wskazuje na konieczność podjęcia działań wyjaśniających, czy zostały dopełnione wszystkie wymagane prawem powszechnym i uregulowaniami wewnętrznymi procedury.

Ustalenia z kontroli powinny zostać utrwalone w formie notatki służbowej.

W sytuacji stwierdzenia nieprawidłowości należy wyciągać konsekwencje służbowe”.

8.2 Rekomendacje w sprawie optymalnych, w kontekście zwierząt i roślin chronionych, terminów wykonania zabiegów gospodarczych

Kluczowym aspektem dla skutecznej ochrony gatunkowej w odniesieniu do realizacji PUL jest określenie optymalnych terminów wykonywania poszczególnych prac tj. zabiegów gospodarczych z uwzględnieniem biologii i potrzeb ochrony poszczególnych gatunków.

W przypadku stwierdzenia stanowisk chronionych gatunków **ssaków**, prace leśne należy prowadzić poza okresami wychowu młodych oraz snu zimowego (hibernacji) konkretnych gatunków. Optymalny termin wykonywania prac gospodarczych w lesie przypada zazwyczaj na późną jesień oraz zimę, a dokładnie od listopada do końca lutego. Powinny być one w miarę możliwości, wstrzymane w okresie największej aktywności rozrodczej i wychowu młodych (wiosna/lato). W przypadku nietoperzy, kluczowe jest unikanie prac w okresie hibernacji (w jaskiniach/dziuplach) oraz wychowu młodych. Optymalny termin wykonywania prac gospodarczych w lesie, w tym przypadku przypada na późną jesień (przełom października i listopada) oraz koniec zimy/wczesną wiosnę (przed wylotem z zimowisk). Kluczowe jest unikanie prac w okresie, gdy nietoperze wychowują młode (maj–lipiec/sierpień) oraz gdy hibernują (listopad–marzec). Podsumowując: prace najlepiej planować w okresie spoczynku zimowego, minimalizując niepokojenie zwierząt.

Optymalny termin wykonywania prac gospodarczych w lesie (zwłaszcza wycinki) **w przypadku stwierdzenia** stanowisk chronionych gatunków **ptaków** to okres poza sezonem lęgowym. W tym czasie ryzyko zniszczenia gniazd, jaj lub piskląt jest najmniejsze. Okres lęgowy większości gatunków ptaków trwa od 1 marca do 15 października. W tym czasie, zgodnie z przepisami o ochronie gatunkowej, zabronione jest niszczenie siedlisk i gniazd. W przypadku gatunków objętych strefami ochronnymi, terminy prac są bardziej restrykcyjne i zależą od decyzji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (RDOŚ), często wykluczając prace w promieniu kilkuset metrów od gniazda przez dłuższy czas. W przypadku stwierdzenia obecności tzw. „dziuplaków” należy zachować tzw. drzewa dziuplaste oraz biogrupy (kępy starodrzewu) a prace najlepiej zaplanować na szczyt zimy (grudzień – luty), aby uniknąć przypadkowego zniszczenia zimujących w dziuplach ptaków lub wczesnych lęgów. Reasumując: okres od 16 października do końca lutego to optymalny czas na prowadzenie zrębów, trzebieży i wywozu drewna, ponieważ minimalizuje ryzyko naruszenia lęgów.

Optymalnym terminem wykonywania prac gospodarczych w lesie w przypadku stwierdzenia stanowisk chronionych gatunków **gadów** jest późna jesień oraz zima, czyli okres ich hibernacji (odrętwienia zimowego). Najbezpieczniejszy czas to listopad – marzec, kiedy gady zimują ukryte w ziemi, stertach kamieni, korzeniach drzew lub pniakach i nie są

aktywne. Prace prowadzone w tym czasie, szczególnie te wymagające ciężkiego sprzętu, minimalizują ryzyko bezpośredniego zabicia osobników, które w tym okresie nie przemieszczają się. Należy przy tym unikać niszczenia potencjalnych miejsc zimowania (sterty kamieni, próchniejące pnie, głębokie wykroty).

W przypadku stwierdzenia stanowisk chronionych gatunków **płazów** w lesie, optymalny termin wykonywania prac gospodarczych to późna jesień oraz zima (najlepiej od listopada do lutego). Jest to okres, w którym płazy są w stanie hibernacji, zazwyczaj poza terenem bezpośrednich prac (zimują w ziemi, pod korzeniami lub na dnie zbiorników wodnych), co minimalizuje ryzyko ich bezpośredniego zniszczenia. W przypadku tej grupy zwierząt, ze względu na ich dość skomplikowaną biologię należy wskazać jeszcze dwa zalecane ograniczenia czasowe:

- ✓ Unikanie wiosny (marzec-maj): to okres migracji do zbiorników wodnych i rozrodu, zatem prace ciężkim sprzętem w tym czasie są najbardziej szkodliwe;

- ✓ Unikanie lata (czerwiec-sierpień): czas żerowania i wędrówek młodych osobników (metamorfoza), kiedy płazy są aktywne na powierzchni i są najbardziej podatne na zniszczenie.

W przypadku prac w sąsiedztwie miejsc rozrodu, zaleca się również stosować ochronę czynną: budowę płotków ochronnych (przenoszenie płazów przez drogę) oraz unikanie tworzenia kolein, które mogą stać się pułapkami.

Optymalny termin wykonywania prac gospodarczych w lesie (w tym wycinki, zrywki drewna) w przypadku stwierdzenia stanowisk chronionych gatunków **bezkręgowców** to okres ich najniższej aktywności, czyli późna jesień i zima (najlepiej od listopada do końca lutego). Późna jesień i zima (listopad – luty) to okres, w którym większość owadów i innych bezkręgowców przechodzi w stan hibernacji, diapauzy lub znajduje się w stadiach larwalnych/poczwarkowych ukrytych głęboko w drewnie, glebie lub ściółce. W tym czasie prace leśne powodują najmniejsze szkody populacyjne. W miejscu lokalizacji sąsiadujących ze stwierdzonymi stanowiskami bezkręgowców należy unikać prac w okresie aktywności (od marca/kwietnia do października), kiedy bezkręgowce żerują, rozmnażają się lub przemieszczają. Prace w tym czasie mogą zniszczyć siedliska, jaja, larwy lub dorosłe osobniki.

Optymalnym terminem prowadzenia prac leśnych na stanowiskach **roślin i grzybów** objętych ochroną jest późna jesień oraz zima (najlepiej okres od listopada do końca lutego). Prace te powinny być wykonywane w czasie spoczynku wegetacyjnego, kiedy zminimalizowane jest ryzyko mechanicznego uszkodzenia części nadziemnych roślin, zniszczenia owocników grzybów oraz naruszenia ich siedlisk. Należy unikać prac od wiosny do wczesnej jesieni, aby nie niszczyć kwitnących roślin, owocników grzybów oraz nie

uszkadzać struktury gleby, w której rozwijają się grzybnie. Prace wykonywane zimą, gdy podłoże jest zamrożone, dodatkowo ograniczają niszczenie gleby i runa leśnego. Dla ochrony gatunkowej roślin i grzybów istotne jest również unikanie zrywki drewna (transportu) przez miejsca ich występowania, co najlepiej zapewnić, planując prace w okresie ich spoczynku.

8.3 Rekomendacje w sprawie pozaustawowych form ochrony obszarów przyrodniczo-cennych

W trakcie opracowywania projektu PUL zastosowano wytyczne i rekomendacje Ogólnopolskiej Narady o Lasach (ONoL), które zostały wdrożone przez Dyрекcję Generalną Lasów Państwowych w postaci wyznaczenia w LP proponowanych Obszarów Cennych Przyrodniczo (OCP). Obszary te mają stanowić kluczowy element kompleksowej strategii wzmocnienia ochrony lasów w Polsce. Celem wyznaczenia OCP, określanych w dokumentach jako lasy o szczególnych walorach przyrodniczych, jest objęcie ich wzmocnioną ochroną. Idzie za tym realizacja krajowych i międzynarodowych zobowiązań dotyczących ochrony różnorodności biologicznej oraz zapewnienie trwałości pozaprodukcyjnych usług ekosystemowych świadczonych przez lasy.

Wyznaczone przez nadleśnictwo lasy i inne grunty przeznaczone do wyłączenia z użytkowania (OCP1) oraz modyfikacji gospodarki leśnej (OCP2) zostały poddane w ramach opracowywania projektu PUL aktualizacji w zakresie zasięgów i powierzchni gruntów. Dostosowano je do granic wydzieleń ustalonych w aktualnej dokumentacji urzędniczej. Sumaryczna powierzchnia obiektów zaliczonych do OCP 1 wynosi 2 117,68 ha, natomiast OCP 2 – 573,95 ha.

Zasady gospodarowania w OCP mają opierać się na środkach wzmocnienia ochrony, które dzielą się na:

- wyłączenie z użytkowania (całkowite wyłączenie z pozyskania drewna) – zastosowane dla najcenniejszych obiektów (OCP 1), takich jak: bagna i siedliska bagienne (np. Bb, BMb itd.), zalewowe (Lł, OIJ), priorytetowe (np. 91E0), użytki ekologiczne, powierzchnie szczególnie chronione (dodatkowa kategoria gruntu leśnego niezalesionego), rezerваты przyrody również w trakcie procedury (projektowane), zalewiska, całoroczne strefy ostoi gatunków objętych ochroną strefową, enklawy, wyspy i inne cenne obszary dotychczas nieobjęte gospodarką leśną (funkcjonujące dotąd jako ekosystemy referencyjne);

- modyfikacja gospodarki leśnej – (OCP 2) weszły tu drzewostany na siedliskach borów suchych oraz te położone wzdłuż naturalnych cieków i zbiorników wodnych, bagien oraz źródeł, ponadto inne niż wyznaczone w kat. 1 siedliska bagienne wraz z „otuliną”,

leśne siedliska przyrodnicze (inne niż priorytetowe), powierzchnie badawcze oraz wybrane inne drzewostany unikatowe w skali nadleśnictwa.

Dokonane adaptacje na znacznym areale eliminują działania lub modyfikują gospodarkę leśną, aby potencjalny negatywny wpływ na obszary najcenniejsze dodatkowo ograniczyć, co w założeniu pozwoli na podniesienie ogólnego poziomu bioróżnorodności. Planowane działania są również odpowiedzią na zagrożenia i potrzeby wynikające ze zmian klimatycznych.

Grunty leśne w kategorii OCP1 zostały w projekcie PUL zaliczone do gospodarstwa specjalnego. W większości objęły one lasy, które w ramach RDLP funkcjonowały jako ekosystemy referencyjne, w których nie prowadzono gospodarki leśnej.

8.4 Zapisy planu ograniczające negatywny wpływ potencjalnie niekorzystnych działań

Zapisy zawarte w planie urządzenia lasu nie zawierają wskazówek, które mogą znacząco negatywnie wpłynąć na środowisko lub obszary Natura 2000, w tym w szczególności na cele ochrony tych obszarów. Niektóre postanowienia planu, mogą być potencjalnie niekorzystne dla podlegających ochronie gatunków i siedlisk przyrodniczych występujących na terenach nadleśnictwa.

W planie zapisano szereg wskazówek ochronnych oraz uszczegółowiono sposoby wykonania zaprojektowanych w nim zabiegów, tak by negatywne oddziaływanie nie nastąpiło. W poniższej tabeli przedstawia się przewidziane przez plan sposoby minimalizowania potencjalnie niekorzystnych działań.

Tabela 29. Zapisy planu ograniczające negatywny wpływ potencjalnie niekorzystnych działań

Obszar negatywnego wpływu	Możliwe negatywne oddziaływanie	Sposoby ograniczenia negatywnego oddziaływania zapisane w planie
Wszystkie obszary realizacji użytkowania rębego	Zmniejszenie powierzchni drzew starszych klas wieku jako potencjalnych miejsc o wysokiej bioróżnorodności	Pozostawianie drzew dziuplastych oraz kęp starodrzewu w trakcie realizacji użytkowania rębego. Wyznaczanie OCP-1, w tym tzw. „starolasów”.
Wszystkie drzewostany użytkowane cięciami trzebieżowymi.	Zmniejszenie ilości drzew dziuplastych	Zaleca się pozostawianie wszystkich drzew dziuplastych aby spełnić minimum: 1 szt/ha (siedliska borowe) lub 2 szt/ha (siedliska lasowe) a przypadku braku możliwości realizacji tych zaleceń rekomenduje się wywieszenie budek lęgowych w tej samej liczbie. W celu stworzenia możliwości powstawania drzew dziuplastych rekomenduje się pozostawianie w trakcie pielęgnacji gatunków drzew szybko rosnących (brzoza, topola).
Obszar całego nadleśnictwa	Potencjalnie niekorzystny wpływ planowanych zabiegów gospodarczych na pojedyncze stanowiska gatunków chronionych i cennych roślin i grzybów.	Optymalnym terminem prowadzenia prac leśnych na stanowiskach roślin i grzybów objętych ochroną jest późna jesień oraz zima (najlepiej okres od listopada do końca lutego). Prace te powinny być wykonywane w czasie spoczynku wegetacyjnego, kiedy zminimalizowane jest ryzyko mechanicznego uszkodzenia części nadziemnych roślin, zniszczenia owocników grzybów oraz naruszenia ich siedlisk.

Obszar negatywnego wpływu	Możliwe negatywne oddziaływanie	Sposoby ograniczenia negatywnego oddziaływania zapisane w planie
Obszar całego nadleśnictwa	Potencjalnie niekorzystny wpływ planowanych zabiegów gospodarczych na pojedyncze stanowiska gatunków chronionych i cennych zwierząt.	W przypadku stwierdzenia stanowisk chronionych gatunków ssaków, prace leśne należy prowadzić poza okresami wychowu młodych oraz snu zimowego (hibernacji) konkretnych gatunków. Optymalny termin wykonywania prac gospodarczych w lesie przypada na okres od listopada do końca lutego. W przypadku nietoperzy, kluczowe jest unikanie prac w okresie hibernacji (w jaskiniach/dziuplach) oraz wychowu młodych. Optymalny termin wykonywania prac to: przełom października i listopada i wczesna wiosna (przed wylotem z zimowisk). Optymalny termin wykonywania prac gospodarczych w lesie (zwłaszcza wycinki) w przypadku stwierdzenia stanowisk chronionych gatunków ptaków to okres poza sezonem lęgowym. W tym czasie ryzyko zniszczenia gniazd, jaj lub piskląt jest najmniejsze. Okres lęgowy większości gatunków ptaków trwa od 1 marca do 15 października. Optymalnym terminem wykonywania prac gospodarczych w lesie w przypadku stwierdzenia stanowisk chronionych gatunków gadów jest późna jesień oraz zima, czyli okres ich hibernacji (odrętwienia zimowego). Najbezpieczniejszy czas to listopad – marzec, kiedy gady zimują ukryte w ziemi, stertach kamieni, korzeniach drzew lub pniakach i nie są aktywne. W przypadku stwierdzenia stanowisk chronionych gatunków plazów w lesie, optymalny termin wykonywania prac gospodarczych to późna jesień oraz zima (najlepiej od listopada do lutego). Optymalny termin wykonywania prac gospodarczych w lesie (w tym wycinki, zrywki drewna) w przypadku stwierdzenia stanowisk chronionych gatunków bezkęgowców to okres ich najniższej aktywności, czyli późna jesień i zima (najlepiej od listopada do końca lutego).
Znane stanowiska chronionych i cennych gatunków roślin i grzybów: Obr. Kochanowo: 172d, 215i, 240h Obr. Sława: 49p, 97d, 98j, 117a, 144d, 167f, 168a, 194c, 240c, 241b, 241d, 280l Obr. Świętno: 23b, 28c, 38d, 56f, 56i, 56j, 56l, 57d, 57h, 57i, 57l, 66a, 66b, 67f, 67j, 70a, 87g, 90d, 90f, 112f, 120i, 121i, 140h, 179b, 185d, 190a, 195d	Bezpośrednie – niszczenie stanowisk i siedlisk przy prowadzeniu prac leśnych.	Wyłączenie stanowisk gatunków chronionych z użytkowania i planowania szlaków zrywkowych, Utrzymanie umiarkowanego zwarcia drzewostanu z pozostawieniem najcenniejszych płatów gatunków chronionych bez zabiegu, Zachowanie stanowisk gatunków chronionych bez działań wynikających z zaplanowanego zabiegu.
Znane stanowiska chronionych gatunków ptaków podlegających ochronie strefowej w leśnictwach: Dąbrówno, Przydroże, Sabinówka, Świętobór, Wilcze	Bezpośrednie – niszczenie stanowisk i siedlisk przy prowadzeniu prac leśnych.	Wyłączyć strefy ochrony całorocznej z zabiegów gospodarczych. W strefach ochrony okresowej zabiegi gospodarcze mogą być wykonywane poza sezonem lęgowym ptaków.
Wydzielania położone w zasięgu obszarów Natura 2000, w których zaplanowano użytkowanie rębne (IB, IIB, IIIA, IIIB)	Zmniejszenie powierzchni potencjalnych siedlisk gatunków związanych ze starodrzewiami.	Plan zaleca dążenie do pozostawiania przestojów na powierzchni większej niż zaplanowane 5%, ze szczególnym uwzględnieniem drzew o niskiej wartości technicznej (uszkodzonych, dziuplastych). W miejscach, w których jest to możliwe, należy dążyć do grupowania przestojów pozostawionych do naturalnego rozpadu w kępy o możliwie dużych rozmiarach, zapewniających większą trwałość tworzonych w ten sposób biogrup

Obszar negatywnego wpływu	Możliwe negatywne oddziaływanie	Sposoby ograniczenia negatywnego oddziaływania zapisane w planie
Wydzielenia z siedliskami przyrodniczymi, w których planowane są czyszczenia i trzebieże.	Krótkookresowe pogorszenie stanu siedlisk przyrodniczych.	Plan zaleca podczas wykonywania trzebieży i czyszczeń w miejscu występowania siedlisk: 9190, 91E0 - stosować regulację składu gatunkowego – usuwać występujące w nadmiernej ilości So, Św, Brz, Md oraz gatunki obce geograficznie. Promować gatunki właściwe siedlisku –Db (9190), Ol, Js (91E0).
Wydzielenia z siedliskami przyrodniczymi, w których planowane są rębnie częściowe.	Krótkookresowe pogorszenie stanu siedlisk przyrodniczych.	Przy odnowieniu stosować składy gatunkowe zaprojektowane w POP dla siedlisk przyrodniczych.

Wszystkie sposoby ograniczenia negatywnego oddziaływania zawarte w tabeli nr 29 zostaną zamieszczone w KOP – sporządzonych dla poszczególnych leśnictw.

9. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zastosowanych w planie

Zapisy planu urządzenia lasu nie zawierają zaleceń, które powodują znacząco negatywne oddziaływanie na środowisko lub obszary Natura 2000. Działania minimalizujące potencjalnie negatywne zapisy planu zostały zamieszczone w programie ochrony przyrody i przytoczone w poprzednim rozdziale. Część z nich można uznać za rozwiązania alternatywne w stosunku do zazwyczaj stosowanych zabiegów gospodarczych np. stosowanie specjalnych składów gatunkowych odnowień dla siedlisk przyrodniczych.

Na etapie konstruowania planu rozważane są alternatywne rozwiązania, które w uzasadnionych przypadkach są stosowane. Kierując się nadrzędnym celem, jakim jest prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej można zaproponować alternatywne rozwiązania, które można zastosować w PUL:

- **Zmiana celu gospodarczego** - zamiast cięć pielęgnacyjnych czy rębnych, można zaproponować okresowe wyłączenie niektórych fragmentów drzewostanów z intensywnej gospodarki;
- **Zwiększenie powierzchni lasów o charakterze ochronnym lub proekologicznym** – na etapie tworzenia planu możliwe jest zwiększanie powierzchni drzewostanów o szczególnych walorach ochronnych lub lasów o wysokiej wartości przyrodniczej;
- **Wprowadzenie naturalnych metod w gospodarce leśnej** – polegające na ograniczenie inwazyjnych zabiegów, na rzecz wspierania naturalnych procesów zachodzących w drzewostanach o wysokiej wartości przyrodniczej, np. naturalnego odnowienia lub pozostawiania drzew do naturalnego rozkładu.

10. Wykonawcy prac

Opracowanie wykonano w Pracowni Urzędzeniowej Biura Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Poznaniu. Projekty map w GIS wykonał mgr inż. Hubert Krysztofiak. Analizę danych i prognozę oddziaływania planu wykonał mgr. inż. Krzysztof Kołodziejczak. Nadzór i kontrolę nad całością prac sprawował Zastępca Dyrektora BULiGL Oddział w Poznaniu mgr inż. Piotr Kubala.

*Z-ca Dyrektora
Oddziału*

Wykonawca prognozy

mgr inż. Piotr Kubala

mgr inż. Krzysztof Kołodziejczak

11. Literatura i materiały pomocnicze

1. Brzeziecki B. 2008: Zagospodarowanie brzegu lasu. Portal „Rębnie e-Poradnik”.
2. BULiGL O/Poznań: Plan urządzenia lasu Nadleśnictwa Sława Śląska na okres 01.01.2016 r.-31.12.2025 r.
3. BULiGL O/Poznań 2003: Operat siedliskowy Nadleśnictwo Sława Śląska stan na 1 stycznia 2004 r.
4. Czępińska-Kamińska D. i in. 2000: Klasyfikacja gleb leśnych Polski – Centrum Informacyjne Lasów Państwowych, Warszawa.
5. Głowaciński Z. 2002: Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce, PAN – Instytut Ochrony Przyrody, Kraków.
6. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska: Ocena stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2017-2022 na podstawie monitoringu. 2023.
7. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska: Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubuskim za rok 2023. 2024.
8. Herlich J. (red.) 2004. Poradnik ochrony siedlisk i gatunków NATURA 2000 - poradnik metodyczny – Ministerstwo Środowiska, Warszawa.
9. Jackowiak B., Celka Z., Chmiel J., Łatowski K., Żukowski W. 2007: Red list of vascular flora of Wielkopolska (Poland). Biodiversity: Research and Conversation” Vol. 8-8/2007.
10. Jędrzejewski W., Nowak S., Stachura K., Skierczyński M., Mysłajek R.W., Niedziałkowski K., Jędrzejewska B., Wójcik J.M., Zalewska H. & Pilot M., 2005: Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską sieć Natura 2000 w Polsce. Opracowanie dla Ministerstwa Środowiska. Białowieża: Zakład Badania Ssaków PAN.
11. Kaźmierczakowa R., Bloch-Orłowska J., Celka Z., Cwener A., Dajdok Z., Michalska-Hejduk D., Pawlikowski P., Szczęśniak E., Ziarnik K. 2016: Polska czerwona lista paprotników i roślin kwiatowych. Kraków 2016.
12. Kondracki J. 2000: Geografia regionalna Polski – Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa.
13. Matuszkiewicz J. M. 2002: Zespoły leśne Polski. Wyd. Naukowe PWN Warszawa.
14. Matuszkiewicz J. M. 2007: Regionalne optymalne składy gatunkowe drzewostanów w typach siedliskowych lasów i zespołach leśnych. Warszawa (mskr).
15. Matuszkiewicz J. M. 2008: Regionalizacja geobotaniczna Polski. IGiPZ PAN, Warszawa.
16. Matuszkiewicz W. 2001: Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski – Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa.
17. Mirek Z., Zarzycki K., Wojewoda W., Szelaż Z. 2006: Czerwona lista roślin i grzybów Polski. Instytut Botaniki im. W. Szafera PAN Kraków.
18. Podział hydrograficzny Polski – Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, Warszawa 1980.
19. Richling A., Solon J., Macias A., Balon J., Borzyszkowski J., Kistowski M. [red.] 2021: Regionalna geografia fizyczna Polski, Poznań.
20. Standardowe Formularze Danych dla obszarów Natura 2000 – strona internetowa <http://natura2000.eea.europa.eu/#>.
21. Woś A 1999: Klimat Polski. Wyd. Naukowe PWN. Warszawa.
22. Wzmocnienie ochrony lasów cennych przyrodniczo i ważnych społecznie. Wytyczne i rekomendacje Ogólnopolskiej Narady o Lasach. Warszawa 2024.
23. Zielony R., Kliczkowska A. 2012: Regionalizacja przyrodniczo-leśna Polski 2010. Centrum Informacyjne Lasów Państwowych, Warszawa.

12. Oświadczenie autora Prognozy

Poznań, 27.02. 2026 r.

OŚWIADCZENIE

Na podstawie art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. f w zw. z art. 74a ust. 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r., poz. 1112, 1881, 1940) oświadczam, że spełniam wymagania, o których mowa w art. 74a ust. 2 ww. ustawy – legitymuję się wykształceniem wyższym z dziedziny nauk leśnych.

Niniejsze oświadczenie składam w związku z opracowaniem prognozy oddziaływania na środowisko planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Sława Śląska na lata 2026-2035.

Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

.....
mgr inż. Krzysztof Kołodziejczak

